EDVARDA KARDELJA V CELJU

Savinjski fičfiriči v Žalcu

V počastitev meseca mladosti in 40-letnice osvoboditve se bodo v soboto, 26. maja, ob 9. uri v športnem centru v Žalcu zbrali mladi iz žalske občine. Organizator — Občinska zveza DPM Žalec — je ime prireditve povezela po pesmi Mete Rainer Fičfirič in ker je ta pesem pri mladih zelo priljubljena, je tudi vsem poznana. Mladi bodo torej na tej prireditvi pokazali svoje delo in življenje, mladostno razigranost in razposajenost, seveda pa so vabljeni tudi starši, ki se bodo lahko to dopoldne vključili v igro, smeh in razvedrilo najmlajših. Program bo vodil Mito Trefalt, znanec iz televizijskih ekranov, organizatorji pa niso pozabili tudi na poslastice, ki sodijo k takšnemu srečanju.

Celje - skladišče
D-Per
III 5/1985
1119851159,5
COBISS

SAVINJSKI OBČAN

leto VIII
Številka 5
Maj 1985

»SAVINJSKI OBČAN« izdaja Občinska konferenca SZDL Žalec

Uredniški odbor: Venčeslav Satler (glavni urednik), Janez Kroflič (odgovorni urednik), člani: Marjan Golob, Jože Golič, Franc Izlakar, Vera Kalčič, Jernej Koštomaj, Cveta Mikuž, Kristjan Markovič, Mojca Nahtigal, Irena Terglav, Breda Verstovšek in Milan Žolnir.
Novinarki: Irena Jelen, Marjana Matijec-Natek.
Tajnica in vodja dopisništva: Vladka Cerovšek
Lektorica: Anka Krčmar
Naslov uredništva: Žalec, Ulica heroja Staneta 1, telefon 710-671
Grafična priprava: Savinjski občan
Tisk: ČGP VEČER Maribor
Naklada: 11.000 izvodov
Po sklepu Republiškega sekretariata za informiranje, št. 421-1/72, je časopis Savinjski občan oproščen prometnega davka.

Pesem o svobodi ponosna in veličastna

Po štiridesetih letih je Andraž ponovno sprejel borce Tomšičeve brigade, prvoborce, mladino in občane žalske in sosednjih občin, ki so se zbrali na osrednji proslavi 40-letnice osvoboditve. Kot da bi narava hotela še posebej pozdraviti borce v svobodi, je sonce okrasilo lepo zeleno kotlino in že zgodaj zjutraj je na prireditvenem prostoru zadonela borbena pesem.

Prizadevni organizatorji so poskrbeli, da je vse potekalo nemoteno in kmalu so se množice ljudi začele zgrinjati k prireditvenemu prostoru. Stiske rok, objeme, na licih pa tudi solze je bilo opaziti skoraj na vsakem koraku, saj se nekateri niso videli polnih štirideset let. Zanje je bil Andraž in njegovi dobri ljudje svetel in lep spomin na tiste dni pred štiridesetimi leti, ko je pesem o svobodi bila še velika želja in hrepenenje. Z njihovih obrazov je bilo moč razbrati ponos in srečo, da so dočakali tisti in ta dan po štiridesetih letih.

Prisotne je najprej pozdravil predsednik Občinskega odbora ZZB NOV Žalec Rado Cilenšek, slavnostni govornik pa je bil član predsedstva RK SZDL in častni občan občine Žalec Tone Bole. Povzetek njegovega govora objavljamo na osmi strani.

V kulturno-umetniškem programu so sodelovali združeni pevski zbori in mladinski pihalni orkester iz Žalca s kantato Radovana Gobca, recitatorji iz Vrbja, učenci osnovne šole Vera Šlander Polzela in učenci podružnične šole Andraž, taborniki in planinci. Scenarij je pripravil in program tudi vodil Bogomir Veras.

Sledilo je tovariško srečanje in pesem o svobodi je še dolgo odmevala v objemu andraških gričev, kjer se je pred štiridesetimi leti kovala svoboda.

REZULTATI GOSPODARJENJA POD PLANOM

Gospodarstvo žalske občine po prvih podatkih ni doseglo planirane dinamike poslovanja za prvo trimesečje letošnjega leta. Sicer pa je znano, da to obdobje ni merilo za realno oceno, saj je povezano s sezonskim značajem proizvodnje. V največji meri so se povečale izgube,ki jih je za enajst milijard starih dinarjev,k temu pa je treba prišteti še 17 milijardi izgube v Mlekarni, čeprav je njen sedež še vedno v občini Celje. Z izgubo so poslovale naslednje OZD: Montana (536 milijonov), CPC Asfalt-Kamnolom V. Pirešica (4,7 milijarde), Zarja — TOZD Lesna galanterija (345 milijonov), Ingrad — GO Žalec (1,2 milijarde), Agrina — TOZD Maloprodaja (298 milijonov), TOZD Veleprodaja (1,7 milijarde), TOZD Transport (121 milijonov), Hmezad — Gostinstvo (1,8 milijarde starih dinarjev). Izgube v trgovini in gostinstvu so predvsem rezultat zmanjšanja kupne moči, le-ta pa se odraža tudi že pri trajnejših dobrinah, zato so zaloge končnih izdelkov vedno večje. Prav temu pojavu bo moralo gospodarstvo posvetiti v prihodnje precej pozornosti, saj ima ta pojav svoje korenine tudi v nerealnih cenah.

Zaradi spremembe zakonodaje in sicer Zakona o zagotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka ni mogoče letošnjih rezultatov gospodarjenja primerjati z enakim obdobjem preteklega leta, primerjava je tako možna le s planom. Tako je gospodarstvo ustvarilo 3,94 milijarde din dohodka, kar je 19,8 odstotka plana, in 1,16 milijarde din akumulacije, kar znaša 28,7 odstotka. Za splošno in skupno porabo je bilo namenjennih 1,68 milijarde din. Zmanjšal se je fizični obseg proizvodnje, izvoz pa je tudi izpod trimesečne dinamike. Razveseljivo je, da prevladuje izvoz na konvertibilno tržišče in da je izvoz za polovico večji od uvoza. Sicer pa je proizvodnja potekala nemoteno, preskrba z repromateriali je bila zadovoljiva, le cene so v posameznih primerih vrtoglavo poskočile.

jk

Tito —
berem, poslušam, gledam.
Je še kje na svetu človek,
ki mu je posvečenih toliko napisanih in nenapisanih stihov? Tvoje delo, tvoja vera v ljudi vedno znova budi v ljudeh željo, da bi govorili, pisali o tebi, te upodabljali.
Berem stihe. Kot da so izpisani s srcem. Stkani so namreč iz najlepših besed.
Poslušam pesmi, ki pojo o tebi in tebi.
Zdaj je kot izvir, skrit med skalami, da odžejejo žejnega, zdaj je kot reka, ki napaja polja, poganja elektrarne in v slapovih srebrno prši pod nebo.
Gledam tvoje fotografije, slike, upodobitve v bronu.
Upodabljali so te vsi veliki umetniki.
Poiščem tvoje oči in roko, ki sem si jo vedno želela stisniti. Lep si. A najlepši si v nas.
Hranimo te v sebi kot dragocenost, s katero je zgodovina obdarila najvrednejše.
In vemo: z njo bomo obdarjeni, dokler bomo zaupali vase, ljubili svobodo, mir in se borili za enakopravnost vseh ljudi.

KIL YUGOSLAVIA 170 LET
KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE

Priporočamo vam pestro izbiro keramičnih izdelkov za vsako priložnost. Naše izdelke lahko kupite v trgovinah po vsej Jugoslaviji. Priporočamo vam pa tudi obisk naše industrijske prodajalne v Libojah, ki je odprta vsak dan od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 14. ure.

Podelili priznanja za delo

»Mislim, da smo Savinjčani premalo ponosni na vsa dogajanja med obema vojnama, med narodnoosvobodilno borbo in po vojni. Premalo smo ponosni na vsa dogajanja, povezana z razvojem delavskega gibanja v tej dolini.« To je bila ena izmed misli, ki jih je na slavnostni seji občinskega sindikalnega sveta predsedal govornik, predsednik občinske sindikalne organizacije Branko Povše. Seja je bila v začetku maja v skupščinski dvorani v Žalcu, na njej pa so podelili srebrne znake Zveze sindikatov posameznikom in sindikalnim organizacijam, desetim delavcem iz neposredne proizvodnje pa so izročili posebne plakete za delo.

B. Povše je precejšen del svojega govora namenil dogajanjem v naši preteklosti in med drugim posebej omenil jubileje, ki jih letos slavimo: 40 let enotnih sindikatov Jugoslavije, 35-letnico samoupravljanja, 40 let zleta Svobod v Celju, ki so se ga udeležili številni Savinjčani, poleg tega pa letos mineva 90 let od prvega organiziranega praznovanja praznika dela v Savinjski dolini. Posebej je B. Povše opisal tudi vlogo sindikata med vojno ter konferenco enotnih sindikatov, hkrati pa razložil, zakaj v občinski organizaciji tako poudarjajo dogajanja v naši pretekli in polpretekli zgodovini.« Zato, « je dejal slavnostni govornik, »ker premalo poudarjamo pomen in razvoj delavskega gibanja, sam pa menim, da smo Savinjčani premalo ponosni na vsa dogajanja, povezana s delavskim gibanjem v naši dolini.«

V nadaljevanju je govoril tudi o današnji vlogi sindikata. »Naloge sindikata so jasno opredeljene,« je začel. In nadaljeval: »Vprašanje pa je, koliko jih in kako smo jih pripravljeni izvajati ter uresničevati. Še vedno smo več pripravljeni storiti z besedo kot s konkretnimi dejanji, premalo smo med članstvom, premalo prisluhnemo njihovim problemom in predlogom. Če to ne bi bilo tako, tudi nekaterih neljubih situacij ne bi bilo. »Toda,« je opozoril B. Povše, »dosegamo tudi lepe uspehe, le da jih premalo poudarjamo.«

Po slavnostnem govoru so podelili **srebrne znake sindikata.** Prejeli so jih: **konferenca osnovnih organizacij Zveze sindikatov Tovarne nogavic Polzela, osnovna organizacija sindikata MIK Prebold, Vinko Banovšek, Ferralit Žalec; Franc Gorič, osnovna organizacija sindikata delavcev, zaposlenih pri samostojnih obrtnikih; Ivan Hostič, Juteks; Ivan Lokan, Hmezad Kmetijstvo Žalec; Mojca Nahtigal, Občinski svet ZSS Žalec; Anton Plohl, Lik Šempeter; Nikolaj Rak, Sip Šempeter; Antonija Ramšak, osnovna šola Griže; Marija Slokar, Polzela; Marjan Tamše, Sip Šempeter; Silva Učakar, Savinjski magazin; Hedvika Zupanc, Tovarna nogavic Polzela; in Marjan Žuža, Minerva Zabukovica.**

Prvič pa so letos člani občinske sindikalne organizacije podelili priznanja za delo. Namenili so jih delavcem iz neposredne proizvodnje, ki imajo primeren odnos do dela in delovnih sredstev, sodelavcev ter družbenopolitičnega in samoupravnega delovanja, poleg tega imajo vsaj dvajset let delovne dobe, svoje delo pa opravljajo v izjemno težkih delovnih pogojih in imajo majhen odstotek bolniških izostankov. Po oceni sindikalnih delavcev so **plakete za delo** zasluženo prejeli: **Alojzija Ažnik, Aero Šempeter; Hedvika Bizjak, Tovarna nogavic Polzela; Marija Bukovec, Tekstilna tovarna Prebold; Mato Kašuba, Cestno podjetje—Asfalt Kamnolom Velika Pirešica; Alojz Kos, Ferralit Žalec; Franc Kučer, Lik Šempeter; Martina Maček, Keramična industrija Liboje; Ivan Pukmajster, Liko Liboje; Gera Pulko, Juteks Žalec; in Jože Zagoričnik, Hmezad Kmetijstvo Petrovče.**

Slavnostno sejo v skupščinski dvorani so s krajšim nastopom zaključili Šentjanški fantje iz Vinske gore.

Irena Jelen

V prostorih Gasilskega doma v Žalcu je bila svečana seja Občinske konference SZDL v počastitev praznika OF, na kateri so podelili srebrne znake OF. Slavnostni govornik podpredsednik OK SZDL Milan Zupanc je najprej orisal zgodovinsko vlogo Osvobodilne fronte, nato pa spregovoril o rezultatih in nalogah frontne organizacije v občini. V kulturnem programu so nastopili Anka Krčmar in Savinjski oktet. Srebrni znak OF je med drugimi prejel tudi Dare Klevišar, SSKD Oton Župančič Salzburg. jk

Predstavniki sindikata iz Biograda v žalski občini

Pred dnevi so žalsko občino obiskali pedstavniki občinskega sindikalnega sveta Biograd na moru. Med tridnevnim obiskom, ko so bili v glavnem gostje delavcev Tekstilne tovarne Prebold, so si med drugim ogledali proizvodnjo Gradnje iz Žalca, imeli krajši pogovor s predstavniki tamkajšnje sindikalne organizacije, zatem pa so se v Žalcu pogovarjali še s predstavniki osnovne organizacije sindikata delavcev, zaposlenih pri obrtnikih, in delavci sklada za izobraževanje delavcev o njihovem delu in organiziranosti.

Na posnetku so gostje iz Biograda med ogledom proizvodnje v Gradnji.

I. Jelen
Foto: J. Kroflič

Teritorialna obramba

Sodelovanje z modelarji

Usposabljanja enot TO se nadaljujejo. Tako je bila pred kratkim v lepem in sončnem vremenu na delu tudi ena izmed enot za protiavionsko obrambo OŠ TO Žalec. Rezultati vaje so pokazali, da je enota dobro usposobljena in pripravljena za dejstvovanje, če bi to bilo potrebno.

Tokratno usposabljanje pa je imelo doslej še neizkoriščeno možnost, ki se kaže v tem, da lahko v posameznih primerih v vajo nadvse koristno vključimo tudi člane posameznih društev in organizacij. V tem primeru so bili to člani modelarskega društva »Lastovka« s Polzele, ki so s svojimi daljinsko vodenimi modeli avionov omogočili posadkam pri protiavionskih topovih, da so se lahko s cevmi topov obračali za premikajočimi se metami.

Enodnevno usposabljanje je bilo brez dvoma tudi zategadelj precej zanimivo. Izkušnje te vaje pa kažejo na to, da se bo veljalo v bodoče še večkrat povezati s takšnimi društvi.

DARKO NARAGLAV

Peto srečanje kovinarjev

Prejšnji teden je bilo v žalski občini peto proizvodno delovno srečanje kovinarjev. To srečanje je bilo hkrati tudi drugo delovno srečanje kovinarjev s celotnega celjskega območja in obenem izbirno tekmovanje za deveto delovno srečanje kovinarjev Slovenije.

Na letošnjem srečanju, ki ga po posameznih občinah organizirajo delavci občinskih sindikalnih svetov, se je v vseh osmih občinah zbralo kar 318 tekmovalcev. Pomerili so se v trinajstih poklicih, odgovarjati pa so morali tudi na vprašanja s področja samoupravljanja, družbene ureditve, varstva pri delu in strokovnega dela. Letos je bil teoretični del tekmovanja organiziran za vse tekmovalce v prostorih Tehničnega centra v Celju, v žalski občini — in sicer v prostorih Ferralita in Delavske univerze — pa so se pomerili strugarji, ključavničarji, livarji in modelni mizarji.

Najboljši tekmovalci s tega občinskega in hkrati območnega tekmovanja se bodo junija pomerili še na devetem republiškem srečanju kovinarjev Slovenije za memorial Franca Leskoška-Luke. To srečanje bo v Žalcu in v Titovem Velenju. Predstavniki žalske občine bodo: med modelnimi mizarji Martin Volavšek in Vinko Brinar, oba iz Ferralita, med plamenskimi varilci Anton Kitak, Tovarna nogavic Polzela, med orodjarji Stane Ropotar iz SIP-a ter Alojz Topovšek iz Tekstilne tovarne Prebold med rezkalci.

Priznanja ob dnevu varnosti

Ob dnevu varnosti so se delavci organov za notranje zadeve zbrali na priložnostni svečanosti, na kateri so posameznikom podelili priznanja. Zlati znak sta prejela Jože Gračner in Jože Žlender, delavca sekretariata za notranje zadeve, srebrni znak Ludvik Semprimožnik, Občinski komite ZKS, in Ribiška družina Šempeter; bronasti znak Marko Ropret in Janez Šmigoc, delavca Uprave javne varnosti, ter Marko Magrič, rezervni miličnik. Zvonimir Zupanc pa je dobil pisno pohvalo republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Žalec je prejel visoko priznanje plaketo varnosti, ki jo podeljuje zvezni izvršni svet.

jk
foto: L. Korber

Komandir postaje milice Žalec izroča zlati znak Jožetu Žlendru

Program aktivnosti mladih

23.05., ob 17. uri — kviz tekmovanje ob 40-letnici osvoboditve v domu SLO Žalec

25.05., ob 10. uri — centralni sprejem novosprejetih mladincev in podelitev priznanj OK ZSMS Žalec v dvorani SOZD-a Hmezad Žalec

ob 16. uri — otvoritev mladinske sobe in predstavitev glasila OO ZSMS Polzela

ob 18. uri — koncert zabavnih mladinskih ansamblov, v dvorani kulturnega doma Šempeter

ob 21.30 — odhod mladincev na ogled centralne prireditve ob dnevu mladosti v Beograd

29.05., ob 16. uri — mladinske športne igre — nogomet za mladince — na igrišču OŠ Polzela

07.06., ob 16. uri — odhod brigadirjev na zvezno mladinsko delovno akcijo Jesenovac

Seja zborov občinske skupščine

Delegati zborov občinske skupščine bodo na seji konec maja med drugim obravnavali uresničevanje kadrovske politike v naši občini v lanskem letu, hkrati pa govorili tudi o načrtih zaposlovanja za letošnje leto. Poleg tega pa se bodo dotaknili še dela organov, ki skrbijo za zakonitost, delovanja in problematike občinske skupnosti otroškega varstva ter stanja požarnega varstva v lanskem letu. Med točkami dnevnega reda majskega zasedanja pa je najti tudi poročilo o realizaciji programa vlaganj v objekte družbenih dejavnosti in komunalne izgradnje.

S samoprispevkom hitrejši gospodarski in družbeni razvoj

Med prvimi v Sloveniji smo leta 1968 izglasovali na referendumu občinski samoprispevek, ki smo ga leta 1973 podaljšali za dve leti. Potrebe pa so narekovale uvedbo samoprispevka tudi v obdobju 1975—1979, decembra tega leta pa smo se odločili še za četrti samoprispevek, ki se je konec preteklega leta iztekel. Tokrat objavljamo poročilo o izvajanju programa zadnjega samoprispevka, posebej pa po krajevnih skupnostih vse pridobitve od leta 1968 dalje. V tem poročilu pa niso zajeti podatki o opravljenem udarniškem delu krajanov v posameznih krajevnih skupnostih in o prispevkih za opremo posameznih objektov. Prav tako niso prikazani podatki o opravljenih obnovah iz sredstev amortizacije samoupravnih interesnih skupnostih.

Čeprav program zadnjega samoprispevka ni bil v celoti uresničen zaradi znanih vzrokov (zakonska omejitev namenjanja sredstev za investicije iz prispevne stopnje, visoke podražitve), se zaradi zaostrenih gospodarskih razmer nismo odločili za uvedbo novega samoprispevka. Sedaj se za samoprispevek odločajo krajevne skupnosti, da bi zgradili nekatere najnujnejše objekte s področja družbenih dejavnosti, še posebej pa na komunalnem področju. Za izgradnjo kanalizacije in vodovodnega omrežja pa bomo morali sredstva zagotoviti v samoupravnih interesnih skupnostih in z združevanjem sredstev krajevnih skupnostih in organizacij združenega dela.

Poročilo
o izvajanju programa vlaganj v objekte družbenih dejavnosti in komunalno izgradnjo v obdobju 1980—1984

I. OSNOVNO ŠOLSTVO IN USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

1. Po prioritetnem redu programa vlaganj v objekte družbenih dejavnosti se je po programu za osnovno šolstvo pričelo v letu 1980 z izgradnjo prizidka k šoli Polzela.

Po programu je bilo predvideno, da bo izgradnja tega objekta stala 46.000.000 din.

Leta 1981 je bila končana I. faza prizidka, ki zajema: 13 učilnic, 6 kabinetov, knjižnico s čitalnico, prostor za strokovne delavce, večnamenski prostor, kuhinjo s shrambami, sanitarije, prostor za šolsko ambulanto, zaklonišče, povečana je bila jedilnica v starem delu šolske stavbe ter opravljena adaptacija kotlovnice.

V letu 1981 se je tudi pričela izgradnja II. faze prizidka, ki zajema: telovadnico z garderobami in sanitarijami ter prostore za izvajanje glasbenega pouka. Izgradnja na Polzeli je bila finančno zaključena v letu 1983.

Za celotno investicijo je bilo porabljenih 79.043.524 din. Od tega zneska je bilo zbranih: s samoprispevkom 51.958.779 din in s prispevno stopnjo 19.507.480 din ter 7.577.265 din iz drugih virov.

2. Po prioritetnem redu programa vlaganj v objekte družbenih dejav. je bil drugi objekt izgradnja prizidka k osnovni šoli Šempeter. Prizidek k šoli zajema: 6 učilnic, 9 kabinetov, tehnično delavnico, večnamenski prostor, ureditev kuhinje, jedilnice, kurilnice in zgraditev zaklonišča.

Izgradnja prizidka se je pričela leta 1983 in je bila končana v letu 1984. Celotna investicija je znašala 85.688.189 dinarjev. Večji del sredstev, to je 82.116.737 din, je bilo zbranih s samoprispevkom, 3.571.452 din iz drugih virov. V znesku 85.688.189 din je upoštevano tudi hišniško stanovanje, ki je stalo 2.200.000 din in se financira iz sredstev, ki so bila zbrana iz drugih virov.

3. Investicija na osnovni šoli v Libojah obsega izgradnjo telovadnice z vsemi pripadajočimi prostori, kot so: kabinet, sanitarije in garderoba. Predračunska vrednost je znašala 6.500.000 din.

Leta 1984 so bili zgrajeni kletni prostori za shrambo ter večnamenski prostor z garderobo. Skupna vrednost tega objekta je realizirana v vrednosti 5.132.496 din. Denarna sredstva so bila zbrana s samoprispevkom.

4. Leta 1984 je bilo krajevni skupnosti Vinska gora nakazanih 6.389.165 din za izgradnjo telovadnice. Sredstva so bila zbrana s samoprispevkom.

5. Za Center za usmerjeno izobraževanje je bilo po referendumskem programu predvidenih 6.000.000 din in sicer za ureditev telovadnice, kabinetov, nabavo opreme za učilnice ter ureditev ogrevanja.

V letih 1980—1983 je bilo Centru za usmerjeno izobraževanje nakazanih 6.000.000 din, skupno toliko, kot je bilo planirano.

Ta sredstva je center porabil za ureditev dveh specialnih učilnic ter nabavo opreme za ti učilnici.

6. Objekti podružničnih šol so se obnavljali iz sredstev združene amortizacije. V letih 1980—1984 so bile obnovljene:

— podružnična šola Velika Pirešica
— podružnična šola Andraž
— podružnična šola Letuš
— v osnovni šoli Prebold so bili kletni prostori preurejeni v eno učilnico s kabinetom
— pri osnovni šoli Polzela in podružnični šoli sta bili zgrajeni kolesarnici.

V navedene objekte je bilo vloženih 20.884.361 din združene amortizacije.

Nerealizirani so ostali programi vlaganj na osnovni šoli Griže, osnovni šoli Vransko in osnovni šoli Gotovlje. Pri OŠ Liboje je ostala nerealizirana telovadnica, pri OŠ Vinska gora pa OIS sofinancira izgradnjo telovadnice s 6.389.165 din, kar je bistveno manj, kot je bilo predvideno. Nerealizirane investicije so ostale kot posledica ukinitve prispevne stopnje za investicije.

Pregled realizacije vlaganj:

objekti	samoprisp.	prisp. stop.	drugi viri	skupaj
OŠ Polzela	51.958.779	19.507.480	7.577.265	79.043.524
OŠ Šempeter	82.116.737		3.571.452	85.688.189
Podr. š. Liboje	5.356.578			5.356.578
Podr. š. Vinska g.	6.389.165			6.389.165
CUI	6.000.000			6.000.000
Objekti podruž. š. iz amortiz.			20.884.361	20.884.361
SDK provizija	148.593			148.593
Skupaj	151.969.852	19.507.480	32.033.078	203.510.410

II. OTROŠKO VARSTVO

Po programu vlaganj v obdobju 1980—1985 so bili dokončani naslednji objekti: vrtci v Šempetru, Zabukovici, Veliki Pirešici, Taboru in Braslovčah. Investicija v žalski vrtec še ni končana. Končan je le del I. faze investicije.

Večji del investicij se je prenašal v to obdobje zaradi nerealiziranega programa vlaganj v prejšnjem obdobju. Dela so potekala več let in to na več objektih hkrati. Potrebno je pohvaliti krajane, ki so precej prispevali z materialom ter lastnim delom (rušitvena dela pri adaptacijah, ureditev okolice, igrišč itd.).

1. Po programu je bilo namenjenih za izgradnjo šestih igralnic v vrtcu Šempeter 14.000.000 din.

V Šempetru pa je bil zgrajen vrtec z 8 igralnicami in zakloniščem. Določena sredstva pa so bila porabljena že v prejšnjem obdobju — odkup zemljišča ipd. Investicija je bila zaključena v letu 1982 in je znašala 46.495.951 din. Od tega je bilo porabljenih 9.575.035 din sredstev samoprispevka in 1.650.000 din sredstev OZD, ki so sofinancirale izgradnjo dveh igralnic.

2. Za investicijo v vrtcu Zabukovica je bilo po programu predvidenih 3.000.000 din, s katerimi naj bi bili zgrajeni 2 igralnici. Po realizaciji te investicije pa je porabljenih 4.056.751 din, ki so bila zbrana iz prispevne stopnje.

3. Predračunska vrednost za investicijo v Veliki Pirešici je znašala 5.000.000 din. V Veliki Pirešici so z adaptacijo osnovne šole bile pridobljene tri igralnice. Večina del je bila izvedena že leta 1979, zato je bilo v tem obdobju porabljenih samo 1.786.272 din iz prispevne stopnje.

4. Po programu je bilo predvidenih 3.000.000 din sredstev za izgradnjo vrtca v Taboru.

S prizidkom k osnovni šoli sta bili zgrajeni dve igralnici s pripadajočimi prostori, porabljenih pa je bilo 3.459.152 din iz prispevne stopnje.

5. Za vrtec v Braslovčah je bilo po programu predvidenih 6.000.000 din. Z adaptacijo prostorov v osnovni šoli so bile pridobljene tri igralnice, porabljenih je bilo 6.566.699 din iz prispevne stopnje.

6. Po programu vlaganj je bilo za vrtec v Žalcu, ki obsega 10 igralnic, namenjenih 22.000.000 din.

V letu 1983 so bili poravnani stroški za izgradnjo dela I. faze vrtca v višini 16.897.163 din. Od tega je bilo porabljenih 14.337.163 din sredstev samoprispevka. Odkupljeno je bilo zemljišče, urejeni potrebni zakloniščni prostori. V drugem bloku pa je bila v grobem stanju izdelana kuhinja s spremljajočimi prostori. Za izgradnjo tega objekta je že formiran režijski odbor, ki bo spremljal nadaljnjo izgradnjo vrtca.

Zaradi pomanjkanja sredstev pa so iz realizacije programa vlaganj izpadli: vrtec v Letušu, Andražu, Ponikvi, Grižah, na Vranskem, Gomilskem, Gotovljah in v Šeščah. Skupaj je torej po programu izpadlo 18 igralnic, kjer pa ni upoštevan nedokončan vrtec v Žalcu.

Pregled realizacije vlaganj:

Objekti	samoprisp.	prisp. stop.	drugi viri	skupaj
Vrtec Šempeter	9.575.035	35.270.916	1.650.000	46.495.951
Vrtec Zabukovica		4.056.752		4.056.752
Vrtec Vel. Pirešica		1.786.272		1.786.272
Vrtec Tabor		3.459.152		3.459.152
Vrtec Braslovče		6.566.699		6.566.699
Vrtec Žalec	14.337.163	2.560.000		16.897.163
Bančni stroški	21.185			21.185
Skupaj	23.933.383	53.699.791	1.650.000	79.283.174

III. KULTURNA DEJAVNOST

Razvoj kulturne dejavnosti v občini je narekoval potrebo, da se del sredstev iz referenduma nameni za izgradnjo kulturnih objektov v občini Žalec. Pri sestavi programa vlaganj so bila upoštevana izhodišča:

— neizvedene naloge preteklega programa samoprispevka je bilo potrebno vključiti v nov program vlaganj
— vsakoletno praznovanje občinskega praznika,
— izgradnja kulturnih domov kot večnamenskih objektov,
— potrebe kulturnih društev in krajevnih skupnosti.

Na podlagi sprejetih izhodišč je bil sprejet vrstni red izgradnje objektov:

1. Kulturni dom Žalec (nerealiziran program)
2. Kulturni dom Vransko (obveznost iz prejšnjega referenduma)
3. Večnamenski dom krajanov v Gomilskem (sofinanciranje)
4. Adaptacija zadružnega doma v Gotovljah — dograditev (občinski praznik)
5. Kulturni dom Liboje — adaptacija (ob občinskem prazniku)
6. Večnamenski dom v Vrbju — sofinanciranje adaptacije ob občinskem prazniku

Navedeni objekti so bili zgrajeni oziroma smo jih sofinancirali v preteklem petletnem obdobju.

1. Kulturni dom Žalec — novogradnja		
— predvidena sredstva referenduma (po cenah iz leta 1979)		57.500.000
vložena sredstva:		
— iz prispevne stopnje OKS		1.633.216
— iz referenduma		96.392.330
— drugi viri: KSS	500.000	
Juteks — odkup kino dvorane	1.847.000	
obresti TOZD od kratkor. kredit.	13.680.180	16.027.180
Skupaj vložena sredstva		114.052.726
2. Večnamenski dom Gomilsko — Dom krajanov — novogradnja		
— predvidena sredstva referenduma (po cenah leta 1379)		7.500.000
— iz prispevne stopnje		2.315.500
— iz sredstev referenduma		9.406.000
— iz drugih virov: KSS		700.000
prisp. stop.		4.480.000
Skupaj vložena sredstva		16.901.500
3. Kulturni dom Vransko — Dom kulture Vransko — novogradnja		
— predvidena sredstva referenduma za vračanje anuitet Beogradski banki (objekt je bil zgrajen leta 1979)		3.100.000
— iz prispevne stopnje OKS		1.370.749
— iz sredstev referenduma		1.185.374
Skupaj vložena sredstva		2.556.123

Anuiteto v višini 543.871,40 din je Občinska kulturna skupnost poravnala že iz sredstev prejšnjega referenduma, ki so se združevala za kulturni dom Žalec.

4. Zadružni dom Gotovlje — adaptacija	
— predvidena sredstva referenduma (po cenah iz leta 1979)	1.900.000
vložena sredstva:	
— iz prispevne stopnje OKS	560.000
— iz sredstev referenduma	2.120.000
Skupaj vložena sredstva	2.680.000

Pri adaptaciji je bilo porabljenih več sredstev, kot je bilo predvideno s programom. Več sredstev je bilo na razpolago iz programa občinskega praznika občine Žalec.

5. Kulturni dom Liboje — Dom Svobode Liboje — adaptacija	
— predvidena sredstva referenduma (po cenah iz leta 1979)	2.000.000
— sredstva referenduma	2.500.000
— iz sredstev amortizacije OKS	3.865.000
Skupaj vložena sredstva	6.365.000

Kulturni dom je obnovljen.

6. Dom Svobode Griže — adaptacija	
— predvidena sredstva referenduma (po cenah iz leta 1979)	1.900.000
vložena sredstva:	
— iz prispevne stopnje OKS	200.000
— iz sredstev referenduma	1.825.000
Skupaj vložena sredstva	2.025.000
7. Zadružni dom Vrbje — Dom krajanov — adaptacija	
— predvidena sredstva referenduma (po cenah iz leta 1979)	1.500.000
vložena sredstva:	
— sredstva referenduma	2.350.000
— iz amortizacije OKS	1.150.000
Skupaj vložena sredstva	3.500.000

Navedena niso sredstva, ki so jih v izgradnjo objektov vložili občani in delovni ljudje v KS, ker smo izvajali program referenduma.

Iz programa izgradnje pa so izpadli objekti:

a) razširitev dvorane v zadružnem domu na Ponikvi, Galiciji in Vinski gori,

b) sofinanciranje izgradnje društvenih prostorov v domu Svobode Šempeter in začetek adaptacije in razširitve kulturnega doma v Preboldu.

Ti objekti so izpadli zaradi pomanjkanja sredstev, kar je posledica ukinitve zaradi stabilizacijskih ukrepov predvidene prispevne stopnje iz BOD v višini 0,05 % in dodatne v višini 1,10, kar je določal finančni program referenduma. Prav tako je Kulturna skupnost Slovenije preklicala udeležbo pri izgradnji kulturnega doma v Žalcu v višini 20.000.000 dinarjev. Možna inflacijska gibanja pa so izgradnjo objektov tudi občutno podražila. Posledica tega je neuresničen referendumski program, to pa so objekti, ki smo jih navedli.

PREGLED REALIZACIJE VLAGANJ

Objekti	samoprisp.	prisp. stop.	drugi viri	skupaj
Kult. dom Žalec	96.392.330	1.633.216	16.027.180	114.052.726
Večnam. dom Gomilsko	9.406.000	6.795.500	700.000	16.901.500
Kult. dom Vransko	1.185.374	1.370.749		2.556.123
Zadružni dom Gotovlje	2.120.000	560.000		2.680.000
Kult. dom Liboje	2.500.000	3.865.000		6.365.000
Dom Svobode Griže	1.825.000	200.000		2.025.000
Zadruž. dom Vrbje	2.350.000	1.150.000		3.500.000
SDK — provizija	161.643			161.643
Skupaj	115.940.347	15.574.465	16.727.180	148.241.992

IV. TELESNA KULTURA

1. V letu 1983 so bila opravljena dela pri urejanju igrišč in atletske steze na Polzeli v vrednosti 550.000 din.

2. Po prioritetnem programu vlaganj v objekte družbenih dejavnosti je bilo za dokončno ureditev stadiona v Žalcu namenjenih 2.000.000 din.

Naloga je bila realizirana do višine 2.267.000 din. Dela še niso končana.

3. Krajevna skupnost Šempeter je v letu 1983 prejela 500.000 din za urejanje igrišča Partizan Šempeter, vendar dela niso opravljena v celoti, ker finančna sredstva niso zadoščala za realizacijo sprejetega programa. Leta 1984 je krajevna skupnost Šempeter prejela še 100.000 din za dokončanje del.

4. Krajevna skupnost Griže je dobila za ureditev športnega parka 560.000 din. Dela so bila opravljena v letu 1982.

5. Krajevna skupnost Prebold je v letu 1982 prejela za ureditev športnih igrišč 480.000 din. Leta 1983 so prejeli 20.000 din in leta 1984 še 570.000 din za dokončanje ureditve športnih igrišč. Dela so končana. Skupno so prejeli 1.070.000 din za realizacijo programa.

Program vlaganj je v celoti realiziran.

PREGLED REALIZACIJE PROGRAMA VLAGANJ:

Objekti	samoprispevek
1. Polzela	550.000
2. Žalec	3.330.976
3. Šempeter	600.000
4. Griže	560.000
5. Prebold	1.070.000
6. Bančni stroški	14.830
Skupaj	6.125.806

V. ZDRAVSTVO

V referendumskem programu vlaganj v objekte družbenih dejavnosti in komunalno izgradnjo v obdobju 1980—1985 v občini Žalec je bila za področje zdravstva predvidena adaptacija in nadgradnja zdravstvene postaje Polzela z lekarniško postajo. Sredstva bi se zbirala iz prispevne stopnje in bi se do leta 1985 zbralo 25.000.000 din. Ker je na področju zdravstva bilo potrebno dokončati Zdravstveno postajo Vransko, ki je bila v programu predhodnega referenduma, so se sredstva, zbrana v letih 1980 in 1981, v znesku 9.600.000 din namenila za izgradnjo Zdravstvene postaje Vransko. Več sredstev za izgradnjo Zdravstvene postaje Vransko je bilo potrebnih zaradi spremenjenega projekta iz pritlične v enonadstropno stavbo.

Za Zdravstveno postajo Vransko je v letih 1980 in 1981 prispevala sredstva tudi Regionalna zdravstvena skupnost Celje v višini 15.400.000 din.

V letu 1982 je občinska zdravstvena skupnost iz prispevne stopnje zbrala 2.000.000 din za opremo Zdravstvene postaje Vransko. Investicija Zdravstvene postaje Vransko je bila končana v letu 1982.

V letu 1984 smo pričeli z adaptacijo in nadgradnjo Zdravstvene postaje Polzela z lekarniško postajo. Sredstva so se v letu 1984 zagotovila iz naslednjih virov: razporeditev sredstev po zaključnem računu 1983 Občinske zdravstvene skupnosti Žalec v višini 4.000.000 din, po finančnem načrtu Občinske zdravstvene skupnosti Žalec za leto 1984 v višini 11.017.000 din, razporeditev sredstev po zaključnem računu 1984 Občinske zdravstvene skupnosti Žalec od prodaje stare Zdravstvene postaje na Vranskem, sredstva amortizacije TOZD Zdravstveni dom Žalec in del sredstev združene amortizacije na ravni delovne organizacije Zdravstveni center Celje. Potek izgradnje je predviden v treh fazah: I. faza — ureditev in oprema lekarniške postaje, II. faza — dvig objekta za eno nadstropje in streha, III. faza — ureditev pritlične (sedanje) etaže. Lekarniški prostori z opremo bodo usposobljeni v mesecu maju 1985, prav tako bo v maju 1985 pričetek izvajanja druge faze. Dokončanje in oprema objekta bo odvisna od razpoložljivih sredstev v okviru dovoljene porabe.

Pregled realizacije programa vlaganj:

Objekti	prisp. stop.	ostali viri	skupaj
Vransko	11.600.000	15.400.000	27.000.000
Polzela	48.017.000	10.200.000	58.217.000
Skupaj	59.617.000	25.600.000	85.217.000

VI. SOCIALNO SKRBSTVO

1. Sofinanciranje mladinskega pionirskega letovišča Debeli rtič

Predvidene izgradnje medobčinskega pionirskega letovišča v Izoli, ki bi ga gradile občine Žalec, Mozirje, Šentjur pri Celju in Sevnica, zaradi objektivnih razlogov ni bilo mogoče realizirati. Predračunska vrednost objekta je znašala 28.240.000 din, vsaka občina bi prispevala 7.060.000 din.

V letu 1983 je bil podpisan samoupravni sporazum s Skupščino Rdečega križa Slovenije o sofinanciranju vzdrževanja mladinskega zdravilišča in okrevališča na Debelem rtiču v višini 10.000.000 din.

S tem je omogočeno letovanje za otroke naše občine za nedoločeno število let in sicer:
— 14 dni v glavni sezoni do 210 šoloobveznih otrok
— 7 dni v pred- in po- sezoni do 120 šoloobveznih otrok
— 10 dni po potrebi v pred- in po- sezoni do 50 predšolskih otrok.

Iz sredstev samoprispevka je bilo namenjenih 7.300.000 din, iz prispevne stopnje 1.200.000 din in 1.500.000 din iz drugih virov. Do konca leta 1984 so bila nakazana vsa sredstva v skupni višini 10.000.000 din.

2. Izgradnja negovalne enote Doma upokojencev Polzela

Predračunska vrednost je znašala 15.000.000 din, namenjena naj bi bila za 50 nepomičnih oskrbovancev. Pri izdelavi projekta pa je bil sprejet predlog, da se gradi objekt s 100 posteljami.

Gradnja je bila pričeta v letu 1981, leta 1982 pa je bila zaključena. Pridobljeno je bilo 100 postelj, v glavnem za nepomične oskrbovance.

Viri sredstev: Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja — enota Žalec in Mozirje 78.774.908 din, iz prispevne stopnje 8.801.000 din, sredstva samoprispevka 2.000.000 din ter sredstva Doma upokojencev Polzela 300.000 din. Skupaj znašajo vložena sredstva 89.875.908 din.

3. Depandansa Doma upokojencev Polzela — s kapaciteto 50 oskrbovancev — je bila zaključena leta 1977, tako je Občinska skupnost socialnega skrbstva Žalec plačala v letu 1980 in 1981 anuitete v skupni višini 1.295.000 din.

4. Adaptacija Graščine Šenek na Polzeli bi morala biti po programu vlaganj zaključena v tem srednjeročnem obdobju. V lanskem letu so bila opravljena nekatera vzdrževalna dela, gradbena dela pa bodo predvidoma zaključena konec letošnjega leta. Dokončanje celotne investicije je predvideno v letu 1986.

Občinska skupnost socialnega skrbstva Žalec je do sedaj investirala 3.217.010 din iz sredstev samoprispevka in 188.262 din iz drugih virov. Glavni vir sredstev pa predstavlja sklad pri Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Vrednost celotne investicije z opremo bo od 120.000.000 din do 130.000.000 din. Če bi bil sklad pri skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v letu 1986 ukinjen, del ne bi bilo mogoče končati, ker bi ostala investicija nepokrita.

Pregled realizacije vlaganj

Objekti	samoprisp.	prisp. stop.	drugi viri	skupaj
Negovalna enota DU Polzela	2.000.000	8.801.000	79.074.908	89.875.908
Mlad. pionir. letov. Debeli rtič	7.300.000	1.200.000	1.500.000	10.000.000
Depand. DU Polz.		1.295.040		1.295.040
Adapt. grašč. Šenek	3.217.010		188.262	3.405.272
Bančni stroški	19.520			19.520
Skupaj	12.536.530	11.296.040	80.763.170	104.595.740

VII. KOMUNALNA DEJAVNOST

Poročilo o izvajanju programa v obdobju 1980—1984

Program vlaganj je predstavljal pretežni del srednjeročnega programa del Samoupravne interesne skupnosti za komunalo in ceste Žalec za obdobje 1981—1985. Predvideni so bili naslednji viri financiranja:
— samoprispevek občanov
— sredstva po samoupravnem sporazumu o financiranju komunalne dejavnosti (1% od DP)
— ostali sistemski viri, sredstva drugih SIS, namenska sredstva OZD, KS in občanov

Vse podrobnosti v zvezi z združevanjem sredstev, planiranjem in izvedbo programov so tekoče oblikovali in spremljali delegati v organih Samoupravne interesne skupnosti za komunalo in ceste Žalec.

Združena so bila naslednja sredstva:

— samoprispevek občanov v letih 1980—1984	45.587.428
— sredstva po samoupravnem sporazumu o financiranju komunalne dejavnosti (po ZR 1980, 1981, 1982, 1983)	184.648.538
— ostala sredstva	201.467.407

Sredstva samoprispevka so pritekala po predvidevanjih in so bila porabljena za urejanje cest po programu in za odplačilo anuitet.

Združevanje sredstev po samoupravnem sporazumu o financiranju komunalne dejavnosti je glede na obveznosti znašalo ZR/80 83 %, po ZR/81 94 %, po ZR/82 84 % in po ZR/83 72 %. Po pokritju obveznosti za sofinanciranje krajevnih skupnosti so bila sredstva v višini 50 % usmerjena na področje primarne kanalizacije in po 25 % na področji primarnih vodovodov in telefonije.

Ostala sredstva so se združevala po predvidevanjih, razen sredstev vodnega gospodarstva, ki zamujajo.

Opravljena so bila naslednja dela:

A) KANALIZACIJA

Zgrajeni so bili naslednji kanalizacijski zbiralniki:
— Dobrteša vas—Šempeter v dolžini 1073 m
— Arja vas—Kasaze v dolžini 2618 m
— TT Prebold—Prebold z vsedalnikom, v dolžini 888 m

V gradnji je zbiralnik Žalec—Kasaze, Ložnica—Žalec in 1. faza osrednje komunalne čistilne naprave Kasaze. Izvedeno je bilo sofinanciranje kanalizacije v Levcu zaradi sanacije naselja in zaščite podtalne vode.

Nadaljuje se izdelavo tehnične dokumentacije za zbiralnik Polzela—Kasaze.

Vložena sredstva znašajo din 208.032.094.

B) VODOVODI

Na posameznih vodovodih so bila opravljena načrtovana dela v naslednjih vrednostih:

— vodovod Žalec	47.193.257
— vodovod Tabor—Polzela—Vransko	19.302.167
— vodovod Kale—Studence	10.875.024
— vodovod Griže	743.999
— vodovod Letuš—Zg. Gorče	640.051
— vodovod Prelska	309.488
— ostali lokalni vodovodi	7.118.237
Skupaj vložena sredstva	86.182.223

C) CESTE

Po programu so se urejale določene ceste v naslednjih vrednostih:

— cesta Petrovče—Kasaze	46.046.927
— cesta Polzela—T. Velenje	v letu 1979
— cesta Letuš—Dobrovlje	19.259.573
— anuitete	2.593.844
Skupaj vložena sredstva	67.900.344

D) TELEFONSKE NAPRAVE

V obnovo krajevnih ATC in vozliščne ATC so bila vložena naslednja sredstva:

— vozliščna ATC Šempeter	7.000.000
— obresti na kredit	308.712
— krajevna ATC Žalec	17.030.000
— krajevna ATC Prebold	4.000.000
— krajevna ATC Petrovče	4.000.000
— krajevna ATC Vinska gora	500.000
— krajevna ATC Polzela	6.000.000
Skupaj vložena sredstva	38.838.712

VIII. SOFINANCIRANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Vse krajevne skupnosti so v letih 1980, 1981, 1982, 1983 in 1984 prejele po 300.000 din, za organizacijo praznika občine pa letno še dodatnih po 300.000 din. Skupaj je bilo v to področje vloženih 30.750.000 din.

Objekti	samoprisp.	sporazum	drugi viri	skupaj
kanalizacija		76.949.270	131.082.824	208.032.094
vodovodi		38.474.634	47.707.589	86.182.223
ceste	45.587.478		22.312.916	67.900.344
telefon. naprave		38.474.634	364.078	38.838.712
SKUPAJ	45.587.428	153.898.538	201.467.407	400.953.373
Krajevne skup.		30.750.000		
SKUPAJ	45.587.428	184.648.538	201.467.407	431.703.373

IX. LJUDSKA OBRAMBA, VARNOST IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Sredstva, ki se zbirajo iz samoupravnega sporazuma za naloge SLO so bila uporabljena v skladu z predvidenim programom. V letu 1984 se je pričela tudi izgradnja II. faze doma SLO — skladišča teritorialne obrambe, ki bo končana v l. 1985.

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA SAMOPRISPEVKA ZA OBJEKTE DRUŽBENIH DEJAVNOSTI IN KOMUNALNO IZGRADNJO V OBDOBJU 1980—1985 ZA LETA 1980—1984

Področje vlaganja	Sredstva predvidena po programu samoprispevka	Vloženo v objekte 1980—84	Zbrano iz samoprisp. občanov	Zbrano iz prispevne stopnje	Samouprav. sporazum komunalne dejavnosti	Drugi viri
Osnovno šolstvo in usmerjeno izobraž.	146.000.000	203.510.410	151.969.852	19.507.480		32.033.078
Otroško varstvo	95.000.000	79.283.174	23.933.383	53.699.791		1.650.000
Kulturna dejavnost	90.400.000	148.241.992	115.940.347	15.574.465		16.727.180
Telesnokult. deja.	4.000.000	6.125.806	6.125.806			
Zdravstvo	25.000.000	85.217.000		59.617.000		25.600.000
Soc. skrbstvo	30.560.000	104.595.740	12.536.530	11.296.040		80.763.170
Komun. dejavnost	347.500.000	400.953.373	45.587.428		153.898.538	201.467.407
Krajevne skup.	30.000.000	30.750.000			30.750.000	
SKUPAJ:	768.460.000	1.058.677.495	356.093.346	159.684.776	184.648.538	358.240.835

Pregled naložb iz sredstev samoprispevkov

Krajevna skupnost	I. samoprispevek 1968 — 1972	II. podaljšan samopris. 1973 — 1974	III. samoprispevek 1975 — 1979	IV. samoprispevek 1979 — 1984
ANDRAŽ	zamenjava peči	montaža central. kurjave, ureditev vodovoda, adapt. hodnika in delna obnovit. fasade	sofinanciranje izgrad. ceste Polzela—Andraž	cesta Andraž—Ložnica
BRASLOVČE	—	—	— izgradnja osnovne šole (13 učilnic, kabineti, delavnice, telovadnica, kuhinja z jedilnico) — montaža dovod. cevovoda v Parižljah — sofinanciranje ceste Gomilsko—Kamenče	— 3 igralnice v stari šoli — cesta na Dobrovlje — vodovod Dobrovlje — vodovod Obramlje in Zg. Gorče
GALICIJA	— montaža central. ogrevanja v šoli Galicija — adaptacija šole — dozidava 2 prostorov v V. Pirešici	—	— vodovodni podaljšek Pernovo—Gorca	— ureditev 3 igralnic v OŠ V. Pirešica
GOMILSKO	— adaptacija šole	—	— sofinanciranje ceste Gomilsko—Kamenče	— sofinanciranje izgrad. kultur. doma
GOTOVLJE	—	— adaptacija šole (prizidana kurilnica in prostor za učilnico nad kurilnico)	—	— sofinanciranje adaptacije Zadružnega doma
GRIŽE	— izgradnja šole (12 učilnic s potrebnimi kabineti, telovadnica, kuhinja z jedilnico in ostali prostori, 2 igralnici sta namenjeni OV)	—	— sofinanciranje ceste Griže—Šešče — vodovodni podaljšek v Bezovnik	— 2 igralnici za OV — sofinanc. adapt. Doma Svobode — ureditev šport. parka — sofinanc. del na vodovodu Griže in k posamez. domačijam
LETUŠ	— adaptacija šole (nabava peči in popravilo stropov)	— ureditev centralnega ogrevanja šole	— izgradnja vodovoda Letuš	— vodovod v Podgorje
LIBOJE	—	—	— sofinanciranje izgradnje ZP Liboje	— sofinanc. adaptacije KD — cesta Petrovče—Liboje
PETROVČE	— adaptacija in izgradnja prizidka k šoli (6 učilnic, kabineti, kuhinja, sanitarije in telovadnica)	—	— izgradnja prizidka k šoli (9 učilnic, 4 kabineti, večnamenski prostor, sanitarije, zaklonišče) — izgradnja OV (6 igral.)	— cesta Petrovče—Liboje — kanalizac. zbiralnik Arja vas—Kasaze
POLZELA	— prizidek k šoli (10 učilnic s kabineti, jedilnica s kuhinjo, telovadnica in ostali prostori)	—	— izdelava teh. dokument. za prizidek k OŠ — izgradnja OV (10 igralnic) — sofinanc. izgradnje vodovoda — sofinanc. ceste Polzela—Andraž	— prizidek k OŠ — sofinanciranje izgradnje dep. Doma upokojencev
PONIKVA	— adaptacija šole			— vodovod Ponikva
PREBOLD	—	— izgradnja prizidka k šoli (8 učilnic, ureditev kuhinje, jedilnice, sanitarije in adaptacija stare šolske stavbe)	— izgradnja OV (10 igralnic, kuhinja in zaklonišče) — sofinanciranje izgradnje ZP	— ureditev šport. igrišč — del kanalizac. zbiral. v Preboldu — sofinanciranje lokal. vodovod k domačijam
ŠEŠČE	—	—	— izgradnja vodovoda — sofinanc. ceste Griže—Šešče	—
ŠEMPETER	—	— izgradnja šole (10 učilnic s pripadajočimi kabineti, telovadnico, kuhinjo, jedilnico, sanitarije in upravne prostore)	— ozvočenje v šoli, nabava žaluzij, izgradnja igrišča — odkup zemljišča za OV	— izgradnja OV — izgradnja prizidka k šoli — kanaliz. zbiralnik skozi Šempeter — vodovod Kale—Studence vozliščna ATC Šempeter
TABOR	—	— izgradnja šole		— ureditev 2 igralnic za namene OV — sofinanc. del. na vodovodu Tabor in k posamez. dom.
TRNAVA		— adapt. šole Orla vas (central. ogrevanje, zamenjava stropov, urejeni 2 učilnici, kabinet in jedil.)	— ureditev igralnice v šoli Orla vas — ureditev igrišč v Orli vasi	
VINSKA GORA		— izgradnja šole (učilnice s pripadajočimi prostori in 1 igral. za OV		— vodovod Prelska
VRANSKO		— adapt. šole in izgrad. prizidka k šoli (telovadnica, 7 učilnic, 2 igral. ter kuhinjo z jedil.)	— ureditev prostor. v stari šoli — sofinanc. ZP	— sofinanc. KD — sofinanc. lokal. vodovod k posamez. domačijam
VRBJE	—	—	—	— sofinanc. adapt. Zadruž. doma
ŽALEC	— adaptacija šole	—	— izgradnja OŠ, sofinanc. izgradnje zaklonišča — 38 učilnic, 10 kabinetov in več drugih učnih prostorov, sodobna kuhinja z 2 jedilnicama — adaptacija stare šole — sofinanc. nadzidave ZD	— izgradnja kultur. doma — sofinanc. dok. ured. stad. — ureditev kabinetov za CUI — I. faza izg. telef. centrale — sofinanc. del. na vodovodu Žalec — delni odkup prostorov v bloku za vrtec v Žalcu

Stališče izvršnega sveta

Izvršni svet sprejema poročilo o izvajanju programa vlaganj v objekte družbenih dejavnosti in komunalne izgradnje v obdobju 1980—1984 in na podlagi poročila ocenjuje, da je bil program vlaganj v mejah objektivnih možnosti in finančnih sredstev uspešno izpolnjen.

Izvršni svet predlaga občinski skupščini, da:

— glede nerealiziranih investicij s področja komunale naroči Samoupravni interesni skupnosti za komunalo in ceste Žalec naj v srednjeročnem obdobju poskrbi za uskladitev investicij v komunali z usmerjenostanovanjsko izgradnjo in to s sredstvi povečanih stopenj po samoupravnem sporazumu;

— naroči Samoupravnim interesnim skupnostim družbenim dejavnosti, da preverijo nujnost izgradnje vseh nerealiziranih objektov referendumskega programa s področja družbenih dejavnosti. Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti naj v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi objekte, za katere bodo ugotovile, da jih je potrebno v srednjeročnem obdobju zgraditi, vnesejo v svoje srednjeročne plane in skupno s krajevnimi skupnosti opredelijo vire financiranja.

— izreče zahvalo:

Delovnim ljudem in občanom na območju občine za solidarno združevanje sredstev za izgradnjo objektov družbenih dejavnosti in komunalne izgradnje.

2. Vsem gradbenim organizacijam, ki so gradile objekte družbenih dejavnosti in komunalne izgradnje, za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti

3. Odboru za spremljanje in uresničevanje programa za uspešno delo pri spremljanju izgradnje objektov družbenih dejavnosti.

4. Vsem drugim, ki so pri izgradnji objektov družbenih dejavnosti kakorkoli pripomogli k razvoju družbenega standarda.

TO STRAN POSVEČAMO KMETIJSTVU

Ivan Vranič

Če bi kmeta bolj cenili kot proizvajalca...

... bi že v povojnih letih marsikaj naredili za razvoj kmetijstva

Lepega majskega jutra sem ga zmotila ravno takrat, ko se je odpravljal v bližnje hmeljišče. Ni mi bilo do tega, da bi ga motila pri delu, kajti kislo in deževno vreme se je že predolgo vleklo in nasadi grenke rože so pač terjali svoje.

A kljub temu si je Ivan Vranič utrgal urico časa. Zato, da sva pokramljala o njegovem delu, o gospodarjenju na njegovi domačiji, pa o tem, kako je s svojimi očmi spremljal razvoj kmetijstva teh štirideset povojnih let.

ZNAL JE PRIJETI VAJETI V ROKE

Preprost sivolas očanec ali pa kmečka ženica sta se že ničkolikokrat izkazala za prijetnega sogovornika. A na tako prijetnega sobesednika kot je Vraničev Ivan iz Prekope človek le redko naleti.

Nič kaj naguban in rdečeličen obraz pod sivimi lasmi ter košatimi obrvmi še zdaleč ne izdaja, da si je Ivan pred štirimi leti na svoja pleča naložil že šesti križ. Usodo so mu rojenice položile v zibel v Prekopi, na domačiji, kjer gospodari in jo razvija že več kot štiri desetletja. »Ja, kar kmalu po vojni sem začel,« je bil takoj nared za pogovor. In je še razložil, da je bil oče vojni invalid brez roke, tako da je mladi Ivan moral kar kmalu hočeš nočeš zgrabiti vajeti v svoje roke. Kaže, da jih je znal dobro zategniti, saj se danes pri Vraničevih, na tej rahlo v breg prislonjeni domačiji, bohoti farma in v njej od šestnajst do osemnajst tisoč piščancev, v prenovljenem in dograjenem hlevu nasproti pa stoji 56 pitancev. »Takšnih od sto kilogramov pa do tistih za oddajo,« je povedal, zatem pa še razložil, da imajo za vso proizvodnjo okrog osem hektarov domače obdelovalne zemlje, dva hektarja pa so je vzeli v najem.

ČE BI KMETA BOLJ CENILI KOT PROIZVAJALCA ...

Stala sva na dvorišču, se med pogovorom razgledovala naokrog po obdelanem svetu in vpijala tako dolgo pričakovano pomladansko sonce. Ko je Vraničev ata, pred leti so ga mnogi poznali kot hmeljskega starešino, povedal to in ono o svoji domačiji, sem malce podrezala v prve dni njegovega gospodarjenja. Kakšne možnosti je takrat mlad fant imel za kmetovanje? Prekrižal je roki na prsih, se zagledal v daljavo in obujal spomine. »Verjemite mi,« je začel, »prva povojna leta niso bila rožnata. Prav oskrunjene so bile nekatere kmetije — bom to kar naravnost povedal,« je bil odločen. In nadaljeval: »Marsikatero lepo kmetijo, ki bi danes bila perspektivna, so raztrgali, razdrobili.« Malo je pomislil in dodal: »Pa tiste obvezne oddaje . . . in obdavčitve . . . Ja, tista povojna leta so bila res težka,« je še enkrat pribil sogovornik. »Se spominjate kakšnih bistvenih sprememb in mejnikov, ki so vplivali na razvoj kmetijstva v teh štiridesetih letih,« sem ga spodbujala. »Ena večjih sprememb je bila prav gotovo ustanovitev zadruge,« je menil Ivan. Te so po njegovem mnenju pomenile bolj organizirano delovanje. »Potem, kasneje smo imeli na primer dobre pogoje za najemanje kreditov in tisti, ki so bili malo bolj napredni, so lahko marsikaj dosegli,« je razmišljal.

»Kaj pa izenačevanje položaja delavca in kmeta,« sem vrtala dalje.

»Temu, da smo položaj izenačili, ne bi mogel pritrditi,« je dejal po kratkem premisleku. In takoj podkrepil svojo trditev: »Poglejva samo socialno-zdravstveno politiko. Če bi urejevali socialno-zdravstveni položaj kmeta takrat kot delavčevega ali pa takoj za tem, bi bilo veliko laže. Predvsem bi bili manjši stroški. Danes pa pravijo, da denarja ni in nič čudnega, če teh zadev ne moremo urejevati tako, kot bi bilo treba.«

Pomanjkanje denarja oziroma sedanji finančni položaj v družbi je po Ivanovem mnenju nasploh osnova za tako pogost razkorak med tistim, kar je o našem kmetijstvu napisanega, in tistim, kar je v resnici. Nič čudnega torej, če sva znova pogrevala misli, o katerih čivkajo že vrabci na strehi; misli o tem, da kmetje komajda še pokrivajo stroške svoje proizvodnje, da se preveč denarcev prime posrednikov; pa misli o tem, da jih bodo zadušile previsoke obresti.« Glede na sedanjo bančno-kreditno politiko najbrž sploh ni drugega izhoda kot oblikovanje sklada za subvencioniranje obresti,« je razpredal svoje misli. »Toda vprašam vas — od kod?« Molk in nato: »Če bi že ustvarjali tak sklad, bi ga morali ustvarjati skupaj z vsemi gospodarskimi panogami. Hrana je le osnova vsega.«

Pogovoru na dvorišču se je pridružila vnučka Katja in ata Ivan kar ni skrival ponosa. Kot tudi ni skrival zadovoljstva, da je v Katjinem očetu, svojem sinu, našel naslednika, ki bo tako kot on znal prevzeti vajeti v svoje roke. Katja je zvedavo opazovala najino početje, midva pa sva se vrnila k vsakdanjim težavam v kmetijstvu. Ivan je bil nekdaj odbornik, danes je delegat zbora združenega dela v občinski skupščini — ali kdaj razpravljajo o problemih v kmetijstvu, sem vprašala. »Ja, velikokrat razpravljamo,« je odgovoril. »V zborih občinske skupščine, pa v zborih zadruge, vendar do bistvenih premikov, če sem popolnoma odkrit, ne pride. Zlasti ne v zadnjem času,« je še pribil.

Ivan Vranič

Tako je razpredal svoje misli Vraničev Ivan iz Prekope pri Vranskem. Prijeten je za pogovor, marsikdaj kritičen, predvsem pa življenjski in trezno razmišljajoč. A ko sem ga povprašala, kakšnih je bilo teh 40 let, je znal odgovor zabeliti z zvrhano mero optimizma: »Ni treba, da bi na dolgo in široko razlagal,« je bil odločen. »V teh štiridesetih letih je bil narejen velik napredek na področju kmetijstva. Trdim pa, da bi se še marsikaj dalo narediti, če bi v povojnih letih hitreje ukrepali, če bi kmeta bolj cenili kot človeka, koristnega družbi. Če bi ga bolj cenili kot proizvajalca!«

Irena Jelen

HMEZAD AGRINA — TOZD SADEKS ŽALEC

Čeprav smo majhen kolektiv, ki uspešno utirajo pot v tujino

Čeprav so delavci Hmezadove temeljne organizacije Sadeks pričakovali, da letošnje leto zaradi hude zime zanje ne bo najboljše, so dosedanji rezultati povsem drugačni. Ravno te dni namreč končujejo sezono nabiranja polžev in do začetka maja so jih izvozili kar 220 ton.

Polže so pri Sadeksu odkupovali do sredine maja in po dosedanjih podatkih računajo, da bodo letos skupno odkupili okrog 300 ton teh mehkužcev. 260 ton jih bodo prodali tujim kupcem, zlasti Grkom, in s tem predvideni plan izvoza, za prodajo na tuje so načrtovali 200 ton, krepko presegli.

Odkup in prodajo polžev bodo zatem v Sadeksu nadomestili z odkupom gob, zdravilnih zelišč in jagodičevja. Predvidevajo, da bodo zahodnim državam prodali 250 ton svežih in 30 ton suhih gob, 50 ton lisičk v slanici, 100 ton zdravilnih zelišč ter 150 ton jagodičevja, poleg tega pa na tuja tržišča izvozijo še okrog 1500 ton kmetijskih pridelkov, zlasti krompirja, fižola, kostanja in drugih proizvodov.

Seveda pa se v Sadeksu zavedajo, da so ti njihovi načrti zelo odvisni od vremenskih razmer in pa od tega, kako se bodo znašli v hudi konkurenci, ki vlada na tem področju. Samo v Sloveniji se namreč s podobno dejavnostjo kot v Sadeksu ukvarjajo še v ljubljanskem Merkatorju in Emoni, Drogi v Portorožu ter v Krki v Novem mestu.

ODKUPNE POSTAJE PO VSEJ DOMOVINI

V Sadeksu se s proizvodnjo, predelavo in dodelavo zdravilnih zelišč, dodelavo in pripravo gozdnih sadežev za izvoz, s trgovanjem na veliko in malo, poleg tega pa še s proizvodnjo destilatov in ekstraktov iz zdravilnih zelišč, ukvarja približno 50 zaposlenih. V sezonah pa precej povečajo število pogodbenih delavcev.

Področje, kjer delujejo Sadeksovi delavci, je izredno široko. Temeljna organizacija ima namreč poleg enote v Novem Celju še enoto v Markovcih pri Ptuju, poleg te pa še odkupne postaje v Prijedoru, Sanskem mostu, Iliđi, Doboju, Matijevičih in v Bački Palanki.

Kljub tej razdrobljenosti in ne ravno velikemu številu zaposlenih so Sadeksovi delavci v zadnjih letih dosegli dobre rezultate in se kot soliden partner uveljavili tudi izven naših meja. S tem pa v devizno malho prispevali tudi marsikatero devizo, potrebno za naš nadaljnji razvoj.

Začetek tega meseca smo imeli še zimo, saj je 3. maja zapadlo 15 cm snega, že sredi meseca pa je nastopilo pravo poletje. Sneg je napravil precej škode v sadovnjakih, ki so prizadeti tudi zaradi hudega mraza pozimi in spomladanske pozebe. Na Mirosanu ocenjujejo, da bodo pridelali tisoč ton jabolk in več kot deset ton višenj manj.

Kamilan je proizvod, ki je nastal v Sadeksovem laboratoriju v Novem Celju, kjer se ukvarjajo s proizvodnjo destilatov in ekstraktov iz zdravilnih zelišč. Trenutno proizvajajo kamilični vodni in etanolni ekstrakt, namenjen tudi kupcem v tujini. Njim bodo v prihodnje, prav tako pa tudi domačim potrošnikom, ponudili še kamilan.

Poleg tega v Novem Celju proizvajajo tudi ekstrakte in destilate raznih zdravilnih rastlin za potrebe kozmetične industrije, letos pa jih čaka precej zahtevna naloga: v praksi bodo poskusili uresničiti teoretične ugotovitve iz posebne študije o izkoriščanju hmeljskih odpadkov v praktične namene.

Delavci Sadeksa so te dni ponudili kupcem svoj novi proizvod, imenovam kamilan.

Kapljice kamilan so koncentrirana oblika standardiziranega vodnoetanolnega ekstrakta cvetov kamilice. Preparat lahko uporabljate kot čaj, primeren zlasti pri želodčnih, črevesnih in žolčnih težavah, za nego ustne votline, za inhalacije, za čiščenje in razkuževanje aknaste kože na obrazu, uporaben je za obkladke ter za sedeče in druge kopeli.

ZDRAVILNA ZELIŠČA — Piše: B. Jagodič

Človek in priroda — neločljivo povezana 3

In katere rastlinske snovi so zdravilne? Te so seveda različne in jih je ustvarila rastlina v svojih organih za lasten razvoj. Razen ogljikovih hidratov in rastlinskih maščob vsebujejo rastline še razne kisline, črešlovine, smole, prijetno dišeča hlapna olja, razne sadne kisline, rudninske soli, listno zelenilo, rastlinska barvila, celulozo, gume, sluzi, glikozide, alkaloide, saponine, fermente in drugo. Vrednost zdravilne rastline cenimo po tem, koliko snovi, ki jih imamo za koristne in uporabne, ima rastlina v svojih delih, posebno, ko je posušena. Več je teh snovi, večjo vrednost ima. Le pri pravilnem nabiranju in sušenju ter shranjevanju se te snovi ohranijo.

Poleg vode, ki jo je v rastlinah do osemdeset odstotkov, imajo rastline največ ogljikovih hidratov in beljakovin.

Rastline so posrednik med živo in neživo naravo. Iz ogljikovega dioksida, vode, sončne energije in klorofila nastajajo enostavne molekule sladkorjev, ki so istočasno snovi v gradnji rastline. Enostavni sladkorji se imenujejo glukoza, fruktoza in saharoza. S kondenzacijo in spajanjem teh snovi nastajajo večje molekule sladkorjev, kot so: inulin, škrob, celuloza. Sladkor inulin vsebujeta predvsem veliki oman in regratove korenine. Pospešuje pa delovanje ledvic, pa tudi presnovo v sklepih.

Največ škroba je v semenih, plodovih, korenikah in gomoljih. Velik del naše hrane je sestavljen prav iz škroba v obliki moke. V posebno vrsto ogljikovih hidratov spadajo gume in sluzi. Gume so največkrat posledica bolezenskih sprememo v ranjenem celičju rastlin. Celuloza in hemiceluloza gradita celične opne. Celuloza sodeluje pri urejanju prebave in omejuje gnilobni razkroj v črevesju. Njej so podobni pektini. Njihova posebnost je, da v vodi nabreknejo in delajo žolico. Tudi ti pospešujejo delovanje črevesja in zavirajo gnilobni razkroj v njem. Uničujejo, vežejo strupene snovi, ki nastajajo med presnovo.

Tudi glikozidi nastajajo v rastlinah iz ogljikovih hidratov. To so zelo pomembne zdravilne snovi: amigdalin, diginalidi, arbutin, sinigrin, eskulin, salicin in še vrsta drugih. Zaradi delovanja fermentov hitro razpadajo v sladkor in ostanke. Med temi ostanki so nekatere izredno strupene snovi v šmarnici, naprstcu. Poznamo glikozide zlatice, ki na koži povzročijo hudo vnetje, če se rastline le dotaknemo. Med glikozide spadajo tudi saponini, ki se v vodi lahko topijo in penijo kot milo. Saponini so krvni strupi, ker povzročajo razkroj krvi. V majhnih količinah dražijo sluznico dihal in prebavil. S tem pospešujejo izločanje bronhialne sluzi in tako lajšajo izkašljavanje. Hkrati poživljajo delovanje prebavnih organov in jeter ter trebušne slinavke. V prevelikih količinah povzročajo bruhanje. Zelo veliko saponinov vsebujeta navadna vijolica in navadna milnica, obe sta priznani zdravilni rastlini.

V rastlinah je tudi dosti rastlinskih maščob. Največ jih je v semenih in plodovih. Z delovanjem encim lipaze razpadajo maščobe na glicerin in proste maščobne kisline. Rastlinske maščobe so lahko trde, mehke ali tekoče. Med slednje spadajo: olivno, sončnično, makovo, laneno in ricinusovo olje. Trde rastlinske maščobe so v kakavovcu, kokosovi palmi itd.

V posameznih rastlinskih delih je tudi dosti različnih organskih kislin: jabolčne, vinske, citronske itd. Le osvežujejo, organizmu pa so potrebne za presnovo.

Kot končni presnovki raznih sladkorjev in beljakovin nastanejo v rastlinah tudi razni terpeni ali rastlinski izločki. Sem sodijo hlapna eterična olja, smole in balzami. Eterična olja v nasprotju z maščobami hlapijo in ne puščajo madežev, predstavljajo pa nekakšen obrambni sistem pred insekti. Rastline z obilico eteričnih olj so dišavnice oz. začimbe za pripravo hrane. Pospešujejo delovanje prebavnih žlez in boljšajo prebavo. Imajo pa tudi strupen učinek, zlasti v velikih količinah povzročajo rdečico na koži, včasih tudi izpuščaje. Ker pa dražijo celice notranjih organov, pospešujejo tudi delovanje ledvic, žolča in sluzi.

V celičnem soku se nahajajo tudi črešlovine. Značilno zanje je, da so trpkega okusa in da krčijo tkivo. Črešlovine strojijo beljakovine in s tem naredijo na površini prevleko, ki varuje tkivo. Ustavljajo tudi krvavenje, hkrati pa tudi zapirajo in blažijo vnetja, zato na njihovi podlagi temelji marsikatero zdravilo v ljudski medicini.

Pri razkrajanju oz. pri presnovi beljakovin nastanejo v rastlini zelo učinkoviti amini, katerim so zelo sorodni alkaloidi, ki sodijo med najbolj uporabne zdravilne snovi v rastlinah. Danes poznamo približno 250 vrst alkaloidov, ki močno vplivajo na organizem, med njimi pa so tudi močni strupi.

Uživanje nekaterih nasladil, ki poživljajo, je lahko zelo nevarno. Sem spada nikotin in uživanje narkotikov, kot so opij, morfij, marihuana. Zanje je nevarno prav to, da se jih telo navadi, za željeno delovanje pa je potem potrebna vedno večja doza. Telo se tako počasi zastrupi, uživalec počasi shira in končno klavrno umre.

Rastline vsebujejo tudi grenke snovi, ki običajno nastanejo pri razgradnji glikozidov. Grenke snovi amara delujejo podobno kot začimbe. Prebavila izločajo več prebavnih snovi in sokov. Želodčni sok se izloča že, ko je grenka snov še v ustih in tu razdraži brbončice. Izločanje prebavnih sokov občutimo kot lakoto, zato grenčine vzbujajo tek. Pod njihovim vplivom prihaja več levkocitov iz limfnega in črevesnega ožilja v krvni obtok, ti nato vsrkajo vase redilne snovi, ki jih potem dovajajo telesu, zato so tudi toniki in krepčila.

Pogovor ob dnevu mladosti

Mladi se morajo najprej dokazati z delom...

... šele potem lahko postavljajo zahteve — so menili sogovorniki občanov okrogle mize o aktivnosti mladih

Biti mlad — pomeni biti vpet med svet otroštva in svet odraslih. Kako se mladi znajdejo v tem svetu, kaj jih zanima in kam usmerijo ali pa tudi ne usmerijo svojega zanimanja, svojih interesov, svoje aktivnosti? O tem smo se pogovarjali s tremi mladinci: Savino, Ireno in Romanom. Mladinci, ki so se s svojim delom že dokazali in hkrati tudi pokazali, da mladi znajo biti aktivni in da očitki na račun neaktivnosti današnje mladine ne držijo vedno in povsod.

Za začetek smo se ustavili kar pri vprašanju, kako ocenjujejo aktivnost svojih sovrstnikov na področjih, kjer živijo in delajo? Pri vprašanju, kaj jih spodbuja k temu, da se pojavljajo v družbi, k temu, da se ukvarjajo z določenimi dejavnostmi?

Savina Vybihal: »Moram reči, da v našem kraju, torej na Polzeli, opažamo kar precejšnje zanimanje mladih za delo na različnih področjih. Zlasti v zadnjem času. Mislim, da zaradi tega, ker je naš kraj manjši, ni kakšno večje mesto, med seboj se vsi poznamo, smo znanci, prijatelji. In če se kdo z nečim ukvarja, potem velikokrat potegne za sabo še drugega. Tako nastane skupina in iz takšnih skupin se ponavadi rojevajo glasbene, dramske, športne ali kakšne druge grupe. Mislim, da v glavnem vse aktivnosti mladih nastajajo na prijateljski osnovi.«

Irena Bezgovšek: »Pri nas je aktivnih zelo malo mladincev. Ravno sedaj smo naredili krajšo analizo o tem, koliko mladih kje deluje in sodeluje in ugotovili smo, da je delež mladincev, ki so pripravljeni delati, zelo majhen. Le dobra desetina je takšnih v naši krajevni skupnosti. Pa še nekaj smo opazili. Tisti, ki sodelujejo, so v glavnem iz središča krajevne skupnosti, ne najdemo pa stika z obrobnimi zaselki.«

Roman Zelič: »Če pogledam delo mladincev na kulturnem področju, opažam, da trenutno nastopamo na prireditvah le trije, štirje. Morda bi lahko še koga pridobili, poskušali smo že, pa stvari nekako ne stečejo. Škoda je, da v naši krajevni skupnosti ponovno ne oživi Gledališka skupina, ki je delovala v okviru delavsko prosvetnega društva Svoboda. Morda bi s tem povečali zanimanje mladincev za delo na kulturnem in tudi na drugih področjih.«

Irena Bezgovšek: »Naj povem, da smo v Gotovljah že poskušali z družabnimi večeri, nanj smo povabili vsakega posameznika. Takrat so prišli, potem pa spet ni bilo več nikogar blizu.«

— »Se kdaj pogovarjate o vzrokih? Zakaj, čemu stojijo mladi ob strani?«

Irena Bezgovšek: »Morda je eden izmed razlogov ta, da je med mladimi že precej poročenih, imajo družine in se zato manj vključujejo v različne aktivnosti. Mogoče pa je krivo samo mišljenje mladih. Prehitro se vsak mlad človek vsega naveliča. Na primer — povedala bom konkreten primer iz naše mladinske organizacije: v krajevni skupnosti so nam dali prostor za namizni tenis. Nekaj časa so mladinci igrali, pa se kmalu naveličali in spet iskali nekaj novega. Zelo malo pa je takih, ki bi kdaj predlagali kaj novega, zanimivega. Kar preveč otopeli postanejo včasih, se mi zdi.«

Roman Zelič: »Tudi mi večkrat razpravljamo o vzrokih. Skoraj na vsakem sestanku, bi rekel. Razpravljamo in iščemo načine, kako bi pritegnili mlade. Te vidimo vsepovsod, le v mladinski organizaciji jih ni videti. Jaz vidim rešitev v večjem številu družabnih srečanj. Če povabiš mladinca na delovno akcijo, ga namreč ne bo. Če pa rečeš: »Pridi, bo delovna akcija, po njej pa srečanje,« bo učinek takoj drugačen. Mislim, da so res srečanja, tesnejši stiki med mladimi tista motivacija, ki lahko glede tega največ spremenijo.«

Savina Vybihal: »Tudi pri nas je bilo pred leti precej govora o tem, kako pridobiti mlade. Mislim, da se je danes precej spremenilo zato, ker smo dobili svoj prostor, svojo mladinsko sobo, v kateri se zbiramo. Prej so bili mladi nekako pasivni. Celo tisti mladi, ki smo delali, smo naleteli na očitke sovrstnikov.«

— »Savina je omenila prostor. Mislite, da na tako majhen odziv mladih vplivajo slabi materialni pogoji, zlasti pomanjkanje prostorov, kjer bi se mladi lahko redno sestajali in bi lahko rekli: tole je pa naš prostor?«

Savina Vybihal: »Osnovni pogoji za delo gotovo morajo biti, vendar pa mladina ne more dobiti vsega naenkrat. Mislim, da se mora z delom potrditi, se dokazati in šele potem lahko zahteva nekaj. Ne sme pa samo zahtevati. Pri različnih dejavnostih namreč sama opažam, da bi mladinci prej radi imeli določene stvari, preden so sploh karkoli pokazali.«

Irena Bezgovšek: »Pri nas nimamo prostora, ki bi bil samo naš. Imamo sicer večnamenski prostor, ampak če je na steni samo kakšna praska, je že vse narobe. Marsikdaj se zato res zberemo v gostilni. Pa ne zaradi pijače, ampak zato, da se pogovorimo. Žalostno pa je to, da mnogi vidijo le to sedenje v gostilni, ne pa tudi tistega, kar naredimo.«

Roman Zelič: » S prostori nimamo posebnih težav, imamo svojo sobo, zdaj bomo dobili še svoji igrišči za tenis in odbojko. Mislim, da bomo sedaj pridobili veliko več mladih, da se bomo sedaj bolj povezali in tudi bolj družili med sabo.«

— »Prostorski pogoji so torej eden od elementov, ki vplivajo na delo mladih. Jih poskušate kdaj reševati skupaj s predstavniki krajevne skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in društev. In kako sploh sodelujete v krajevni skupnosti?«

Savina Vybihal: »Lahko rečem, da je bil odnos do nas dober že od vsega začetka. Na zelo dober odziv in razumevanje sem naletela pri Svobodi kot tudi na Občinski kulturni skupnosti. Res pa je, da je bilo treba nekaj pokazati. Danes lahko naša plesna skupina brez težav vadi in nastopa v prostorih našega doma, pa tudi kakšen dinar kane kdaj pa kdaj za naše delo.«

Irena Bezgovšek: »Pri nas je tako: tisti ljudje, ki sami nekaj delajo v krajevni skupnosti, v društvih, v družbenopolitičnih organizacijah, vedo, da tudi mladinci delamo. Tisti, ki pa niso nikamor vključeni, ostali krajani torej, pa vidijo le tiste mlade, ki sedijo v gostilni.«

Roman Zelič: »Na krajevni skupnosti nam zadnje čase precej pomagajo. S pomočjo socialistične zveze pa smo letos za prvi maj organizirali kresovanje, ki je zelo uspelo. Zaenkrat se ne moremo pritoževati, sami pa tudi ugotavljamo, da če smo aktivni, lahko vedno pričakujemo pomoč. Če pa mi ne bomo pokazali dobre volje, je tudi drugi ne bodo.«

— »So očitki o neaktivnosti mladih torej upravičeni?«

Roman Zelič: »Za večji del mladih bi dejal, da kar držijo. Tisti, ki vztrajamo, pa se trudimo, da nas mladih ne bo treba toliko vlačiti po zobeh, kot se temu reče.«

Irena Jelen

Savina Vybihal

Ples je bil sprva želja, danes potreba

Savino Vybihal poznajo mnogi Polzelani in tudi drugod kot prizadevno in za delo zagreto mladinko, še zlasti pa jo v zadnjih letih spoznavajo ljubitelji plesa. Željo po gibanju, željo po plesu, ki ji danes vse bolj postaja vsakdanja potreba, je začutila že takrat, ko je znanje in učenosti še nabirala v osnovnošolskih klopeh. Danes pa že četrto leto uspešno vodi plesno skupino na Polzeli.

Pred dobrimi tremi leti je na njeno plesno avdicijo prišlo okrog petnajst deklet, ki skupaj s sedemnajstletnim Mitkom še danes sestavljajo plesno skupino. Poprečna starost plesalcev je petnajst let, najmlajša pa šteje le dvanajst pomladi.

Na začetku svoje poti je plesna skupina, nad katero že od začetka bdi in jo vodi Savina, sicer študentka Fakultete za telesno kulturo v Ljubljani, osvajala predvsem disco ritem, danes pa vse bolj prehaja v izrazni ples. Na svojih nastopih poskušajo zadovoljiti okus različnih obiskovalcev, zato pripravljajo kar najbolj pisan splet različnih plesov. Za sabo imajo plesalci letos že deset nastopov, največji pa jih čaka v jeseni, ko bodo tako kot lani organizirali svoj lastni nastop.

Pa načrti? Po besedah Savine imajo v planu kar največ vaj, nastopov na prireditvah in študiranja novih plesov. Upa le, da bodo njeni plesalci, sedaj ko jih je večina šele na začetku življenjske poti, še dolgo ostali skupaj.

Irena Bezgovšek

Urejuje glasilo

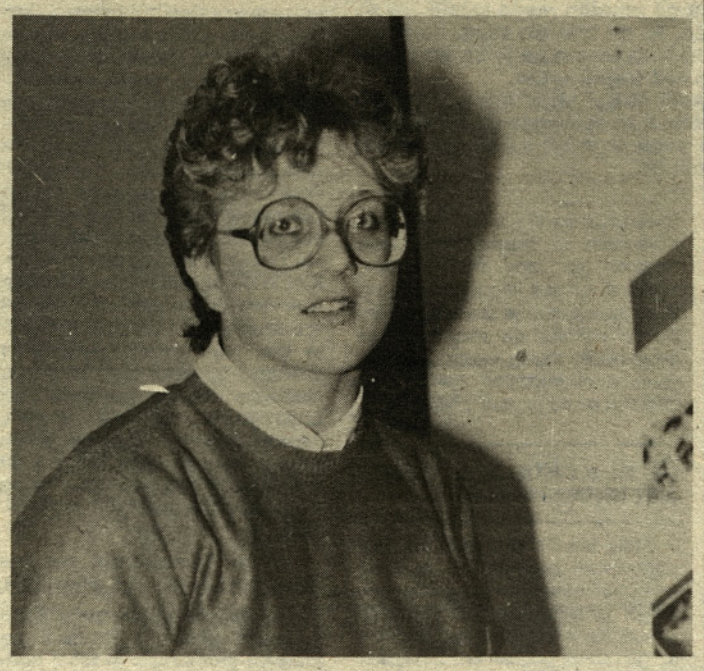

Irena Bezgovšek iz Gotovelj je dijakinja četrtega letnika Zdravstvene šole v Celju, pred dobrim letom pa je prevzela vodstvo mladinske organizacije v krajevni skupnosti.

Tudi Ireno najbolj mika kulturna dejavnost. Nič čudnega torej, če vodi tamkajšnjo dramsko sekcijo v okviru organizacije mladih, že nekaj časa pa skrbi tudi za urejanje njihovega glasila Glas Gotovelj. Nasploh pravi, da se mladi v tej krajevni skupnosti zanimajo za kulturo. Letos so sodelovali v akciji Naš klub, se pripravljali na Našo besedo, oživiti pa poskušajo tudi klubske večere. Ti so namreč po njihovem mnenju in oceni eden od načinov, da bi v vrste mladinske organizacije pritegnili kar največ svojih vrstnikov.

Na rob pa v Gotovljah mladi ne potiskajo tudi športnih prireditev, kot je povedala njihova predsednica mladinske organizacije. Ravno pred kratkim so organizirali nogometni turnir, vrsto športnih tekmovanj pa pripravljajo tudi za bližnji krajevni praznik.

Roman Zelič

Fant, ki so mu pri srcu komedije

Na razgovor v naše uredništvo jo je primahal kar s kitaro v rokah. Ne namerno, temveč čisto slučajno, ker je ravno tistega majskega dne imel krajši nastop v Andražu. Sicer pa Romana poleg kitare zanima še morje stvari: piše pesmi, ki jih velikokrat tudi uglasbi in priredi za svoje nastope, še rajši pa njegovo pero beleži komedije. Poleg tega je Roman, sicer učitelj, tudi predsednik osnovne organizacije mladih v Preboldu.

Kultura je Romana pritegnila zlasti lani, ko so se v Preboldu pripravljalna Našo Besedo. Takrat so se našli štirje mladi, ki še danes ubirajo pota po raznih prireditvah in proslavah. Na njih se najpogosteje predstavijo kar s kakšnim lastnim »komadom«. Zlasti komedije imajo radi, »kajti v komediji, s humorjem, se človek lahko do konca izpove, sporoči vse tisto, kar občuti v svoji notranjosti,« pravi Roman.

Ravno te dni pripravljajo tekst za srečanje z upokojenci, ki ga bodo organizirali v Preboldu.

Poleg kulture se Roman ubada tudi s predsednikovanjem v domači organizaciji mladih, kjer je njegove sovrstnike čutiti zlasti v športnih in kulturnih dejavnostih. Ob vsem tem pa Roman trenutno poučuje tehnični in likovni pouk ter srbohrvaščino na osnovni šoli v Grižah.

Rubrika mladih

Letos na dve zvezni akciji

Brigadirji iz žalske občine se letos nameravajo udeležiti dveh zveznih mladinskih delovnih akcij: junija v Jasenovcu in avgusta na akciji Ibar-Lepenac.

V Jasenovac naj bi mladi iz žalske občine odšli v prvi izmeni, ki bo trajala od devetega junija do šestega julija. Brigadirji bodo predvsem urejali tamkajšnjo spominsko obeležje, pogozdovali, gradili vodovod in sodelovali pri razvijaju kmetijstva. Mladi iz žalske občine bodo ob tej priložnosti organizirali brigadno skupaj z mladinci iz pobratene občine Biograd na moru.

Druga zvezna mladinska delovna akcija, ki se je bodo udeležili Žalčani, pa bo potekala na deloviščih Ibar-Lepenac. Na pot bodo krenili v začetku avgusta, brigadirji pa se bodo ukvarjali predvsem s pogozdovanjem.

Irena Jelen

Simona Rezman

„Na mestu prosto"

No, pa smo jo dobili — svojo vojakinjo. Devetnajstletna Simona REZMAN iz Gotovelj, zaposlena v Ferralitu kot edina strugarka, se je odločila, da bo vstopila med pripadnice jugoslovanske ljudske armade, ki te dni odhajajo na služenje vojaškega roka. O svoji, za današnji čas nič več nenavadni odločitvi je dejala:

»Pri hiši smo tri sestre. Za vojaščino sem se odločila samo jaz. Malo seveda iz radovednosti, bolj pa zato, ker me vojaško življenje zanima. Moj fant je sedaj na služenju vojaškega roka, pa bova tako enakopravna. Pa tudi dokazati hočem, da so govorice fantov o težavnosti vojaškega življenja iz trte izvite.

Določena sem v intendantsko službo, kar mi bo tudi kasneje prav prišlo. Pri vojakih se človek lahko veliko koristnega nauči.

O svoji odločitvi domačim nisem ničesar pravila. Šele po uspešnem zdravniškem pregledu in ureditvi dokumentacije sem jih seznanila s svojo namero. Seveda mi sprva sploh niso verjeli. Sedaj so se z nastalim položajem sprijaznili in vidim, da so name ponosni. Tudi v delovni organizaciji v Ferralitu so mojo odločitev podprli in mi vlili korajžo.

Upam, da se bo po mojem zgledu še več deklet odločilo za vojakinje. O mojem življenju v JLA pa vam bom več povedala, ko bom že »stara borka.«

Zaželimo torej naši korajžni edini vojakinji srečno in uspešno vojaško življenje.

Planinski tabor v Logarski dolini

Planinsko društvo Žalec namenja veliko pozornosti vzgoji mladih članov. Tako bodo skupaj z Meddruštvenim odborom od 4. do 11. julija organizirali pionirski planinski tabor v Logarski dolini. Med mladimi je precejšnje zanimanje za to šolo, saj jih je prijavljenih že več kot štirideset. Sicer pa se bodo seznanili z veščinami planinarjenja, z varstvom narave in orientacijo, vodniki pa jih bodo seznanili še z drugimi potrebnimi veščinami.

jk

Prvomajsko srečanje pri Šmiglovi zidanici

Kljub nič kaj prijaznemu in pohodom v naravo bolj malo naklonjenemu vremenu se je na vsakoletnem prvomajskem srečanju pri Šmiglovi zidanici zbralo precejšnje število delavcev in krajanov žalske občine.

Prireditev so v sodelovanju s krajani Gomilskega organizirali delavci Občinskega sindikalnega sveta. Zbranim je govoril član predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miro Gošnik, njegovim uvodnim besedam pa je sledil kulturnoumetniški program. V njem so na jasi nad zidanico, kjer je sedemnajstega aprila 1938. enaindvajset delegatov, stisnjenih v sobici na klopi ob kmečki peči in ob prisotnosti Tita, razpravljalo o političnem položaju v svetu in doma ter o organizacijskih nalogah partije, zaigrali člani Godbe na pihala iz Zabukovice, nastopili plesalci folklorne skupine iz Šempetra ter pevke ženskega pevskega zbora iz Griž.

Irena Jelen
Fotografije: Ljubo Korber

Slavnostni govornik je bil član predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miro Gošnik

Vsem tistim, ki so se udeležili srečanja pri Šmiglovi zidanici, je govoril član predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Miro Gošnik. Med drugim je povedal naslednje: »Inflacija nas je pestila tudi že nekaj preteklih let. Ocenjevali in krivili smo zanjo razne za in odmrznitve ter podobne državno-administrativne ukrepe. Toda letos se večina cen proizvodov in storitev oblikuje po samoupravni poti, svobodno. Seveda svobodno v okvirih ekonomskih in tržno-planskih zakonitosti, skladno s družbeno potrebnim delom. Vedno glasnejši so zagovorniki trditve, da na vhodne cene pač ne morejo vplivati in da te narekujejo verižno dvigovanje cen tudi pri njih samih. Če to morda velja za del uvoženih surovin, energije in reprodukcijskih materialov, pa to prav gotovo ne drži za izdelke, polizdelke in surovine z domačega trga. Enostransko vsiljevanje volje ponudnikov kupcem pač nima bodočnosti, saj so se že pričela kopičenja zalog končnih izdelkov, ki jih opešana realna kupna moč porabnikov več ne zmore. Zato je še kako aktualna in nujna resnična samoupravna pot odločanja tudi o cenah vseh sestavnih delov končnih proizvodov.

K Šmiglovi zidanici je prišlo precejšnje število naših delavcev in občanov.

Pohod po mejah KS in ob spomenikih NOB

Dne 27. aprila je bil v krajevni skupnosti Liboje že četrti pohod po mejah krajevne skupnosti in ob spomenikih NOB. Področje KS Liboje in Griž je že od nekdaj povezano, značilno zanju pa je tudi gojenje tradicij NOB. Ni naključje, da na tem področju organizirajo dva pohoda KS Liboje spomladi, KS Griže pa jeseni, obeh pa se udeleži veliko krajanov obeh krajevnih skupnosti. Tej dejavnosti skušajo dati širše obeležje, tako da sta oba pohoda vključena v planinskem koledarju, saj je želja, da bi se ju udeležilo tudi kar največ planincev.

Na letošnjem pohodu se je zbralo več kot 200 pohodnikov od planincev, pionirjev, borcev, mladincev, keramikov, upokojenih rudarjev. Skupaj so pod slovensko zastavo kljubovali muhastemu aprilskemu vremenu.

Zbirališče pohodnikov je bilo pri mostu čez Savinjo v Kasazah, od koder je kolona krenila od spomenika do spomenika proti Brnici. Pri spominskem obeležju I. Savinjske čete je spregovoril prvoborec Ludvik Zupanc-Ivo. Pohodnike so na poti ustavljali domačini in jim nudili okrepčilo, tako kot nekdaj partizanskim kolonam, ki so bile tu stalni gostje. Na eni izmed domačij so organizatorji pripravili krepko malico, ki je še kako teknila ob zvokih harmonike in partizanski pesmi, na Brnici pa je pohodnike čakal še partizanski golaž.

Pohod je imel izredno svečano obeležje, saj je ravno v teh dneh konferenca osnovnih organizacij sindikata KIL Liboje prejela zlati znak sindikatov in to ne zgolj za delo vokviru delovne organizacije, temveč tudiza delo v okviru kraja in krajevne skupnosti, kar zgovorno dokazuje tudi pohod po mejah KS.

Pri posameznih spomenikih NOB so učenci OŠ Nade Cilenšek iz Griž in Bratov Hrvatin iz Liboj pripravili krajše kulturno-umetniške programe. F. Ježovnik

Na Bukovci so se zbrali Žalčani

Za praznik OF se vsako leto na Bukovici zberejo člani Planinskega društva Žalec. Čeprav je bilo vreme letos kislo, vmes so naletavale tudi snežinke, ni skalilo veselega razpoloženja udeležencev srečanja iz Žalca in sosednjih krajevnih skupnosti. Po govoru sekretarja osnovne organizacije ZK Janeza Krofliča so v kulturnoumetniškem delu programa sodelovali člani moškega pevskega zbora Svoboda Žalec in mladi člani Planinskega društva. V svoje vrste so sprejeli pedeset novih članov, zanje pa so pripravili tudi planinski krst.

Predsednik Planinskega društva Žalec Lojze Kampuš je ob zaključku srečanja pozval Žalčane in planince sosednjih društev k sodelovanju v udarniškem delu pri izgradnji nove planinske koče na Bukovici.

jk

Razmišljanje

Ob spominu na žrtve

Letos praznujemo 40-letnico osvoboditve. Skoro pol stoletja bo že od takrat. Ko grem mimo spomenika žrtvam NOB v Preboldu, se večkrat ustavim pred ploščicami z imeni padlih, kar 173 jih je. Veliko žrtev za tako majhen kraj kot je bil Prebold pred vojno. Nekatere med njimi sem dobro poznal, druge le po imenu.

Razmišljam. Kako bi bilo, če bi ti ljudje, ki so za svoje ideale dali več kot so mogli, danes lahko videli svoj kraj. Gledali bi, strmeli in se čudili. Ozirali bi se in opazovali pridobitve kraja. Res, mnogo je bilo zgrajenega v teh časih. Pa ne samo v Preboldu, tudi drugod. Cela Jugoslavija je spremenila svojo podobo.

Strmeli bi ti ljudje in ne bi mogli verjeti svojim očem. Mi, ki smo ves čas živeli v kraju in postopoma doživljali spremembe, tega nismo tako očitno opažali. Mogoče bi se nad našimi današnjimi težavami zamislili in nam očitali, da smo bili preveč nestrpni in smo hoteli imeti vse naenkrat, zato sedaj plačujemo prehitro hlastanje po materialnih dobrinah. Tudi socialne razlike, ki se še naprej poglabljajo, bi jih prav gotovo bolele, saj so svoja življenja dali za večjo pravičnost in enakopravnejšo razporeditev družbenega bogastva. Mar so bile njihove žrtve zaman?

Sicer pa nas bi potolažili, da so v primerjavi s predvojnim časom naše težave neznatne. Vsega imamo dovolj: obleke, hrane, vse, s čimer se nekoč niso mogli pohvaliti. Presneto prav bi imeli. Pogled na staro predvojno fotografijo stavkajočih delavcev tekstilne tovarne Prebold dokazuje pomanjkanje vsega, kar imamo danes v izobilju. Morda zaradi teh očitnih razlik med takratnim in sedanjim časom začnem gledati na svet z očmi teh velikih ljudi, če bi vstali iz svojih grobov.

Zdravko Zelič

Pesem o svobodi ponosna in veličastna

IZ GOVORA TONETA BOLETA

»V Andražu smo se zbrali, da obudimo spomin na veliki dogodek in da se pridružimo veličastnemu praznovanju narodov in držav po svetu, ki v teh dneh praznujejo konec najbolj pretresljivega obdobja človeške zgodovine.

Druga svetovna vojna je s svojimi grozodejstvi strahovito prizadejala ljudi in njihovo imetje domala po vsej zemeljski obli. Naša domovina je s svojimi žrtvami, z milijon sedemstopetdeset tisoč mrtvimi, vgradila neprecenljiv delež v spomenik svetovne zmage, svobode in napredka vsega sveta.

Svečanost tukaj v Andražu je priložnost, da obudimo globoko spoštovanje in zahvalo vsem, katerih imena so vklesana v spomenikih širom naše domovine, ki so simbol velikih človeških dejanj, ki jih ni mogoče opisati z besedami, in veličasten je spomin na vse tiste, ki se niso vrnili s poti gorja in poniževanj, ampak so končali življenja v zaporih in taboriščih.

Ob zgodovinskih dohodkov, ki jih te dni proslavljamo, je preteklo 40 let. Takrat se je zmagovito končala narodnoosvobodilna borba, borba, ki je pomenila neprecenljivo in najbolj znamenito obdobje v zgodovini našega naroda. Ob tem spominu in proslavljanju se nam bolj kot sicer odgrinja pred očmi slavna pot, na katero je stopilo naše tlačeno in v vojni vihri prebujeno ljudstvo. Pot do zmage ni bila lahka, še zlasti ne na Štajerskem in Koroškem. To pot je pripravila tudi štiriletna kalvarija ljudi Savinjske doline, krajanov Andraža in okolice, ki jih je okupator z najstrahovitejšim nasiljem hotel zbrisati z zemlje. Padali so vedno najboljši in najbolj zavedni slovenski fantje, borci, komunisti in aktivisti OF. Onemeli smo, ko so nacisti v letu 1941 v Savinjskih vaseh trgali otroke materem iz rok ali njihovih naročij, pregnali starše v Srbijo, otroke pa odgnali v posebne domove za potujčevanje na nemško. V grozi smo obnemeli v poletnih in jesenskih mesecih 1942. leta, ko so bila na krvavo rdečih razglasih napisana stotera imena naših najdražjih, obešenih in ustreljenih.

Savinjčani in krajani Andraža lahko danes s ponosom zro na svojo revolucionarno pot, na svoje zasluge za to, da je slovensko ljudstvo v maju 1945 doživelo največji trenutek svoje zgodovine: zmago, svobodo in rojstvo Slovenije v bratski povezanosti z drugimi jugoslovanskimi narodi.

Letošnje majske spominske svečanosti niso zgolj zgodovinski pregled in pričevanje o naši preteklosti, biti morajo tudi spodbuda za učinkovito akcijo, za korak naprej v razvoju samoupravljanja, za okrepitev združenega dela, za gospodarsko stabilizacijo ter obogatitev materialne in duhovne blaginje naše družbe.«

Potem je Tone Bole spregovoril o sedanjih nalogah za gospodarsko stabilizacijo in dejal:

»Bilo bi narobe, če bi zaradi stanja, kakršnega imamo, dovoljevali ustvarjati ali celo širiti malodušje in črnogledost, kajti v nedavni preteklosti, ko smo bili popolnoma gospodarsko in politično osamljeni, smo premostili še dosti hujše težave, ko smo strnili naše vrste.«

V nadaljevanju je slavnostni govornik kritično ocenil prehojeno pot družbenega in gospodarskega razvoja. Pri tem je opozoril, da analize družbenih, zlasti pa gospodarskih gibanj zadnjega časa, trdovratno opozarjajo na nezaželene gospodarske tokove, ki pospešujejo nestabilnost, inflacijo, večajo deficit.

»Ne gre za nekakšne nove tendence,« je dejal Tone Bole, »temveč za pospešeno razraščanje vseh tistih, ki jih poznamo že vrsto let nazaj. Do vseh teh tendenc so bila zavzeta jasna stališča in opredelitve, vendar jih nismo uspeli odpraviti. Nasprotno — iz leta v leto so se nadaljevale.«

Ob koncu svojega govora je Tone Bole opredelil nekaj odločilnih ciljev našega družbenega in gospodarskega razvoja v prihodnjih letih, kot so znanje, izvoz, energija, izkoriščanje zemlje, hrane in industrijskih rastlin. Vse to postaja ena od osrednjih nalog stabilizacijsko usmerjenega srednjeročnega gospodarskega razvoja, zato zaslužijo naši razvojni programi vso družbeno skrb.

Združeni pevski zbori in Mladinski pihalni orkester so pod dirigentsko palico Draga Cehnerja izvedli kantato Radovana Gobca Od punta do Tita. Pesem o svobodi je iz več kot dvesto grl zazvenela zanosno in svečano.

DULE IN JANEZ OBUDILA PARTIZANSKI MITING

Potem ko sta Dule in Janez zapela nekaj partizanskih in šaljivih pesmi ob spremljavi kitare, prav te pesmi sta prepevala na partizanskem mitingu pred štiridesetimi leti v Andražu, nas je seveda zanimalo, kdo sta borca Tomšičeve brigade Dule in Janez in kako je tedaj zadnje dni pred osvoboditvijo potekal partizanski miting.

Janez Tomažič je svoja otroška leta preživel v Radomerščaku pri Ljutomeru, vojna pa ga je s Tomšičevo brigado zanesla tudi v Savinjsko dolino. Prav 30. aprila 1945 je Tomšičeva brigada v tedanjem Šentandražu v osnovni šoli pripravila partizanski miting, tedaj pa sta se tu zadrževala štaba četrte operativne cone in 14. udarne divizije.

»Z Duletom sva bila zadolžena, da pripraviva partizanski miting. Na voljo sva imela manjši zborček, največ točk pa sva pripravila in tudi izvedla sama. Ob spremljavi kitare sva prepevala borbene pesmi, vmes pa tudi kakšno zbadljivo na sovražnikov račun. Še dobro se spominjam, kako so se prisotni smejali skeču, ko smo uprizorili Hitlerjevo obnašanje. Časa za pripravo mitinga ni bilo veliko, ker pa sva že večkrat nastopila, med drugim se spominjam v šoli v Žalcu, seveda ni bilo težav. V osnovni šoli v Andražu je bilo toliko ljudi, da sva na oder morala skozi okno. Govoril je Peter Stante-Skala,« je pripovedoval Janez in tesno ob sebi stiskal svojo ljubljenko kitaro, ki ga je spremljala v vojni. »V partizane sem odšel s kitaro, v Andražu sem nastopil s tretjo, tale je pa četrta in sem jo zaplenil nemškemu vojaku pri Dravogradu. Kadar je bilo najteže, sva na pohodih morala prepevati, saj smo si s pesmijo vlivali moči in dvigali moralo. Andraški griči so me navdušili s svojo lepoto že tedaj in danes, ko sem prvič po štiridesetih letih v tem kraju, se kraja spominjam samo po lepih gričkih in ozkih poteh, ki so vodile proti Šentjanžu, kamor smo se podali ..e naslednji dan, nato pa na Koroško. Andraž pa mi bo ostal pri srcu po dobrih ljudeh, ki so tedaj dali zadnji kos kruha za partizane. Sedaj se jim srčno zahvaljujem za gostoljubnost,« je poudaril Janez in me prosil, da to zapišem. Sedaj Janez Tomažič živi v Zadru.

Dušan Vedernjak-Dule, doma iz Novega mesta, je bil v Tomšičevi brigadi v tretjem bataljonu komandir čete. Že pred vojno je bil v aviaciji, po vojni pa aktiven pilot. Sedaj živi v Zagrebu. »O partizanskem mitingu je že vse povedal Janez. Takoj ko smo pri Letušu prestopili Savinjo, so nas ljudje sprejeli z odprtimi rokami in nas nahranili. Tega ne bom nikoli pozabil. Drugje ni bilo tako. Pa tudi varni smo se počutili med njimi. Danes sem srečen, ko smo se po štiridesetih letih zopet srečali v tem prelepem kraju. Sicer pa kaj bi samo govorili, rajši kakšno zapojmo,« je predlagal Dule in z Janezom sta zapela »Ob tihi večerni uri potrkam na bunker prvi, začela je spet, oh, breda pet, prav nizko smo glave dali, tip, tip, top . . .«

Kurir Ludvik Kukovec z Griž v partizanski uniformi

Vodstvo občinskih družbenopolitičnih organizacij in skupščina občine se zahvaljujejo vsem organizacijam in društvom, delovnim kolektivom in posameznikom za sodelovanje in pomoč pri izvedbi in udeležbi na pomembnih spominskih svečanostih, ki so bile posvečene prazniku OF, prazniku dela, 35-letnici samoupravljanja in 40-letnici osvoboditve.

Vse manifestacije v občinskem in krajevnih merilih so lepo uspele. Med udeleženci pa smo le pogrešali nekatere občane, katerih dolžnost je, da bi se posameznih svečanosti udeležili.

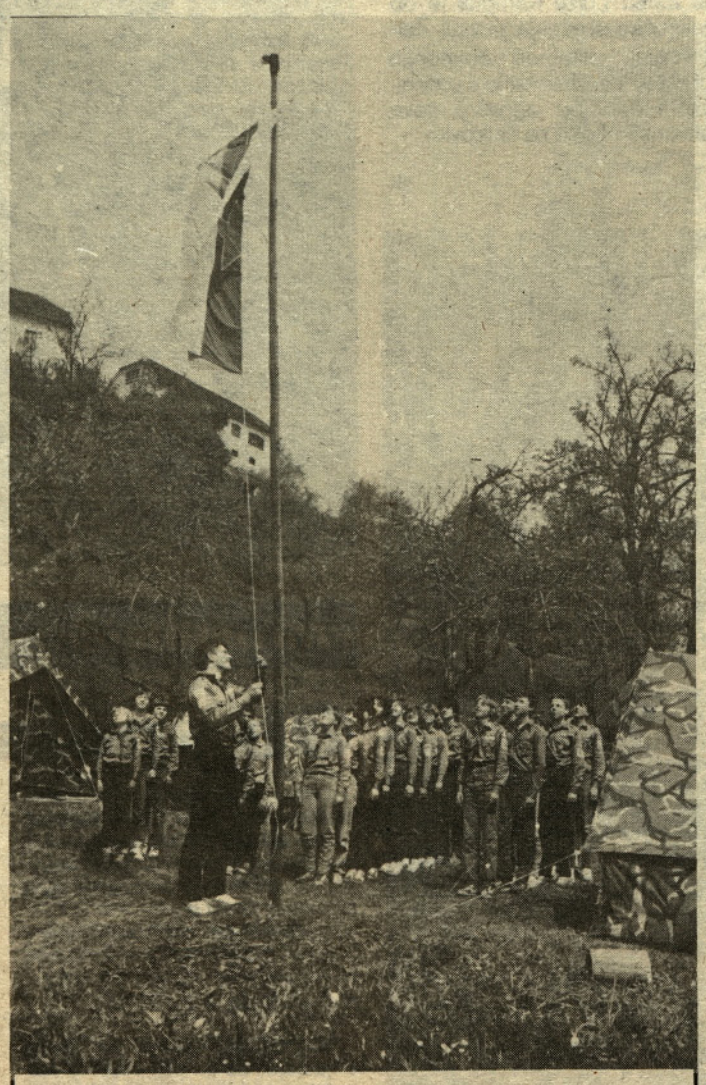

Taborniki žalske občine so na predvečer osrednje prireditve postavili tabor, ob tabornem ognju pa pripravili tudi kulturno-umetniški program. Z njimi so bili tudi borci Tomšičeve brigade.

MITING TOMŠIČEVCEV

Pododbor Tomšičeve brigade, ki ima sedež v Žalcu, je na predvečer prvega maja pripravil v Andražu nad Polzelo partizanski miting v počastitev 40-letnice osvoboditve in 40-letnice zadnjega mitinga, ki ga je imela Tomšičeva brigada prav tako 30. aprila leta 1945 tudi v Andražu. Prireditve so se od 140 še živečih Tomšičevcev udeležilo devetdeset borcev ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine in številni drugi občani.

Slavnostni govornik je bil Bojan Škrk, politkomisar Tomšičeve brigade, ki je obudil spomine na zadnje boje brigade in na zadnji miting med vojno. V kulturnem programu so sodelovali Andražani, moški pevski zbor s Polzele, godba na pihala iz Liboj ter tisti borci, ki so nastopili tudi pred 40 leti na zadnjem mitingu v Andražu.

Na posnetku so borci Tomšičeve brigade, prvoborci, gostje in mladina; v vseh pa je ena sama želja: ohraniti svobodo in mir.

Ne samo s pesmijo »Ko si srečen . . .« ampak tudi z nastopom so najmlajši izrekli zahvalo borcem za to, da so lahko srečni in se v miru igrajo.

Tekst: J. KROFLIČ, T. TAVČAR
FOTO: L. KORBER

Svoboda, mir, tovarištvo in delo je naše sporočilo

Da bi obudili spomine na tiste dni maja 1945, ko je beseda svoboda postajala resničnost, da bi ocenili prehojeno pot štirih desetletij socialistične izgradnje, in da bi izrekli sporočilo bodočim rodovom, smo k razgovoru povabili tvorce svobode, miru, tovarištva, ki bogato dediščino predajejo sedanji generaciji. Hvaležni smo jim za najlepše darilo, ki ga ne bo lahko čuvati in negovati, le z delom pa ga bomo bogatili. Vsem, ki ste nam priborili SVOBODO ob 40-letnici iskrena hvala in obljuba, da se niste bojevali in sejali zastonj.

Rado Cilenšek

predsednik Občinskega odbora ZZB NOV

Borci izročamo bogato dediščino

Takoj, ko je fašistični škorenj zapustil naše ozemlje in ko smo dočakali najsrečnejši trenutek v življenju, je bilo potrebno brez pomišljanja zgrabiti za krampe in lopate ter se lotiti obnove domovine. Ni bilo lahko, vendar nas je združevala želja za lepšo prihodnost, tovarištvo, zagnanost in prepričanje, da si le sami lahko ustvarimo lepše življenje. Mnogo pomembnih mejnikov smo zasadili v zgodovino štirih desetletij in ni nam žal za vse žrtve, ki so bile potrebne, da danes živimo v svobodni, samoupravni socialistični Jugoslaviji. Kdor je doživljal čase, ko ni bilo dela in ne kruha; grozote druge svetovne vojne in povojne izgradnje, zna ceniti pridobitve in dosežen razvoj. Prav je, da si želimo še več, skladno z možnostmi naj sedanja generacija nadaljuje naše delo, seveda pa smo borci še vedno pripravljeni sodelovati in pomagati. Sicer pa borci sedanjim in bodočim generacijam izročamo bogato dediščino. In ko jo postopoma predajamo v roke mladi generaciji, si želimo le, da bi jo le-ta ohranila, negovala in obogatila s svojimi rezultati dela. Odločno pa smo borci proti ponarejanju zgodovine socialistične revolucije, vsakršnim pojavom sprave in dvigovanju glav tistih, ki so si razvoj naše socialistične družbe razlagali po svoje. Zato vztrajamo v izgradnji samoupravnega socialističnega sistema, ki ga je potrebno v prihodnje dograjevati, ne pa spreminjati. Nobeno obdobje v preteklih štirih desetletjih ni bilo posuto z rožicami.

Z delovno zagnanostjo, predanostjo in odpovedovanjem smo premagovali mnoge težke ovire, ob tem pa nikdar nismo pozabljali na tovariške in humane odnose. Brez teh tudi v bodoče ne bo mogoče graditi prihodnosti, upreti se bo treba pojavom in posameznikom, katerim ni cilj lepše življenje delovnih ljudi in občanov. Socialna diferenciacija je pognala preglobokе korenine, zrahljala je zaupanje v sistem, zato bo potrebna odločna bitka z Zvezo komunistov na čelu, da se negativnim pojavom odločneje upremo. Upreti pa se moramo tudi malodušju, ki ga največkrat širijo tisti, ki težko dokažejo svoje rezultate dela, nesposobni se morajo umakniti sposobnejšim. Tisti, ki pa so krivi za nastale težave, bi za to morali tudi odgovarjati. Besedi osebna odgovornost morata postati vsakdanja praksa in ne le politična parola. Seveda pa vseh ne moremo metati v en koš. Napredek moramo ločiti od tistega, kar ni bilo potrebno, predvsem pa moramo usmeriti vse ustvarjalne sile in sposobnosti za naslednja desetletja in borci si želimo, da bi bila prav tako uspešna in plodna. In ker smo skupaj z našim voditeljem tovarišem Titom vedno zaupali v mladino, smo prepričani, da nismo zaman orali in sejali.

Tako kot organizacija Zveze borcev nasploh je tudi občinski odbor ZZB NOV Zalec vedno našel podporo in razumevanje v družbenopolitičnih skupnostih, saj so organi občinske skupščine vedno znali prisluhniti potrebam borcev. Naša organizacija šteje 1300 aktivnih udeležencev NOV, katerim z vidika zdravstvenega varstva in socialne pomoči nudimo kar največ, seveda skladno z možnostmi. Ker pa smo vse življenje bili vajeni skromnosti, odrekanj in naporov se zavedamo, da brez tega ne bo mogoče premagati sedanjih družbenih težav. Enotni, vztrajni in solidarni pa bomo premagali tudi sedanje težave, ki niso nepremagljive.

Štiridesetletnico svobode smo proslavili ponosno in svečano, množice delovnih ljudi, mladine in občanov pa nam dokazujejo in potrjujejo, da smo na pravi poti in da moramo z izgradnjo samoupravne socialistične Jugoslavije nadaljevati.

Anton Kotnik:

Odgovorno nadaljevati naša izročila

Predvojno revolucionarno gibanje je v neustavljivem zanosu sprejelo boj proti fašizmu leta 1941 in ga s porazi in zmagami vodilo vsa leta vojne do zmagovitega konca. V času odpora proti nacistični histeriji so se združile plemenite ideje delovnih ljudi tudi v boju za enakopravnost in za lepši, pravičnejši, humanejši jutri. Deveti maj je bil tako dan, ko so fašistične armade in njeno vodstvo priznale brezpogojno kapitulacijo. To je bil veliki dan, ko so čustva vseh svobodomiselnih vzvalovala ob veselju in zanosu, zavedajoč se, da je konec strahovlade, ki je pokončala po Evropi nad 50 milijonov ljudi. Nacistična smrt je morila povsod, kjer je bilo zaznati iskrico svobodoljubja in humanosti.

Prišla je svoboda. Domovina je bila svobodna, toda izropana. Nastopil je čas obnove, sicer težak, toda bogat v ustvarjalnem zanosu. Iz ruševin so vstajali novi domovi, tovarne so obnovile proizvodnjo. Kljub skromnim začetkom je bila delovna morala zelo visoka, hkrati pa so bile zahteve ljudi skromne. Vsakdo je bil zadovoljen s tem, kar mu je omogočilo preživetje.

Z leti, ko smo postali gospodarsko bogatejši, je začela bledeti zagnanost in solidarnost. Na račun porasta standarda je začelo prihajati do razlik med revnimi in bogatimi. To razslojevanje je marsikje porajalo idejna trenja in razkrajanje prvotne enotnosti med množicami. Močan vpliv na naš ekonomski in družben položaj imajo razmere v svetu: histerija oboroževanja, izkoriščanje revnejših narodov ter vrsta ekonomskih posegov. Tako danes bogati postajajo bogatejši, revni vse revnejši.

Ko se predajam razmišljanju o preteklosti, se misli vežejo na sedanjost. Velikanski je bil naš razvoj. Nova stanovanja, naselja, mesta. Povsod nove tovarne, milijoni zaposlenih, humanejši delovni pogoji, povsod življenje, ki nudi delovnemu človeku neprimerno več kot nekoč. Smelo lahko trdimo, da je življenje zakorakalo z velikim korakom v napredek. Na tej poti pa se moramo, žal, srečevati z vrsto težav. Industrijski razvoj je že vedno prepočasen, da bi se lahko vsi zaposlili. Za uresničitev vseh ugodnosti, ki nam jih dovoljujejo zakoni, je premalo finančnih sredstev. Še vedno smo preveč odvisni od tujine, ki nam pogojuje naš razvoj. Povrhu vsega pa je krivda tudi v nas samih: želeli smo več, kot smo zmogli, zato se bomo morali zdaj v okviru učinkovite stabilizacije marsičemu odreči.

Zavedati se moramo, da ni zmage brez porazov. Tudi v razvoju družbe se ne seštevajo zgolj uspehi.

Kot borci smo šli v boj za osvoboditev domovine, danes pa zahtevamo, da se naša samoupravna socialistična skupnost razvija v smislu idej in tradicij NOB, ki je zahtevala nešteto žrtev. Mladi naj torej z vso odgovornostjo nadaljujejo naša izročila.

Ivan Mogu:

Le z delom napredek

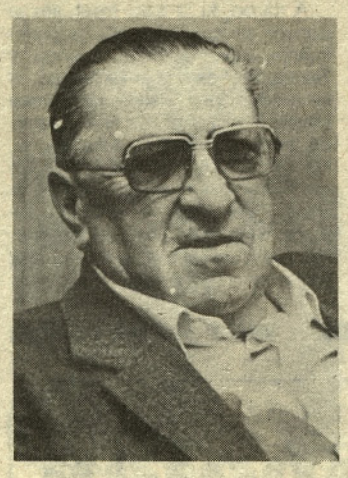

,,Osmega maja je v Rečici pokalo kot v največji bitki, vendar so streli naznanjali veselje in navdušenje ob vesti o svobodi. Že naslednji dan sem moral v Celje, kajti čakala me je naloga, da organiziram Gozdno gospodarstvo, kajti Sergej Krajgher me je že leta 1944 imenoval za načelnika Gozdarskega odseka. Ko sem se z motorjem pripeljal do mostu v Letušu, nisem mogel dalje, saj je bila cesta zabita z ustaši in Nemci.

Kasneje sem izvedel, da so se tedaj naši pogajali z Löhrom v Sulcerjevi hiši. Ustaši so mi brez odpora dali avto, vendar mi je uspelo preko Prebolda priti v Celje šele naslednji dan. Zaradi splošnega pomanjkanja in opustošenja domovine so bila prva leta obnove zelo težka. Delali smo noč in dan.

Končno se je po letu 1950 kolo napredka hitreje zavrtelo in danes smo lahko ponosni na vse, kar imamo. Napredka brez zunanje pomoči seveda ne bi bilo. Čeprav je bilo v tem hitrem razvoju tudi marsikaj narobe, pa danes tega ne bi smeli samo kritizirati in ustvarjati malodušja med ljudmi.

Tako — kot smo mi po vojni — mora sedanja generacija zavihati rokave in z delom prispevati svoj delež k nadaljnjemu razvoju domovine. Seveda pa borci obsojamo nepravilnosti v naši družbi, za odpravljanje le-teh pa bi morali več storiti na vrhu,'' je dejal Ivan Mogu, ostali sogovorniki pa so se z njim strinjali.

Vili Reberšak:

Če je človek preveč pošten

,,Dobil sem nalogo, da mobiliziram motorna vozila. Bilo je 9. maja. S skupino fantov smo na seniku pri Dolinarju našli motor. Z njim sem se odpeljal v Petrovče.

Tedaj pa je preko Košnice šla kolona ustašev in naenkrat sem se znašel med njimi, v bližini pa so bili nemški vojaki. Tedaj me je eden od Nemcev vprašal, če sem komandant.

Takoj sem se postavil v vlogo komandanta in ukazal, da naj odložijo orožje. Brez odpora so ukaz izpolnili. Najbolj pa smo bili presenečeni, ko smo začeli odpirati kamione. Ti so bili polni hrane, usnja, tekstila, mesa in živine.

Zahtevali smo, da nam vse to predajo. Nekaj so razgrabili domačini, večino zajetega pa smo nekaj dni kasneje predali štabu v Mariboru in Ljubljani. Ker je bilo med vojno strogo prepovedano karkoli vzeti, tedaj niti pomislil nisem, da bi iz bogatega plena vzel kaj tudi zase, čeprav bi potreboval vsaj obleko in čevlje. Bil sem prepošten in danes nimam niti spominka na ta dogodek. Če je človek preveč pošten in idealist, je pač tepen, to sem ugotovil tudi kasneje in še velja danes,'' je z nekoliko grenkim priokusom dodal Vili Reberšak. In ker je tekla beseda o povojnem razvoju in današnjih razmerah, je bil kritičen do pojavov neopravičenega bogatenja in vse večjega socialnega razlikovanja. Več skrbi bi morali namenjati socialnemu položaju in zdravstveni negi borcev, ki v teh letih življenja najbolj potrebujejo pomoč. ,,Vsi vemo za napake in tudi povzročitelje poznamo, vendar ničesar ne ukrenemo,'' je še pribil Vili Reberšak.

Fani Račeck:

Vrnitev je bila neskončno dolga

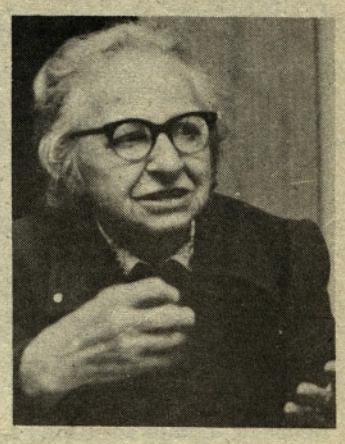

,,Konec marca 1945 so se Nemci umaknili pod hrib Brocken, skupina petih je prišla v naš logor. Iskali so kavo in med tem ko smo jo iskali, smo Amerikancem javili, da so v našem logoru. Amerikanci so prišli ponje in tako smo se končno lahko mi maščevali njim. Pot vrnitve je bila neskončno dolga, začela se je 11. aprila, končala pa 29. julija, ko sem zopet odprla domače duri. Kot da bi bilo včeraj, se spomnim praznih celjskih ulic, na železniški postaji sem prenočila, naslednji dan pa sem se z vlakom odpeljala do Žalca. Proti domu sem odšla peš in ko sem prihajala domov, so domači že vedeli, da pridem. To je bil najsrečnejši dan v mojem življenju, še posebej zato, ker smo se razen bratove žene vsi vrnili domov. Ko smo 7. julija odšli v ilegalo, smo si želeli in se tudi dogovorili, da se, če ostanemo živi, zberemo doma. Sedaj so grozote življenja v taborišču Auschwitz že preteklost, nikoli pa ne bodo pozabljene.''

Ivanka Šoštar:

Štiri leta za obzidjem in žico

,,Zadnje dejanje štiriletnega trpljenja v taborišču Auschwitz se je začelo ob treh zjutraj neke januarske noči 1945, ko nas je zbudila Rusinja Makarelova in dejala:'' Dekleta, gremo. ,,Dva dni in dve noči hoje po snežni plundri, nato pa z vlakom do nacističnega taborišča Bergen-Belsen je terjalo nove žrtve. Vsak dan smo bolj upali, da bo konec trpljenja, saj smo vedeli, da so fašizmu štete ure. 15. aprila, ob poldveh zjutraj, so Angleži pripeljali na tanku lagerfürerja in nam po zvočniku povedali, da je konec vojne. Pot vrnitve je trajala vse do 18. avgusta, ko sem prišla z vlakom ob 11,30 v Celje, nato pa od Šempetra do Grajske vasi šla peš. Doma so pravkar obirali hmelj. Tedaj niti nisem mogla dojeti, da sem zopet soma in da je nastopila svoboda. Sedaj, po štiridesetih letih, se še živo spominjam besed Slavka Šlandra in Dušana Krajgherja, kako si bomo v novi Jugoslaviji vsi enaki. Žal se njune besede vse manj resničnost, saj se socialne razlike povečujejo, kar seveda ni prav.''

Tone Čater:

Dom je bil prazen

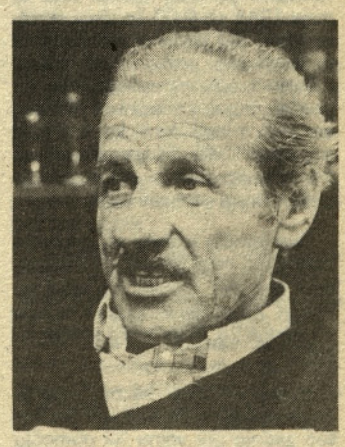

,,Začelo se je 3. avgusta 1942, ko so me zjutraj odpeljali Nemci najprej v Celje, nato pa v Auschwitz. Od tedaj pa vse do 29. julija 1945, ko sem se vrnil domov, je bil vsak dan ena sama bitka za življenje. Človek je resnično trši od jekla, sicer vsega tega, kar smo doživljali, ne bi izdržal. Ko smo zvedeli za kapitulacijo, se je začela dolga pot vrnitve domov, ki prav tako ni bila lahka. V Žalec sem se pripeljal z vlakom, nato pa s huntom v Zabukovico. Ko sem prišel domov, sem doživel še en udarec, saj je dom bil prazen. Od devetih sva se vrnila domov le z bratom Darkom, ki je bil prav tako v Auschwitzu. Oče in mati sta ostala v taborišču. Trenutka vrnitve se ne da opisati, saj še dolgo časa nisem verjel, da sem resnično doma. Še dolgo pa sem živel pod vtisom mučenja, v taborišču. Vsega tega, kar sem doživel tista tri leta, ne bom mogel nikdar pozabiti, zato si želim le mir in svobodo.''

Franc Udovič:

Ranjena zver najbolj nevarna

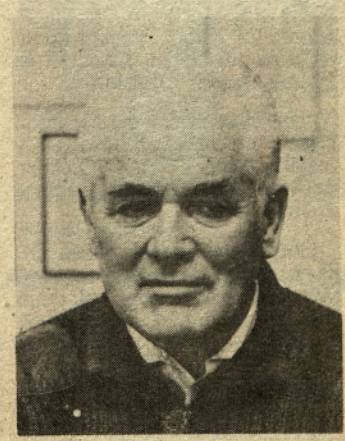

9. maja sem bil z relejno postajo TV 32 S v Andražu. Ko so ljudje izvedeli za svobodo, so bili navdušeni, mi pa smo jih opozarjali, da je ranjena zver najbolj nevarna. Odšli smo proti Polzeli, kjer je bilo ob cesti veliko sovražne vojske. V Šempetru smo zajeli nemškega oficirja. Najteže pa je bilo z ustaši. Imeli smo nalogo, da jih usmerimo proti Andražu in Šentjanžu, kjer jih je čakala Tomšičeva brigada. To nam je tudi uspelo. Dali so mi konja in sem z njim jezdil na čelu kolone.'' K sreči do spopada ni prišlo in tako sem odnesel celo kožo,'' je še dodal Franc Udovič.

Spomini, globoko vrezani v njihovo življenje

Milan Bozovičar

Tudi pomlad v izgnanstvu ni imela pravega čara

Lepo po vrsti je moj sogovornik vlekel na dan spomine. Spomine na očeta rudarja, spomine na dni, ko je izseljeniški vlak vijugal skozi noč, njegove otroške oči pa so bile uprte v rdeče strehe toplega gnezda in dim rodnega ognjišča. In nato spomine na zavetje pri dobrih ljudeh tam daleč v Bosni.

Lepo po vrsti jih je vlekel na dan, se ob nekaterih ustavil malo dlje, jih poteževal s kretnjami rok, ob druge se je samo nekako obrsnil. Že niso tičali dovolj globoko v njem.

ZARADI DOBRIH LJUDI SO LEPŠI TUDI SPOMINI

Prej velik kot majhen možak je Bozovičarjev Milan. Šestinpetdeset jih je že odštel, a je čvrst in vzravnan, kratko postriženih las in prijaznega obraza. Da je prijeten sogovornik, da malo takih, sem ugotovila kasneje.

Kar hudičevo srečo moraš imeti, da ga uloviš za pogovor. Če ga službena pota ne vodijo po štajerski deželi ali pa v Zagreb, rad zbeži v naravo, stika za najrazličnejšimi gobami, naredi kaj na domačem vrtu ali pa podoživlja usode junakov v tej ali oni knjigi.

A ko sva se za pogovor le domenila, je tistega aprilskega jutra ob napovedani uri odprl vrata. In zlagoma, po kronološki poti razkrival zgodbo svojega življenja. Usodo so mu rojenice položile v zibel v Šaleški dolini. »1929 je to bilo. V vasici, ki je zdaj ni več, v Prelogah.

Tam, kjer je zdaj novi rudniški jašek,« je razložil in nadaljeval: »Tam sta oče in mama imela hišico, oče pa je delal v rudniku. Bil je Primorec, iz Idrije je prišel po prvi svetovni vojni, mati pa je iz Kamenč pri Braslovčah doma.« Prvega znanja in učenosti si je Milan nabiral v Šoštanju, nato pa je, takrat že Žalčan, gulil šolske klopi v celjski gimnaziji. Pa ne za dolgo.

Začeli so pisati leto 41. Vojna. In že poleti aretacija Bozovičarjeve družine. »Ob štirih zjutraj so prišli,« se je spominjal. Strpali so jih v vagone, vlak je vijugal skozi noč, za njimi pa so ostajale rdeče strehe toplega gnezda in dim rodnega ognjišča. Ob spominih so mu tanki prsti rahlo zadrhteli: »Najprej so nas odpeljali v Maribor in še istega dne v Slavonsko Požego. V taborišče.

Celo družino: očeta, mamo, sestro in mene. Tam smo bili en teden, iz taborišča so nas potem prepeljali v bližino Banja Luke, kjer so nas prepustili same sebi po načelu:

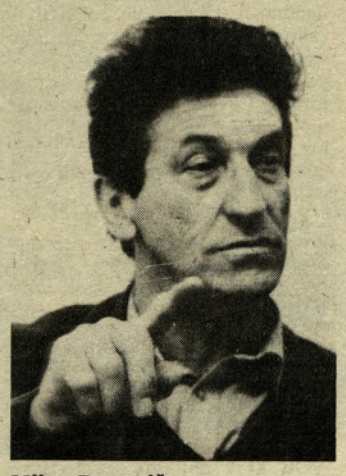

Milan Bozovičar

znajdi se, kakor veš in znaš,« je pripovedoval.

A narod, ki je sam trpel, jim je ponudil roko v času najtežje preizkušnje. »Oče je imel znanca v Sarajevu. Prosil ga je za pomoč. In ne zaman: dobil je službo v rudniku Maslovare.« Le za dva ali tri mesece, zatem jih je pot vodila v Ljubijo, kjer je očetu kos kruha rezalo spet delo v rudniških rovih, Milan pa je znova gulil klopi v gimnaziji — tokrat v Prijedoru. Najprej drugi in nato še tretji letnik. Jeseni 43-ega so partizani osvobodili Ljubijo, tako da so Bozovičarjevi nekaj mesecev preživeli na osvobojenem ozemlju.

Zatopljen v spomine se ni dal motiti. Pripovedoval je zgodbo svojega življenja mirno, kot da ni šlo zanj, temveč za življenje nekoga drugega. »Maja 44-ega, pred začetkom sedme ofenzive, smo bežali s partizani na območje Podgrmeča. Sestra je že leto prej odšla v partizane. V Podgrmeču smo našli zavetje pri nekem kmetu. Pasel sem ovce, krave. Potem so prišli mimo borci iz osme krajiške brigade.« In »mali«, tako so ga imenovali zaradi njegovih petnajstih pomladi, kolikor jih je štel takrat, je odšel z njimi. »V brigadno intendanturo so me dali, ker sem znal pisati, potem pa na tečaj, da sem še druge učil pisanja,« je povedal.

Potlej je prišla pomlad. Leta 45. Naj je bila še tako lepa, v izgnanstvu ni imela svojega čara. A Hitlerjev rajh je le bil na tleh, Nemčija je kapitulirala. Toda trnova pot izseljencev še ni bila končana. Za Milana se je končala avgusta 45.

»VSE SMO PRETRPELI Z VIZIJO BODOČNOSTI«

A zaradi dobrih ljudi so lepši tudi spomini. Nič čudnega torej, če ostajajo trdne vezi prijateljstva z ljudmi tam daleč v Bosni. Vezi, skovane daleč proč od domačije in rodne slovenske grude. »O, če se le da, se rad vračam med tiste ljudi,« mi je zatrdil v pogovoru. In čez čas: »Tako nas sprejmejo kot nekoč. Le mize so zdaj bolj polne. Pa oblečeni so drugače. Mladina v kavbojkah . . . Ljudje, njihova gostoljubnost — to pa ostaja.«

Sobesednik si je prižgal novo cigareto. Zdaj sva že pri povojnih dneh. V dneh, ko je sedemnajstletni fantič vihtel kramp in lopato. Najprej na progi Brčko—Banoviči, potem Šamac—Sarajevo, od koder je domov prinesel značko udarnika, pa na cesti Celje—Šempeter. Ni mi dalo miru, da ga malce ne podrezam o tem, kaj meni o današnjih delovnih akcijah. »Veste,« se je takoj razgovoril, »združevanje, spoznavanje ljudi — to je pomembno, koristnost je drugo vprašanje. Takrat po vojni se je splačalo — mehanizacija je bila slaba, največ je bilo ročnega dela in masa ljudi je pač naredila svoje.« Malce je utihnil in potlej, kakor da se je nečesa domislil, pripomnil: »Veste, gotovo je razlika med tedanjimi in današnjimi akcijami. Če bi nam takrat nekdo rekel: ‚Tisti hrib tam prestavite' pa bi se ga lotili. Spominjam se nekega nasipa. V dveh dneh jemoral biti gotov. In je bil. Ze drugi dan popoldan. Celo noč smo delali, še malico so nam kar na delovišče prinašali.«

»Kaj pa današnja zagnanost?« sem bila radovedna. Molk. Nato pa se je iz njega usul plaz: »Malce so ljudje razočarani. Veste, strašni idealisti smo bili po vojni. Saj je bilo hudo, tudi lačni smo bili. Vedeli smo, da bo treba trdo delati. A verjeli smo, da bomo živeli srečno. V izobilju. Pa vsi, ne le nekateri. Vse smo pretrpeli z neko podobo, vizijo bodočnosti. Saj smo veliko dosegli, ampak . . .«

»Pa vzroki za današnje razmere, rešitev iz njih?« sem vrtala dalje. »Je za vse krivo premalo dela?« »Ne, ne bi rekel. Morda slab odnos do dela,« je razmišljal. Pa še to ne povsod. Poslušajte, naši delavci v podjetjih — oni delajo. To vsi vemo. Mogoče manjka odgovornosti v posameznih strukturah, morda je malce preveč demokracije. Saj nisem za politiko trde roke, trdo disciplino, mogoče je treba le malce več reda.«

Tako je povedal, niso pa besede in razmišljanja bila ubrana na tarnajočo struno. O ne! Skledo pomenkov je znal zabeliti z optimizmom. »To nesrečo imamo Jugoslovani, da nas je toliko vrst, toliko narodov z različno razvojno potjo. Štirideset let je pač premalo, da se vse izravna.«

Nasploh je Milan Bozovičar prijeten sogovornik. Strena pripovedi se mu zlepa ne utrga, pripoved ne razvodeni. Pa naj pripoveduje o svojem očetu rudarju, o dneh, ko je izseljeniški vlak vijugal skozi noč, o dobrih ljudeh tam dalač v Bosni. Ali pa o letih, ki jih je prebil pri filmu, najprej kot kinooperater, kasneje kot upravnik Kino podjetja v Žalcu. Ali pa o tem, da ima rad ljudi, veselo družbo, o tem, da že od nekdaj rad stika za različnimi vrstami gob. Ali pa, ko pripoveduje o tem, da je rad na domačem vrtu, še rajši pa podoživlja usode junakov v tej ali oni knjigi. Prijeten sogovornik, da malo takšnih.

Irena Jelen
Foto: L. Korber

Žalec je osvobojen

Po podpisu popolne in brezpogojne kapitulacije predstavnikov premaganega tretjega rajha se je formalno po vsej Evropi dne 9. maja 1945 ob 0,00 končala okrutna vojna. Ker pa mnoge nacistične in kvizlinške enote niso hotele odložiti orožja na naših tleh in se predati, boječ se kazni za zločine, so se boji v Sloveniji končali šele 15. maja 1945. Ta dan je namreč 14. divizija dobojevala poslednje bitke v drugi svetovni vojni.

Jate letečih trdnjav so bobneče drsele tudi nad Slovenijo in dokončno razbijale nacistično trdnjavo nasilja. Zavezniki vzhoda in zahoda so se dne 26. maja 1945 srečali na Labi.

V knjigi Bitka, kakor življenje dolga opisuje Milica Molek-Gabrovec zadnje dni vojne na območju celjskega okrožja OF. Bila je članica okrožnega odbora OF za Celje. Sergej Kraigher, takratni sekretar oblastnega komiteja KPS za Štajersko, je sklical sredi aprila 1945 sejo okrožnega odbora OF za Celje. Na tej seji so se prisotni borci aktivisti dogovorili, da je ob skorajšnji kapitulaciji okupatorja čas, da se okrajni odbori OF pripravijo na prevzem oblasti v okrajnih središčih. Pomladi 1945 se je večina članov okrajnega odbora OF Žalec preselila s področja na južni strani Savinjske na Zgornjo Ponikvo pri Žalcu.

Aktivisti so sicer menjali lokacije bivanja po okoliških kmetijah v zaselkih Kale, Brezno, Studenci, največ pa so se zadrževali v šoli na Zgornji Ponikvi.

Gospodarski odsek okraja OF Žalec, mislim, da ga je takrat vodil Mišo Bobovnik, je poskrbel, da je bilo za skupno kuhinjo dovolj hrane.

Vojaška patrulja, ki jo je vodil borec Borut Čremošnik iz Gotovelj, se je pose[illegible]anila, ob koncu vojne pa se je [illegible]astanila v bližini Ponikve. Svoj bunker sta si v globeli pod Kalami skopala Slavko, šef okrajne OZNE, in njegov pomočnik.

Sicer pa je bila Zgornja Ponikva pred koncem vojne pomembno križišče partizanskih enot. Na Ponikvo so večkrat prišle enote Štirinajste divizije. I. bataljon III. brigade VDV pa je skupaj s člani brigadnega štaba pripravil v spodnji šoli prvomajski miting, na katerem sem bil deklamator.

Otroci v enotnih, mislim da v plavih oblekcah, so pripravili točke. Bilo je tudi nekaj glasbenih točk, skečev in po prireditvi rajanje do jutra. Aktivisti so v tistih dneh pogosto odhajali v dolino. Ker sem bil tri tedne na zdravljenju, sem na kurirski poti večkrat spremljal Antona Šepca-Sašo.

Zadnje tri dni pred kapitulacijo pa ni bilo zveze na Jurčkovi liniji z južne strani doline. Na »glavni cesti« so se od Celja proti Šempetru in Šoštanju pomikale kolone različnih vojaških vozil. Ker so bila vozila zatemnjena, je bilo z Matičkovega hriba ob Jedrti slišati le silen hrup.

Bilo pa je tiste dni polno vznemirljivih dogodkov, tako je bila napovedana kapitulacija dela nemške kompanije nastanjena v Gotovljah, pa je prišlo do izdaje. Zaman smo jih čakali pod vodstvom Miša Bobovnika v zasedi pri Mazeljevi domačiji.

Osmega maja dopoldne nas je presenetila še nemška policijska enota v šoli na Zgornji Ponikvi. Obsuli so nas s strojničnim ognjem, a smo se vsi umaknili proti Kalam. Zvečer smo pri kmetiču Matičku na obronku doline zvedeli za kapitulacijo. Skupaj s soborci iz tiskarne na Kalah smo pripravili kres.

Devetega smo se dopoldne nabrali v Gotovljah, kjer smo razorožili kompanijo, ki se je izognila počasnemu pomikanju po glavni cesti, pa s kamioni poskušala po obvoznici na Polzelo in naprej v Avstrijo. Radi so odmetali orožje in se odpeljali naprej.

Gradbenitehnik, aktivist, zbiratelj starin in takratni predsednik OF v Gotovljah, nas je povabil na kosilo.

Okrog druge ure je zbral Mišo člane okrajnega OF odbora, aktiviste, kurirje in nas, ki smo bili na zdravljenju na Ponikvi. Četica se je pomaknila proti Žalcu.

S Sašom sva bila na kolesih. V Žalec smo prišli po poti, ki se je ob Brinerjevi hiši spojila z glavno cesto (na lokaciji Doma gasilcev in SLO).

Pomikanje po glavni cesti je bilo zelo utrudljivo, saj je bila cesta kilometre in kilometre nasičena s soldaščino vseh vrst, s pešci in konjskimi vpregami, kamioni, volkswagni, oklepnimi vozili, tanki . . . Bilo je nešteto kratkih vozičkov z bežečimi družinami, natlačenimi na vreče in vozove, bile so kolone soldatov, ustašev, kozakov na konjih, četnikov in drugih kvizlinških vojakov. Kvizlingi niso odmetavali orožja. Sprejem v Žalcu je bil skromen, bil je za Kristlovo hišo, ob turškem stolpu. Partizane je pozdravila takratna sekretarka krajevnega OF odbora Žalec Ana Karčič, učiteljica. Nemška policija je že osmega zapustila svojo postojanko v Kalanovi hiši, zavarovani z bunkerjem. Vanjo se je naselila vojna patrola, narodna zaščita (ne bi se spomnil, kdo). Okrajni odbor OF Žalec se je s sekretarko Sonjo vselil v [illegible]edkanji sedež občine Žalec. Še istega dne bi skoraj prišlo do hujših eksplozij v velikem odprtem skladišču municije v borovem gozdu pri Pirešici. Ustaši, ki so se umikali skozi Arjo vas proti Velenju, so menda hoteli v gozd.

Na pomoč je prišel del Kamniško-zasavskega odreda

Dne 10. maja 1945 je dopoldne skozi Žalec na kamionih hitela za okrepitev v Celje Šlandrova brigada. 11. maja proti večeru so skozi Celje prigrmeli tanki T-34 jugoslovanske armade. V Žalcu je bil tiste dni pravi semenj. Na kolodvoru so obstale kompozicije Rdečega križa okupatorjeve vojske, pa tudi tovorni vagoni z municijo in soldaško robo.

V ulici Nade Cilenšek je bilo več podminiranih kamionov. Trg je bil poln razmetane municije, orožja vseh vrst, zabojev polnih min, tromblonk, ročnih granat. Ob glavni cesti je bilo veliko zapuščenih kamionov, voz, tankov, težkih in lahkih topov, saj je takrat skozi Žalec zdrselo nekaj stotisoč umikajočih se okupatorjev in z njimi bežečih civilistov.

Dane Debič

Jožica Agrež (desno) s soborko Metko

In prišla je pomlad

Te dni se je Jožica AGREŽEVA pogosteje kot sicer srečevala s svojimi nekdanjimi soborci Tomšičeve brigade.

Toplo ji je bilo pri srcu, ko je stiskala roke tistim, ki so ji pogosto ponudili roko v pomoč tudi v najtežjih dneh njenega partizanskega življenja. Pa tudi ona njim. Zato so spomini še siloviteje oživeli.

Kot vaško dekle je zaradi revščine zapustila rodno Bizeljsko in si poiskala trdo delo tovarniške delavke na Jesenicah. Tamkajšnji mladinski aktivisti so jo vključili v svoje vrste.

Na Jeseniške Rovte je hodila na ilegalne sestanke, kar ni ostalo skrito. Septembra 1944 je morala v partizane.

Skupaj z aktivistko Metko sta jo mahnili v Kamnik in nato v Črno pri Kamniku na partizansko zvezo. Že po tednu dni je kuhala osebju Komande mesta Gornji Grad v Zg. Savinjski dolini. Tistih nekaj kratkih srečnih mesecev se rada spominja, čeprav je morala trdo delati. Sredi decembra 1944 so Nemci po ostrih bojih zasedli Ljubno, Gornji grad, Luče in druge kraje. Ob umiku naših čet je bila dodeljena v 3. četo III. bataljona Tomšičeve brigade. Na slovo od začasno osvobojene Zg. Savinjske doline jo spominjajo goreče Luče.

Nemška ofenziva je bila zanjo ena sama kalvarija. Nemci so jim bili vedno za petami, zima je kazala svoj najslabši obraz, hrane pa je bilo komaj za ime. Mukoma so se prebili na Moravško, že so morali na nove marše v neznano. Menina, Tuhinjska dolina in Čemšenik so imena, ob katerih še sedaj vzdrhti.

Na Andraž pa jo vežejo lepi spomini. Sprejel jih je mokre in premražene marca 1945, ki so na to stran pribredli po Savinji. V tistih dneh je partizanski duhovnik Lampret v andraški cerkvi celo maševal.

Spominja se, kako je nekaj dni v bližnji hiši na šivalnem stroju šivala soborcem spodnje perilo iz blaga za padala. In pa seveda titovke, saj je bilo novincev vedno več.

Nato so zopet sledili marši in borbe po Šaleški dolini, Zavodnjah, Graški gori. Uradno objavljen dan osvoboditve zanjo ni pomenil nič, saj je vsepovsod pokalo in nenehno so bili na premikih. Le kdaj pa kdaj je utegnila soborcem oprati perilo, pa ga dostikrat ni mogla do suhega posušiti.

Toda 15. maja 1945 se je končno le zgodilo. Tega lepega sončnega dne so se zgrnili v Senčo ves, kjer so jih domačini dodobra nahranili s kruhom in pijačo. Na dravograjskem mostu pa so ji vojaki bolgarske vojske kar pri belem dnevu sunili kapo.

Veselje prvih povojnih dni ji je skalila bolezen. Ognojile so se ji ozebline, pridružil pa se je še tifus. Morala je v bolnišnico. Po odpustu iz vojske se je zaposlila v takratni Narodni milici, nato na železnici. In poročila se je, seveda z miličnikom. Težav pa še ni bilo konec. Jožica je morala zaporedoma na tri težke operacije in je bila nekaj let vezana na dom. Toda ni je zlomilo. Trdna volja in moževa moralna pomoč sta ji zopet pomagali na noge.

Sedaj prizadevno deluje v pododboru brigade Toneta Tomšiča. Z očmi bivše skojevke gleda na položaj današnje mladine. Prizadevnost, skromnost in zavest, da vsega ne moreš dobiti naenkrat, je bilo včasih plemenito vodilo za življenje mladih. Zakaj ne bi bilo tako tudi danes, ko živimo v miru? Zaupa mladim, da bodo našli tisto pravo pot, ki bo ustrezala tudi njim in spoštovali prehojeno pot revolucionarjev.

CVETA MIKUŽ

MILENA MOŠKON

Stare majolike iz Liboj

Do nedavnega je prevladovalo mnenje, da so na Slovenskem začeli izdelovati v industriji prve majolike šele v začetku 20. stoletja in to v kamniški tovarni Rudolfa Schnabla. Po ugotovitvah zadnjega časa pa vemo, da sta majolike proizvajali tudi v keramični tovarni v Savinjski dolini, točneje v Nemškem dolu in v Schützovi tovarni v Kasazah. Predvidevamo pa, da je majolike delala tudi »keramična fabrika« v Čepljah pri Vranskem.

Z besedo majolika lahko označujemo vrsto, zvrst keramike — fajanso, v glavnem pa s tem izrazom poimenujemo keramične vrčke za vino, ki so značilne trebušaste oblike na okrogli nogi z ročajem in livkom za prelivanje tekočine. Površina majolik je največkrat prevlečena z belo glazuro in barvno poslikana s figuralno, rastlinsko, živalsko, krajinsko, heraldično in drugo tematiko, včasih pa je na majolikah tudi napis. Najznačilnejši okras predstavlja zlasti motiv dvoglavega orla z grbom sredi ali brez, baročna kartuša, vzorec različnih grotesk, grajskih razvalin, svetniških podob ali puttov.

Majolike so nekoč izdelovali in jih izdelujejo še danes v več deželah, najbolj znane pa so italijanske majolike, ki so se pojavile že v 14. stoletju in so bile uveljavljene s svojo tipičnostjo skozi vsa stoletja do danes. Izdelovali so jih zlasti v Pesaru, od tod pa izvažali na razne konce sveta, tudi v naše kraje in v Dalmacijo.

Majolike so bile pri nas v rabi že v času renesanse — le v premožnejših hišah in po gradovih. Te so bile, kot je razvidno iz ohranjenih primerkov, uvožene iz Italije.

Na našem podeželju pa so ob koncu 19. in v prvi polovici 20. stoletja začeli poleg industrijalcev izdelovati majolike tudi nekateri lončarji (vrčke, poliče) iz navadne gline, ki so bili večkrat oblikovani nenavadno — zaradi igrivega načina pitja vinske kapljice, ki je pogosto nespretnega pivca osmešilo in s tem spravljalo v smeh veselo in razigrano družbo.

Po ohranjenih majolikah lahko sklepamo, da so keramični industrijski obrati v Savinjski dolini proizvajali majolike že okoli leta 1870. Iz takratne nemškodolske tovarne so ohranjene majolike, ki dokazujejo, da so delali za domači trg take majolike, ki so bile klasičnih oblik s preprostim cvetličnim in geometrijskim okrasom, največkrat seveda v modri barvi. Običajno imajo te majolike napise v slovenščini, ki izražajo želje po dobrem zdravju osebe, za katero je bila majolika narejena in ji izročena za osebni praznik ali v posebno zahvalo. Taka majolika je predstavljala posebno družinsko dragocenost in pijača, ki se je prelivala iz take posode v kozarce, je bila spoštljivo žlahtna in opojna.

Prve majolike iz Schützove tovarne pa so bile izdelane v zadnjih desetletjih preteklega stoletja po italijanskih vzorih — tako po oblikah kot tudi poslikavah. Te pivske posode so bile takrat namenjene izvozu na svetovno tržišče. Kasneje, v prvih letih našega stoletja, pa je Schütz že namenil del proizvodnje pivskega posodja tudi domačemu, manj petičnemu kupcu, saj je v ta namen prilagodil zahtevno in drago izdelavo.

Majolike različnih velikosti in kakovosti izdelujejo še danes pri nas v KIL Liboje, v Svitu v Kamniku in določene lončarske delavnice. Te sodobne majolike so namenjene pitju dobre vinske kapljice po domovih, kleteh in zidanicah, pa tudi stanovanjski dekoraciji in spominkarstvu . . . Stare majolike iz Liboj pa se hranijo kot muzealije nekdanje keramične industrije kot dokument nekdanje družabnosti med ljudmi, kot družinski spomini in kot simbol znane, večkrat prepevane pesmi »Majolka, kaj si strila . . .« Žal pa je teh majolik vsak dan manj . . .

Majolika — izdelek tovarne v Nemškem dolu z napisom in letnico 1871 med dvema majolikama, ki sta bili izdelani v Schützovi tovarni v Kasazah. Nahajajo se v Pokrajinskem muzeju v Celju. (Foto: Viktor Berk)

ZMAGALA JE EKIPA PREBOLDA

V Andražu je bilo občinsko tekmovanje mladih, ki so se pomerili v znanju in veščinah SLO in DS. Organizatorji so poskrbeli, da je tudi tokrat tekmovanje potekalo nemoteno in uspešno. Najboljši se bodo udeležili regijskega tekmovanja. Zmagala je ekipa osnovne šole Prebold, sledijo Griže, Braslovče, Žalec, Polzela, Petrovče, Šempeter, Vransko, DU Žalec in OŠ Ljuba Mikuš.

L. K.

Osmošolci so se odločili

Srečko Ambruš

Dušan Cizej

Aljoša Grobelnik

Medtem ko se večina mladih v teh dneh predaja igri in toplim spomladanskim dnevom, postajajo osmošolci vse bolj zaskrbljeni. Še nekaj dni in šolski zvonec bo naznanil zadnji dan pouka, slovo od osnovnošolskih klopi, njihove misli pa so vsak dan bolj prežete s vprašanji o nadaljnji poti. Večina se je že odločila, kam in za kakšen poklic, čeprav zagotovila še nihče nima v žepu. Zato so nam osmošolci osnovne šole Peter Šprajc-Jur bolj razgrinjali želje, želimo na jim, da se jim bi te tudi uresničile.

SREČKO AMBRUŠ: »Odločil sem se za računalništvo. To je ne samo perspektivna usmeritev, ampak tudi zelo zanimivo področje. Pri prijatelju sem se veliko igral z računalnikom in zato sem se odločil za ta študij. Žal je za to usmeritev malo razpisanih štipendij, že sedaj si pa želim, da bi po končanem študiju dobil tudi zaposlitev. Sicer pa je do tedaj še dovolj časa.«

DUŠAN CIZEJ: »Vpisal se bom v kovinarsko šolo v Žalcu. Rad bi postal orodjar. Ker je bil orodjar tudi moj oče, ta poklic pobliže poznam in se mi zdi, da je zanimiv. Pričakujem tudi da bom v tej usmeritvi laže dobil zaposlitev. Zaprosil sem SIP Šempeter za štipendijo, ker bi jo tudi potreboval.«

ALJOŠA GROBELNIK: »Oče me je navdušil za poklic metalurga in ko sem si še sam ogledal v Ferralitu to delo, sem se dokončno odločil. O drugem poklicu nisem razmišljal, glede na potrebe pa upam da ne bo težav.«

NATAŠA GORIŠEK: »Odločila sem se za Pedagoško šolo naravoslovno matematično smer. Kasneje pa se bom odločila za študij zoologije, saj sem ljubitelj živalskega sveta in narave. Odločila sem se sama, od kar pa sem član Konjeniškega kluba Gotovlje, pa sem za to smer še bolj navdušena. Če pa na tej šoli ne bom sprejeta, se bom odločila za veterinarsko šolo.«

MARJANA COKAN: »Doma imam šivalni stroj in sem si že marsikaj sama naredila. Zato sem se odločila za smer tekstilni konfekcionar in bi bila torej rada šivilja. Ker pa je za ta poklic veliko interesentov, se bojim, da ne bom sprejeta. Upam, da mi bo prav dober uspeh kaj pomagal.«

MAJDA KNAFELJC: »Pomagati ljudem, skrbeti za njihovo zdravje, je bila vedno moja želja. Vpisala sem se v srednjo Zdravstveno šolo v Celju, potem pa bi želela nadaljevati študij na medicinski fakulteti. Odločila sem se sama, navdušile pa so me znanke in sorodnice.«

jk

Nataša Gorišek

Marjana Cokan

Majda Knafeljc

OBČNI ZBOR DPM PREBOLD

BOGATO DELO DRUŠTVA

Pred prvomajskimi prazniki so se zbrali na svojem občnem zboru tudi člani organizacije, ki je na čelu z dolgoletno predsednico Doro Eberlinc v vseh minulih letih dajala ogromen prispevek k vzgoji mlade populacije, njihovem preživljanju prostega časa in bila za zgled mnogim tovrstnim organizacijam v Sloveniji.

V prostorih preboldske OŠ Slavko Šlander so se zbrali v glavnem le člani odbora, izvajalci programov in nekateri gostje. Predsednica Dora Eberlinc je podala izredno bogato poročilo, ki je nakazovalo mnogo novih idej, ki naj bi jih poskušal spraviti v življenje novoizvoljeni odbor. Mnogo govora je bilo o počitniških dejavnostih, ki so v minulem letu kljub izrednim naporom in čudovitim programom bile bistveno slabše obiskane kot leto poprej. Ob tem pa so mnogi otroci neorganizirano pohajkovali okrog stanovanjskih naselij. Enotni so si bili, da je pri tem nadvse pomembna vloga staršev. Že samo dejstvo kako enkratno je bilo preživeti dan ali dva z ribiči v taboru v Presarjih ali v taboru z lovci na Goljavi, bi moralo navesti starše, da bi svoje otroke pošiljali v Športno-rekreacijski gaj v Preboldu, kjer bi lahko brezskrbno preživljali dopoldneve in se senanjali z raznovrstnimi aktivnostmi, ki jih s trudom izvajajo posamezna društva in organizacije.

Po bogati razpravi, ki se je nanašala že na omenjeni problem in sprejemu programa dela, so se člani odbora in vsi prisotni prisrčno zahvalili Dori Eberlinc za njeno nesebično in požrtvovalno delo, ki mu bo prav gotovo ostala zvesta tudi v prihodnje in s svojimi izkušnjami pomagala krmariti delo društva novoizvoljeni predsednici Mariji Jager.

Marija Jager poklanja v znak zahvalnosti šopek rož Dori Eberlinc

II. računalniški dnevi

Hala GOLOVEC v Celju bo v prvih dneh naslednjega meseca ponovno gostila proizvajalce računalnikov in delovne organizacije, ki zastopajo tuje firme v naši republiki na takoimenovanih II. RAČUNALNIŠKIH DNEVIH, ki bodo od 4. do 8. junija.

Na njih bodo poleg proizvajalcev računalnikov pri nas sodelovale tudi delovne organizacije, ki imajo v svojih delovnih procesih že upeljano računalništvo in elektroniko. Sodelovale pa bodo tudi nekatere srednje šole, ki imajo računalništvo kot učni predmet v učnih programih.

Na teh dneh bodo poleg demonstracij izobraževalnih programov pripravili različna predavanja za mladino in odrasle. En dan in sicer 7. junij — bodo namenili POSLOVNEMU DNEVU, na katerem bodo računalništvo in elektroniko predstavili vsem zainteresiranim, to je predvsem manjšim OZD, obrtnikom in ostalim, ki se začenjajo zavedati, da je njihova uspešna bodočnost odvisna tudi od te dejavnosti.

— vck

KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTU

RAZSTAVA TOVARNIŠKIH GLASIL, KNJIG IN ZGODOVINSKIH DOKUMENTOV

V začetku maja je bila v prostorih Savinovega salona v Žalcu razstava publikacij, namenjenih obveščanju v organizacijah združenega dela v žalski občini; knjig, kupljenih s pomočjo sredstev, zbranih v osnovnih organizacijah sindikata, ter dokumentov o zgodovini delavskega gibanja na našem področju.

Delavci sindikata so že pred časom skupaj z Občinsko matično knjižnico začeli akcijo za zbiranje denarja, s katerim so kupili knjige za mladino. Ravno teh knjig je namreč v žalski knjižnici vedno primanjkovalo.

Po oceni delavcev Občinskega sindikalnega sveta in Občinske matične knjižnice je akcija zbiranja denarja lepo uspela. Delavci po organizacijah združenega dela so zbrali petnajst starih milijonov, za ves ta denar pa so kupili knjige za najmlajše. Katera dela so izbrali, so si obiskovalci lahko ogledali na omenjeni razstavi v Savinovem salonu. Skupaj so jo organizirali delavci Občinske matične knjižnice in člani komisije za informiranje ter propagando pri občinskem sindikalnem svetu.

Poleg knjig so si obiskovalci lahko ogledali še glasila, ki izhajajo po organizacijah združenega dela v žalski občini, organizatorji pa so razstavili tudi nekaj tehničnih pripomočkov, potrebnih za izdajo glasil. Razstavi je sledil še razgovor o problematiki obveščanja v organizacijah združenega dela in o zakonskih določilih s tega področja. Na njem so sodelovali tudi predstavniki centra za obveščanje pri republiškem sindikalnem svetu

Irena Jelen

Med ogledom razstave v Savinovem salonu (Foto: L. Korber)

Skromni v zahtevah, udarni v akciji

Kdor je že imel priložnost preživeti nekaj časa med prebivalci KS Galicija, zlasti med tistimi, ki se z dušo in srcem posvečajo kulturi, se bo prav gotovo strinjal z nami, da jim gre zavidati njihovo voljo in zagretost, ki je marsikje še kako manjka, čeprav imajo tam vse pogoje za delo. Galičani teh nimajo, kljub temu pa ne vržejo puške v koruzo, ampak družno, z roko v roki bijejo boj za dosego želenih ciljev. Skromni so v zahtevah, toliko bolj pa udarni v akciji, kar je nedvomno njihova vrlina, ki se odraža tudi na področju kulturnega delovanja.

KS Galicija je v bistvu razdeljena na dva dela in sodi po površini med največje KS v občini. Teritorialno ločena je Pirešica, ki ima nekaj industrijskega prizvoka z Asfaltno bazo in kamnolomom, drugače pa gre za območje, kjer je doma kmečki življ, in od koder se vsak dan vozijo ljudje v službo v druge kraje občine in izven nje. Ne glede na to pa je kulturno življenje tako v Pirešici kot Galiciji dokaz razgibano. Nosilki vsega tega pa sta bolj ali manj obe podružnični šoli in dokler bosta ti obstajali, tako dolgo bo tu živela tudi kultura, pravijo ljudje.

Osnovni problem večjega razmaha kulturne ustvarjalnosti v Galiciji je pomanjkanje ustreznega prostora. Tu se vse delo in življenje odvijata v utesnjenih prostorih podružnične šole ter občasno v prostoru sušilnice hmelja — nekakšnem zadružnem domu — ki pa je skrajno neprimeren. Uporabljiv bi bil le preko zime in spomladi, ker pa ga ni možno ogrevati, ga v tem času, ko bi lahko kulturno življenje imelo največji razmah, ni moč koristiti. Nekoliko na boljšem so na Pirešici, kjer je tudi šola ustreznejša, poleg tega pa se sedaj tu dela prizidek h gasilskemu domu, ki bo omogočil, da se bo zadeva še izboljšala. Tudi v Galiciji sedaj teče akcija skupaj s Hmezadom, da bi k sušilnici prizidali prizidek, ki bi imel večnamensko uporabo. Med drugim tudi za kulturno delovanje. Iz minulega referenduma so Galičani izpadli, tako da jim ne kaže drugega kot nanovo poskušati z akcijo. Vsa zadeva pa je strašansko draga in tako še vsa stvar visi v zraku.

Ne glede na to pa kultura v tem kraju ubira svojo pot.

Morda ne bi bilo odveč, če bi se njihovim prizadevanjem pridružili tudi v širši javnosti v okviru občine in jim pomagali priti do nekoliko ustreznejših pogojev za delo. Sami so pripravljeni na žrtve, če pa bodo imeli podporo, jim želenih ciljev ne bo tako težko doseči kot sicer. Mar ne?!

D. Naraglav

Šolsko kulturno društvo na osnovni šoli Peter Šprajc-Jur je ob podelitvi bralnih značk pripravilo priložnostno svečanost, ki sta se je udeležila tudi pesnica Meta Rainer in pisatelj Ivo Zorman. V tej množični dejavnosti je sodelovala večina učencev, najprizadevnejšim pa so podelili bronaste, srebrne in zlate značke. Pokrovitelj letošnje prireditve je bila Mladinska knjiga. Ivo Zorman izroča Ireni Ograjenšek zlato bralno značko.

jk

Nove knjige

Alberto Moravia — MELANHOLIJA; Pavle Zidar — KUŽNI ANTON; Henry Jaeger — AMOK; Fred Mustard Stewart — NEUKLONLJIVI 1,2; Rolf Hochhuth — LJUBEZEN V NEMČIJI; Marijan Krišelj — ZLATA NAVEZA; Nancy Cato — VSE REKE TEČEJO; Zlata Vokač Medic — MARPURGI; in Ivan Ivanji — DIOKLECIJAN.

Najbolj brane knjige

Freud Mustard Stewart — NEUKLONLJIVI 1, 2; Henry Jeager — AMOK; Albert Moravia — MELANHOLIJA ali 1934; Ivan Ivanji — DIOKLECIJAN; Zlata Kovač-Medic — MARPURGI; Pavle Zidar — KUŽNI ANTON; Hans Helmut Kirst — KONEC 45; Milan Lipovec — SLOVENCI POD JELŠEVO BREZO; Igo Gruden — ZASANJANOST; Stanko Kosovel — ZRCALA; Franjo Lubej — ZA SOKOLSKIM PRAPOROM in Josip Vidmar — SLOVENSKO PISMO.

Javna tribuna o kulturnih zadevah

OK ZKS in druge družbeno-politične organizacije vas vabijo na javno tribuno o kulturnih potrebah občanov, ki bo v torek, 28. maja, ob 18. uri v predavalnici osnovne šole Peter Šprajc-Jur. Tribuno bo vodil Jože VOLFAND.

Vabljeni!

Večer s tamburico

V soboto, 25. maja ob 18. uri bo v dvorani Svobode Liboje tradicionalna prireditev VEČER Z TAMBURICO. Tokrat se bo predstavilo enajst tamburaških orkestrov iz Ljubljane, Celja, Križevcev, Škofje Loke, Prevalj, Krapine in seveda tudi domačini. Skupaj bo nastopilo več kot dvesto tamburašev. Letošnji program bodo posvetili 40 letnici osvoboditve.

Prireditve za občinski praznik

Svoboda Liboje se s svojimi sekcijami že pripravlja za občinski praznik, ko se bo zvrstila vrsta kulturnih prireditev. Dramska sekcija pripravlja premiero Borovih Raztrgancev. Tudi tokrat je režijo prevzel Darko Šuler.

Godba rudarjev in keramikov Liboje letos slavi zlati jubilej 50 letnico delovanja. V okviru praznovanja občinskega praznika bodo pripravili samostojni koncert.

Pesem in mladost

23. maja je bil v domu SLO v Žalcu kviz, ki so ga organizirali člani občinske mladinske organizacije. Namen tekmovanja je bil predvsem seznanjanje mladih z življenjem in delom udeležencev NOB, s potjo Štirinajste divizije, poslovilnimi pismi žrtev za svobodo in z zaključnimi operacijami leta 45. Na tekmovanju so sodelovali mladi osnovnih šol Griže, Petrovče, Vransko, Šempeter, Braslovče ter mladinci s Polzele, Andraža, Gotovelj, Vrbja in Prebolda. Več o rezultatih in kvizu bomo poročali v naslednji številki.

Kviz ob 40-letnici osvoboditve

V soboto, 25. maja ob 18. uri bo v telovadnici osnovnošolskega centra v Žalcu tradicionalna prireditev PESEM IN MLADOST. Tudi tokrat se nam bodo predstavili mladi ustvarjalci tekstov in melodij, ki jih bodo posneli tudi za RTV Ljubljana.

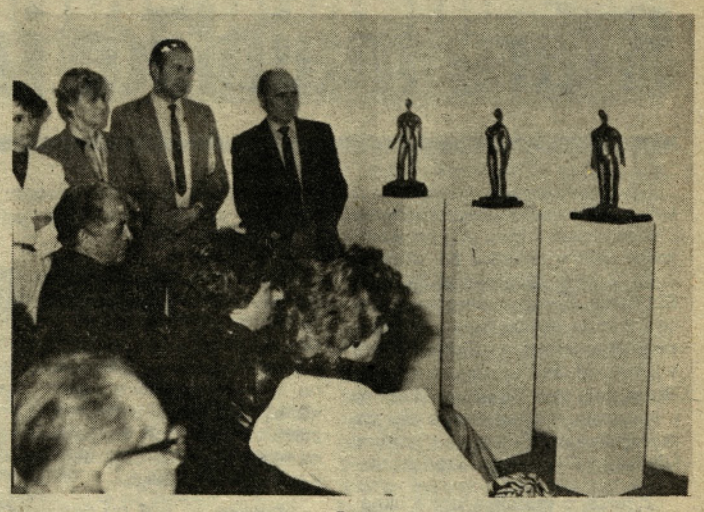

Savinov rastavni salon v Žalcu je gostil domačina, samorastnika Dušana Korošca, ki je predstavil vrsto skulptur male plastike. Na odprtju razstave, ki so se ga udeležili številni obiskovalci, je imela uvodno besedo Marlen Premšak. Razstava je posvečena praznovanju dneva mladosti, zato je Občinska konferenca ZSMS Žalec prevzela pokroviteljstvo nad njo in katalogom njegovih del.

V. Ck

Zagretost z grenkim priokusom

Kako zagreti in uspešni znajo biti naši šolarji, dokazujejo številne akcije zbiranja starega papirja in steklenine. Skoraj po vseh šolah so takšne akcije v spomladanskem delu že izvedli, pred nedavnim pa se jim je pridružila še šola v Petrovčah. Tu so najprej zbrali star papir, nato pa še steklenino, v obeh akcijah pa so se najbolj izkazali petošolci, ki so dobršen del izkupička iz jesenske akcije porabili za zimsko šolo v naravi na Golteh, in tretješolci, ki so si tako prislužili denar za poletno šolo v naravi, v kateri bodo nabirali plavalnih veščin na morju v Banjolah. Torej hvale vreden uspeh akcije in naloženih sredstev.

Žal pa se uspešnim akcijam petrovških šolarjev pridružuje grenak priokus: odpovedali so namreč tisti, ki skrbijo za odvoz zbranih surovin. Po besedah mentorice podmladkarjev Rdečega križa na šoli, ki soakcijo tudi vodili, so morali nekaj zbranega papirja strpati kar v zaklonišče, da so ga obvarovali pred vremenskimi neprilikami, pa tudi sicer ni bil v okras kraju, ki je v tem času praznoval svoj praznik. Nič bolje ni bilo s steklenicami. S podjetjem za zbiranje in odvoz so imeli težave, da je izpolnilo svojo delovno obvezo, poleg tega pa je zahtevalo, da bi otroci steklenice razbili, verjetno zaradi enostavnejšega odvoza. Neodgovorna zahteva, na katero pa je vodstvo šole odgovorno ukrepalo.

Naj povemo še to, da za mladež s tem, ko pripelje star papir in steklenino na šolsko dvorišče in ga stehta, akcija še ni zaključena. Precej dolgo mora namreč potem čakati na zasluženo plačilo, ki pa je vse prej kot spodbudno: trije kontejnerji zbranih steklenic so vredni le nekaj več kot tri tisočake. Oboje: odnos pri odvozu in nič kaj spodbudno plačilo pa sta vse prej kot dobra motivacija za naslednje akcije. Čemu torej tako široka akcija zbiranja starega papirja in odpadnih surovin na televiziji, v dnevnem časopisju, skoraj na vsakem koraku, za katero mora kdo globoko seči v žep, ko pa vendar odgovorni za uspeh akcij odpovedo pri izvedbi. Bolj bi se morali zavedati, a so danes mladi zelo kritični in ne bi nam smelo biti vseeno, kakšen je naš odnos do njih in njihovega dela, saj nam bodo konec koncev lahko nekoč naše napake očitali in to upravičeno. Jim bomo takrat lahko odkrito pogledali v oči?

V. Cerovšek

Kaj bom postal?

Šolska vrata se bodo za osmošolce vsak čas zaprla. Vse se bo končalo v znamenju dveh besed: usmerjeno izobraževanje. Tudi testiranja so že opravljena. Uspešno in neuspešno. V mladih glavah pa nenehno lebdita besedi: »Kaj bom postal?«

Spomin me zanese v leta, ko sem končal osmi razred. Če me je takrat kdo vprašal, kaj bi najraje postal, sem dejal, da škof. Po pripovedovanju domačih sem sklepal, da mora biti on nekaj velikega, skoraj nedosežena.

Moj stric Anzek je bil vseh muh poln. Pogledal me je z enim očesom postrani in rekel: »Škof? Škof mora pojesti dvanajst košev krompirja na leto.«

Razmišljal sem — čemu, a nisem razmotal uganke. Ravno zaradi tega sem tudi opustil misel, da bi kdaj postal škof.

Stric Anzek mi je često pripovedoval tudi o vojakih in oficirjih. Mene so zanimali predvsem slednji. Že od nekdaj sem si predstavljal, da imajo lepe obleke, polne prsi medalj, kape s pozlačenim robom in srebrno sabljo. Odločil sem se, da postanem oficir.

»Oficir?« me je stric Anzek znova pogledal z enim očesom. »Ta mora biti pripravljen v desetih minutah, če ga pokličejo.« Slabe lastnosti, da sem vselej rad poležal, ko so me poklicali, sem se zato poskušal odvaditi. Spal sem v listju na skednju in kadar me je oče poklical, sem brž šinil iz listja, hitel čez izbo ter se pohitel, da sem bil pred stricem na peči.

»Ali bom lahko oficir?« sem vprašal. »Bo že šlo,« me je tolažil.

Naj izdam še majhno skrivnost, da je bilo pri tem tudi malo prevare. V steljo sem hodil spat kar oblečen, le sezul sem se. Zjutraj sem samo listje otepel z obleke, pa sem bil pripravljen. Vse drugače bi bilo, če bi moral oblačiti oficirske hlače, si obuvati oficirske škornje, si pripasati sabljo in sam ne vem, kaj še. Izgleda, da me je stric spregledal. Vrtal je dalje.

»Kaj, če bi šel na kmete? Z živalmi ni težko delati. Če bi bil priden, bi te gospodar vzel kdaj s seboj v mesto in ti kupil obleko.«

Gruntal sem, tuhtal, pa tudi ugovarjal.

»Eh, dragi moj, ko pa bi zrasel v fanta, bi zasnubil gospodarjevo hčer. Seveda najlepšo. Gospodar bi počasi ostarel, tebi bi zapisal grunt in z ženko bi složno zapela: »Kmetič veselo na svetu živi. Na polje gre orati, gre svoje žito s'jati, korajžno, veselo na svetu živi!«

Pel pa je pel, tale moj stric Anzek. In v nasvetih, kaj naj bi postal, je bil pravi mojster.

Počasi sem se naveličal njegovih pripovedi in nasvetov. »Čas je najboljši zdravnik, « je često ponavljala mati. In res. Leta so minila, prišel je čas odločitve. Nemalokrat sem si ponavljal Vodnikove besede in si jih vsajal v srce: »Za uk si prebrisane glave, pa čedne in trdne postave. Išče te sreča, um ti je dan, našel ga boš, ak'nisi zaspan.« Pa še: »Lenega čaka strgan rokav, pal'ca beraška in prazen bokal.«

Tega je dolga vrsta let, v meni pa še vedno pozvanjajo besede: »Fant, kaj boš postal?«

Drago Kumer

Pionirski kotiček

Nagrajeni spisi

V nagradnem natečaju Občinske konference SZDL, v katerem so pionirji pisali spise na temo osvoboditve, je žirija izbrala najboljše spise, katere so na temo Moj kraj ob osvoboditvi napisali **Gregor Jeram z Vranskega, Bojana Štorman iz Prebolda in Miha Zatler iz Žalca.** Na temo Svoboden ljubim svobodno zemljo pa so se najbolje izkazali **Nataša Prislan iz Braslovč, Petra Dežnikar iz Prebolda** in **Ladislav Štarkl iz Griž.** V prejšnji številki našega časopisa smo eno izmed njih, avtorja Gregorja Jerama, že objavili, danes pa vam predstavljamo še tri v tem kotičku, ostale pa v naslednji številki.

Moj kraj ob osvoboditvi

Leta 1941 so tudi v Žalec prišli Nemci. Kmalu po njihovem prihodu in nasilju je v našem kraju začelo delovati osvobodilno gibanje. V njem so sodelovali vsi zavedni Slovenci. Žal pa niso bili vedno dovolj previdni in jih je kmalu odkril in izdal nepošten Divjak. Nemci so nadaljevali z nasiljem. Izseljevali so učitelje, uradnike in duhovščino. Potujčevali so mladino in streljali talce. Njihov teror je izzval še večje sovraštvo med vsemi zavednimi Žalčani. Ženske so začele zbirati sanitetni material in hrano za tiste, ki so odšli v partizane, in za tiste, ki so bili zaprti v bližnjih zaporih.

Po vsem trpljenju je maja 1945 tudi v našem kraju zasijala svoboda. V odločilnih bitkah so partizani zlomili še zadnji odpor Nemcev in njihovih domačih pomagačev. Ljudje so izbrali ljudsko oblast, ki je imela težke naloge. Zbirala je hrano, iskala pripadnike Nemcev, ki so še vedno verjeli, da se bo vrnila njihova moč in da bodo pregnali novo oblast. V Žalec so se vrnili vsi, ki so preživeli vojno v taboriščih, izgnanstvu in zaporih. Na hišah so izobesili zastave in okna okrasili s cvetjem. Žal so v mnogih družinah žalovali, ker se iz boja niso vrnili njihovi najdražji.

Tovariš Ribič, ki nam je o vsem tem pripovedoval, nam je za konec povedal še naslednje: »V partizanski koloni sem med drugimi zagledal na vozu Stanka Miklavžina, ki je bil dolgo časa pogrešan. Hitro sem sedel na kolo in se odpeljal k njegovi ženi na Ložnico. Posadil sem jo na kolo in jo odpeljal k možu. Srečanje je bilo ganljivo, saj se nista videla nekaj let. Mož je dobil dovoljenje, da je za kratek čas odšel domov, kjer je obiskal svoji hčeri.«

Miha Zatler, OŠ Žalec

Bil je pust, deževen dan. Sedela sem v kuhinji pri stari mami in jo zavzeto poslušala. Govorila je o dneh, ko je po dolgih štirih letih končno le zasijala svoboda.

»Spominjam se,« je govorila, »bilo je v noči med četrtim in petim majem leta 1945. V našo vas so na konjih prihrumeli kozaki. Konji so bili lepi, visoki, vojaki pa tudi zelo dobro oblečeni. Naselili so se pohišah, v vsako po pet vojakov. Pri nas so se naselili kuharji. Hrane so imeli res veliko. Po dveh dneh so vojaki dobili povelje, da se morajo umakniti iz vasi, ker se bližajo partizani. Ko so odhajali, smo od vojakov prejeli dva kilograma moke. Prišla nam je kar prav, saj sem imela dva majhna otroka ter bolehno mamo.

Ko so v vas prišli partizani, so z vsake hiše visele slovenske zastave, a žal le malo časa. Vasi se je bližala tudi nemška vojska, ki je hitela, da bi čimprej zapustila slovensko ozemlje. Med umikom so pustili ves tovor, ki jih je oviral, tudi hrana je bila vmes. A jim tudi to ni pomagalo, saj so mnoge ujeli partizani. To so bili štirje burni dnevi.

Končno je prišel 9. maj, tako dolgo in težko pričakovani dan osvoboditve. Partizani — fantje, možje, dekleta in žene so se vračali domov. A mnogo jih je za svobodo dalo svoje življenje, tudi moj prvi mož. Vidiš, tako so osvobodili našo vas.«

Stara mama se je zazrl skozi okno, nekam daleč. Tiho sem odšla in jo pustila z njenimi mislimi, ki so verjetno potovale v kraj, kjer je pokopan njen mož — partizan.

Bojana Štorman,
COŠ Prebold

Borut Zupanc — ŠTAFETA

Pestro v klubu OZN

Lansko leto smo na naši šoli ustanovili klub OZN, ki sedaj šteje že 20 članov. Naša mentorica je Jerica Krajnc. Pri delu nam zelo pomaga, daje nam koristne predloge, spodbuja nas in nas usmerja. Vsake štirinajst dni imamo sestanke. Letos smo organizirali že več akcij. Pripravili smo proslavo ob obletnici ustanovitve OZN, izvedli smo akcijo Rišemo za mir, udeležili smo se mirovne manifestacije v Črnomlju, redno spremljamo politične dogodke v svetu in doma, pripravljamo referate z razgovori, nameravamo pa organizirati tudi klubski večer s politično šolo. Na njem naj bi predaval študent iz Namibije in predavanje popestril z diapozitivi. Sami bomopripravili tudi razstavo o Namibiji. Redno se udeležujemo tudi sestankov v občinskem klubu. Za naše delo je zadolžen Mirč Petrovc, ki nas tudi večkrat obišče in nam daje potrebne informacije, nas pohvali zato še z večjim veseljem delamo. Naša želja je, da bi se večkrat srečali s člani ostalih klubov OZN v občini, si izmenjali izkušnje in se tako bolje spoznali.

Klubovci OZN iz Petrovč

Dopisujte v Pionirski kotiček

Mojca Špiljar — MLADI V SVOBODI

Svoboden ljubim svobodno zemljo

»Tako smo vselej hrepeneli.
Brez hrepenenja ne bi doživeli
jeseni, ki prihaja zdaj,
jeseni, ki ni naša,
a vendar naša bolj kot vse do zdaj.«

(Karel Destovnik-Kajuh)

Ko pomislim, koliko let je minilo od osvoboditve do mojega rojstva, se mi zdi petindvajset let prav malo. Tako malo, da bi lahko, če bi mogel, z roko segel v preteklost. In letos bomo praznovali štiridesetletnico svobode, a kaj je štirideset let svobode v primerjavi z dolgimi 1300 leti suženjstva v preteklosti.

Mnogo tistega, kar se je zgodilo med NOB, vidim na TV ali preberem v zgodovinskih knjigah. Vem, da se moja predstava o vsem tem precej razlikuje od tistega, kar je v resnici bilo. Kako bi se tudi ne? Nemogoče si je ustvariti pravo podobo II. svetovne vojne. Zato se mora človek večkrat vprašati, kakšen odnos imam do NOB? Kako jo spoštujem in cenim?

Ogromnih žrtev za svobodo ni moč pozabiti. Koliko je bilo pokolov nedolžnih ljudi, na tisoče mučenih in pobitih v Jasenovcu, tisoče izgnanih v taborišča po Evropi, streljanje dijakov v Kragujevcu — vsem tem nedolžnim ljudem je bilo, kakor da so krivi zločina, ker ljubijo svojo domovino. Čimbolj je ljudstvo krvavelo, tem bolj je bilo uporno. V njih je raslo zaničevanje in sovraštvo do sovražnika. Niso imeli česa izgubiti in imeli so vero, vero v človeka, vero v zmago in svobodo. Dovolj je bilo hlapčevanja pod tujčevo roko! Svetu so dokazali, da lahko še tako majhno in tlačeno ljudstvo s skupnimi močmi prežene mnogo močnejšega okupatorja in zgradi novo državo. v kateri bo narod sam svoj gospodar in kjer bo imelo človekovo delo čast in oblast. Boj za svobodo so vodili komunisti, skojevci, mladinci, pionirji, tudi starci in Tito, da, tovariš TITO!

Svobodno življenje v miru in sreči pa danes premalo cenimo. Marsikdo mladih misli, da v resnici ni bilo tako hudo in da so najstrašnejši dogodki le »zgodbice«. Pa se moti! Svoboda nam vendar ni priletela iz neba v naročje, plačana je, da, plačana s krvjo.

Naj se spomnim naših vrstnikov, skojevcev, naših spodbudnih zgledov. Nesebično so se pognali v boj in potegnili za seboj vse, kar je bilo naprednega med mladino; po osvoboditvi pa so zagnano sodelovali pri graditvi nove družbe. Njihovega dela ne smemo pozabiti in opustiti. Nadaljevati ga moramo mi in vsi mladinci in pionirji, ki bodo prišli z nami.

Ponosen in srečen sem, ker živim v domovini, kakršne ni nikjer drugje na svetu. Ponosen in srečen sem, ker sploh imamo domovino, domovino, v kateri se prepletajo bratstvo in enotnost, ljubezen med narodi. Zato mislim, da ne pretiravam, če rečem, da ljubim našo svobodno zemljo. Kako rad bi jo prepotoval po dolgem in počez! Spoznal bi se z vrstniki iz vseh republik. Objeli bi se, prijeli bi se za roke in tekali po poljih in travnikih in pletli bi med seboj vezi, trdne in neuničljive vezi.

Ladislav Štarkl, OŠ Griže

Imeli smo naravoslovni dan

V sredo smo imeli naravoslovni dan. Iz šole nas je odpeljal na železniško postajo na Polzelo šolski kombi. Tovarišica je kupila vozovnice. Vlak je kmalu pripeljal. Previdno smo vstopili. Odpeljali smo se v Žalec. Vožnja je bila zelo kratka. Z železniške postaje smo odšli v Zdravstveni dom, kjer nam je tovarišica pripovedovala o zdraviu. umivanju zob, rok, obraza in telesa. Razkazala nam je Zdravstveni dom, nato pa smo odšli na avtobusno postajo. Z lokalnim avtobusom smo se odpeljali na Polzelo, kjer nas je čakal kombi in nas odpeljal v šolo. Naravoslovni dan je bil lep in zanimiv.

Aleksandra Predovnik,
OŠ Braslovče

Naravoslovni dan smo preživeli v Žalcu. Ogledali smo si Zdravstveni dom. Zdravnica nam je razložila veliko stvari o zdravstvu. Povedala nam je, kako si moramo umivati zobe. Veliko nam je razložila o higieni telesa. Ogledali smo si tudi lekarno. Meni je bilo zelo všeč.

Janko Deželak,
OŠ Braslovče

Vesti iz šole

Vere Šlander—Polzela

Dne 24. aprila je na naši šoli potekalo srečanje mladih tehnikov občine Žalec. Tekmovali so v naslednjih panogah: avtomobilčki, zmaji, računalništvo, fisher tehnika, elektronika, čolni, rakete, fotografi in letalstvo. Rakete so zaradi dežja odpadle, zato bo tekmovanje drugič. Naši so se dobro odrezali pri elektroniki in fotografih, saj so obakrat zasedli prvo mesto. Sicer pa so se posebej izkazali tekmovalci OŠ Ljuba Mikuš iz Žalca. Prvi trije tekmovalci se bodo udeležili regijskega tekmovanja v Žalcu. Želimo jim veliko uspehov.

Nika Podbregar

Mladi recitatorji naše šole smo se udeležili občinskega srečanja mladih recitaotjrev v Petrovčah. Predstavili smo se s pesmicami Borisa A. Novaka. Uspešni smo bili tudi na občinski Naši besedi '85. Uvrstili smo se tudi na regijsko srečanje v Titovem Velenju. Recital — Domišljija je povsod doma — je naletel na ugoden odziv.

Jerneja Jezernik

Sodelovanje z žalskimi lovci

Osnovna šola Peter Šprajc-Jur in Lovska družina Žalec res zgledno sodelujeta. Lovci prihajajo med učence, se z njimi pogovarjajo in jim z živo besedo, knjigo in filmom odkrivajo lepote gozdov ter življenje gozdnih živali. Da bi mladi znali pomagati živalim, jih lovci popeljejo h krmiščem in tudi na pogozdovanje.

Lovci so vključeni tudi v pripravo in izvedbo naravoslovnih dni. Žalski lovci so pomislili tudi na učitelje, jih povabili na lovski dom Rinka, kjer so jim pripravili predavanje o živalstvu in liku lovca ter prikazali nekaj filmov s to tematiko. Ob zaključku so jim pripravili tudi lovsko specialiteto.

Takšnega sodelovanja si na žalski šoli želijo še z kakšnim drugim društvom ali organizacijo združenega dela.

Miroslava Širce–Petrovče

— Praznovali smo dan šole. Na ta dan se je rodil Miroslav Širca, po katerem se imenuje naša šola. Na ta dan smo organizirali samoupravno uro, ko so vsa dela na šoli prevzeli učenci. Obiskali so nas tudi nekdanji učenci naše šole in nam pripovedovali, kako je bilo na šoli nekoč. Pripravili smo tudi razstavo Tako je bilo nekoč. Na njej smo si ogledali šolske pripomočke, ki jih sedaj nihče več ne uporablja.

— Pripravili smo očiščevalno akcijo, v kateri so sodelovali vsi učenci šole. Očistili smo okolico šole, še posebej se je trudil hortikulturni krožek, in pobrali smeti ob vseh poteh v naši krajevni skupnosti.

— Zaključili smo tekmovanje za Kajuhovo bralno značko. Sedai se veselimo značk in srečanja s pisateljico Branko Jurca, ki nas bo obiskala 22. maja.

— V zbiralni akciji smo zbrali 10373 kosov steklovine, tri kontejnerje papirja, na naši šoli pa je potekala tudi krvodajalska akcija, v kateri je darovalo kri 84 krvodajalcev.

— Mladi matematiki so se pomerili v znanju matematike. Tekmovalo je 16 matematikov, od katerih sta se uvrstila na občinsko tekmovanje Karin Randl in Uroš Aristovnik.

— Na tekmovanju mladih fizikov sta Uroš Aristovnik in Darko Mazej zasedla prvo mesto v regiji, Katja Kindlhofer in Aleš Delakorda pa četrto.

Dopisniki literarno-novinarskega krožka

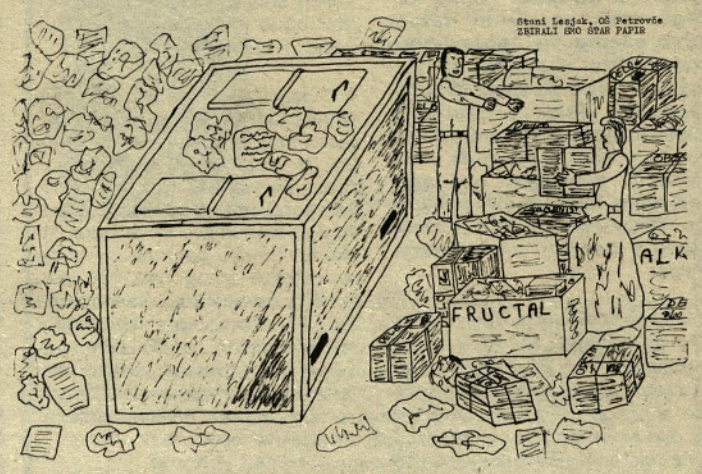

Stani Lesjak — ZBIRALI SMO STAR PAPIR

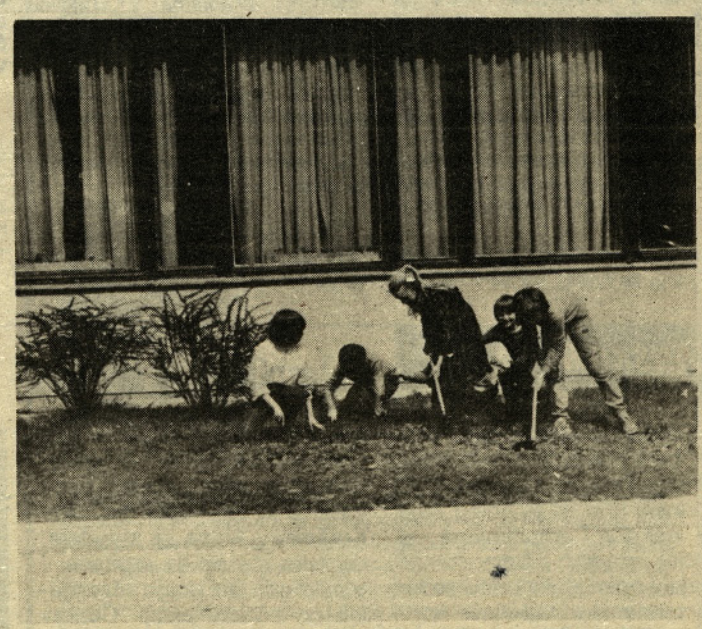

Mladi hortikulturniki urejajo okolico šole

Kaj bom postala, ko bom velika?

Rada bi postala stevardesa. Vozila bi se z letali iz enega konca sveta na drugega. Videla bi tudi veliko držav.

V letalu bi postregla potnike s hrano in pijačo. Povedala bi jim, nad katerim mesto ali državo letimo. Ker pa v letalu potujejo tudi potniki iz drugih držav, bi morala znati več jezikov. Ne bi se tudi smela bati višine.

Klavdija Tomažič, OŠ Braslovče

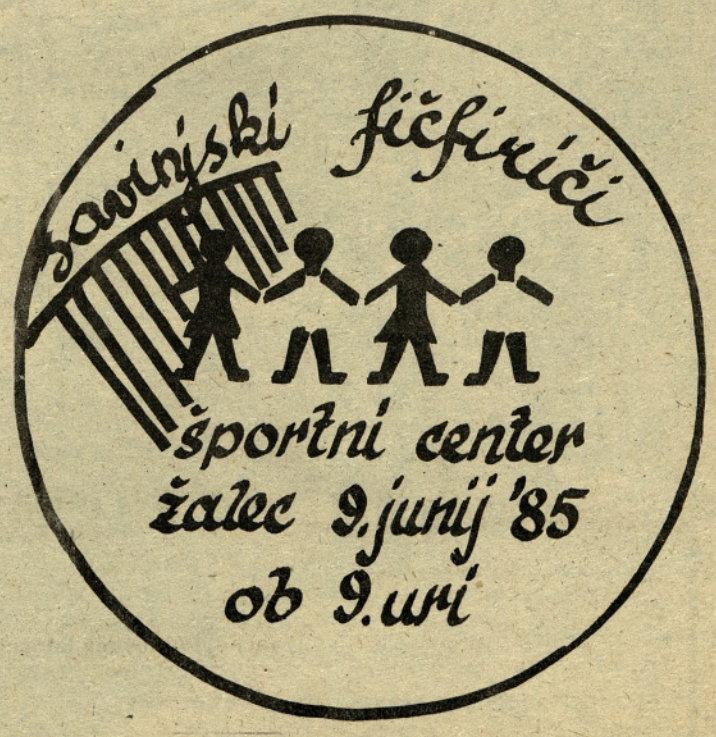

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

PETROVČE

Glavna skrb kanalizacija in telefonija

»Letos, ko končujemo srednjeročno obdobje, ugotavljamo, da sicer nismo dosegli vseh začrtanih nalog, kljub vsemu pa ugotavljamo zadovoljive rezultate in dosežke.« Tako je med drugim uvodoma dejal predsednik sveta krajevne skupnosti Petrovče Ivan Slamnik na osrednji prireditvi ob tamkajšnjem krajevnem prazniku. Proslava je bila konec aprila v dvorani zadružnega doma.

Ko je Ivan Slamnik opisal nekatere najvažnejše dogodke izpred štiridesetih let, je govoril o današnjem razvoju petrovške krajevne skupnosti. Opozoril je zlasti na dve področji: na kanalizacijo in na telefonijo. Povedal je, da so v krajevni skupnosti že zgradili primarno kanalizacijo, »lani pa smo pričeli z izgradnjo sekundarne kanalizacije v Levcu in nanjo že priključili petdeset hišnih priključkov. Računamo, da bo po končani akciji priključenih sedemdeset gospodinjstev, vrednost vloženih sredstev za izgradnjo kanalizacije v Levcu pa znaša preko petdeset milijonov din.«

Predsednik sveta krajevne skupnosti je še dodal, da se v Petrovčah pravkar lotevajo tudi izgradnje priključnega kanala med osnovno šolo in Novim Celjem, kamor bodo lahko priključili osemdeset gospodinjstev.

V nadaljevanju je Ivan Slamnik omenil tudi telefonijo. »Da bi povečali število telefonskih priključkov v naši krajevni skupnosti, smo z delavci PTT-ja v Celju sklenili sporazum o združevanju sredstev za zamenjavo nove avtomatske telefonske centrale. Le-ta bo na začetku omogočala 384 telefonskih priključkov, kasneje pa 768. Pogodbe smo sklenili tudi z zainteresiranimi telefonskimi naročniki in na ta način združili petnajst milijonov din, šest milijonov pa so prispevali delavci Hmezadove mlekarne.«

Telefonija in kanalizacija sta osrednja problema v krajevni skupnosti, »problemi pa nas tarejo tudi zaradi pomanjkanja otroških igrišč v Petrovčah, Levcu in Arji vasi, neurejeno je cestišče v sredini Petrovč; Mala Pirešica, Zaloška Gorica in Ruše pa imajo težave zaradi pomanjkanja vode,« je dodal Ivan Slamnik.

Ob koncu je ocenil še delovanje delegatov, družbenopolitičnih organizacij in društev. Menil je, da vsepovsod v glavnem dobro delujejo, še posebej pa je pohvalil tesno sodelovanje s tamkajšnjimi delovnimi organizacijami in osnovno šolo.

Uvodnemu govoru je sledil skrbno in dobro pripravljen kulturno-umetniški program, v katerem so sodelovali učenci osnovne šole, pevci pevskega zbora ter mladinci. Zatem so podelili priznanja Osvobodilne fronte, priznanja krajevne skupnosti ter pokale za dosežke v športnih tekmovanjih. **Priznanja Osvobodilne fronte so prejeli: Darka Uranjek-Domitrovič, Martina Jurjovec, Peter Marinšek, Terezija Mirnik, Franc Reberšak, Vida Štingl in Jože Zajc. Priznanja krajevne skupnosti pa so prejeli: Ervin Košir, Pevski zbor Prosvetnega društva Petrovče, Franc Radišek, Franc Smodiš, Janez Šketa, Franc Šumej in Alojz Virtič.**

Na prireditvi so ob koncu učencem petrovške osnovne šole podelili televizijski sprejemnik. Kupili so jim ga delavci Zarje, zlasti pa bo prav prišel ljubiteljem računalništva na tamkajšnji osnovni šoli.

Irena Jelen

GALICIJA

Praznovali so krajevni praznik

Avgust Pečnik, Jože Štefančič, Franc Verdev in Antonija Mirnik — to so dobitniki letošnjih nagrad Osvobodilne fronte v krajevni skupnosti Galicija. Podelili so jim jih na osrednji prireditvi, ki je bila ob dnevu Osvobodilne fronte v gališkem zadružnem domu. Ta prireditev, kjer so poleg nagrad OF podelili še priznanja krajevne skupnosti ter priznanja za športne dosežke, je bila hkrati tudi osrednja proslava ob tamkajšnjem krajevnem prazniku.

V gališki krajevni skupnosti so za svoj dan sicer izbrali 25. februar, dan, ko je bil v Podvršnikovi hiši v Zavrhu leta 1943 ustanovljen prvi odbor OF. Zaradi težav in problemov z dvorano pa so osrednjo prireditev ob krajevnem prazniku pripravili 27. aprila.

Na prireditvi v zadružnem domu je zbranim najprej govoril tajnik krajevne borčevske organizacije Franc Špeglič. Udeležence proslave je opomnil na dogodke pred štiridesetimi in več leti v gališki krajevni skupnosti, opisal razvoj v povojnih letih, nato pa je predstavil današnjo podobo krajevne skupnosti. »V glavnem se naši ljudje ukvarjajo s kmetijstvom, okrog 500 delavcev pa vsak dan odhaja na delo v industrijske in druge obrate. Okrog sto delavcev je v zadnjih letih našlo zaposlitev na območju krajevne skupnosti,« je razlagal Franc Špeglič. In nadaljeval: »Večina kmetij je usmerjenih v živinorejo.

Hmelj pridelujejo naši kmetje na približno dvajsetih hektarih, okrog dvajset domačij pa je usmerjenih v mlečno proizvodnjo. Lani so kmetje v naših zaselkih oddali 115 ton govejih pitancev, 90 ton brojlerjev, 32 ton hmelja in 293.000 litrov mleka. 169 domačij pa je lani redilo 959 glav goveje živine. Edini industrijski objekt je temeljna organizacija Cestnega podjetja Asfalt Kamnolom, kjer so lani pridobili 300.000 m³ drobljenca in 150.000 ton asfaltne mase.«

Potem ko je predstavil krajevno skupnost, je Franc Špeglič omenil najvažnejša dela v lanskem letu: »V novem naselju v Veliki Pirešici smo asfaltirali 1400 m² površin, obnovili 470 m dolg odsek cese v Železno in ga prevlekli z grobo asfaltno prevleko. Z njo smo prevlekli tudi 1700 m ceste v Hramše ter po vseh zaselkih uredili osem avtobusnih postajališč. Le-te smo prevlekli z grobim asfaltom in postavili lesene ute.

Poleg tega,« je nadaljeval slavnostni govornik, »smo v Pirešici uredili igrišče, ki služi predvsem šolarjem in najmlajšim v tamkajšnjem vrtcu, po več kot letu in pol pa sta obe podružnični šoli dobili žično povezavo s svetom.«

In kakšne načrte imajo letos? »Načrtujemo,« je dejal Franc Špeglič, »da bomo v Hramše uredili še okrog 1900 m ceste, v Pirešici so te dni začeli z gradbenimi deli za razširitev gasilskega doma, s čimer naj bi vsaj delno rešili problem prostorov za delo gasilcev in tamkajšnjega prosvetnega društva, poleg tega pa se v krajevni skupnosti pripravljamo na to, da bi rešili problem telefonije; po besedah predstavnika PTT-ja naj bi prihodnje leto že premestili v Galicijo petrovško avtomatsko centralo s 160-imi priključki.«

Ob koncu je govornik omenil še vrsto problemov, ki tarejo to krajevno skupnost, med njimi povsem neustrezne prostore za delo krajevne skupnosti, društev in organizacij ter neurejene avtobusne zveze.

Alojz Jazbec prejema priznanje krajevne skupnosti

Slavnostnemu govoru je sledil kulturno-umetniški program, v katerem so nastopili učenci obeh podružničnih šol, vrtca ter pevci mešanega zbora iz Galicije ter okteta iz Pirešice. Ob koncu so podelili še nagrade OF, priznanja krajevne skupnosti ter priznanja za športne dosežke. **Nagrade OF so prejeli: Avgust Pečnik, Jože Štefančič, Franc Verdev in Antonija Mirnik. Priznanja krajevne skupnosti pa so dobili: Aleksander Kerstein, Alojz Jazbec, Jože Krulec, Valentin Naraks, Gasilsko društvo Velika Pirešica, Oto Žibret, st; Ivan Čakš in Ivan Ašenberger.**

Irena Jelen

LIBOJE

Letošnje praznovanje krajevnega praznika so v Libojah združili s prireditvami ob 40-letnici osvoboditve. Na svečani seji skupščine in družbenopolitičnih organizacij so podelili priznanja OF, ki so jih prejeli Albina Zeme, Alojz Zeme, Jože Hrvatin, Miljana Avsec, Ivan Menčak, Marija Mlinarič, Leonida Kveder, Bojan Travnšek, Rajko Vodovnik in Brane Mesec. Priznanja krajevne skupnosti pa so prejeli Leopold Valant, Antonija Martinšek, Vid Korber, Štefka Klaužer, Albina Zeme, Marija Mlinarič in LIKO Liboje. Za uspešno delo v šoli so prejeli knjižne nagrade Liljana Terglav, Mateja Oblak in Aleš Petek.

jk

VINSKA GORA

Udarniško za telefon

Telefon je zadnje čase vedno bolj potreba in vse manj luksuz. Tega se zavedajo tudi v Vinski gori, ki je poleg tega še nekoliko odmaknjena od večjih središč. Zato so se krajani odločili, da bodo zadevo telefonske napeljave končno rešili sami.

Izvolili so režijski odbor za gradnjo telefonskega omrežja in predsednik Peter Rebernik nam je povedal, da bodo morali zato, da bo v krajevni skupnosti 225 telefonov, obesiti ali položiti kar 50 kilometrov, kablov,izkopati več kilometrov jarkov in postaviti številne telefonske drogove. Vsekakor velik zalogaj. Tega mnenja je tudi vodja del Tone Kraševec, ki pa je poudaril, da tako složno in zagnano v Vinski gori že dolgo niso delali pri nobeni akciji. Čeprav so se na začetku dogovorili za delež, ki bi ga posamezni telefonski naročnik moral prispevati z delom in v denarju, doslej ni bilo problemov, če je akcija zahtevala več dela. Prvi telefoni bodo v vasi zazvonili na krajevni praznik, ki ga praznujejo 22. julija.

T. Tavčar

Peter Rebernik

POLZELA

Priznanje zaslužnim

Na predvečer 1. maja je bila v spominskem parku na Polzeli proslava dneva OF in 1. maja, kjer so zaslužnim krajanom podelili letošnja priznanja Osvobodilne fronte z bronastim znakom.

Prejeli so jih: Janez Cukjati za dolgoletno delo v krajevni organizaciji Rdečega križa ter za vodenje delegacije SIS-a za zdravstvo; Marija Slokar za aktivno delo in vodenje društva upokojencev Polzela, Jože Turnšek za aktivno delo na področju družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu in za delo v krajevni skupnosti; in Marija Vidmajer za aktivno delo v Hortikulturnem društvu Polzela. Organizatorji so pripravili tudi baklado s kresovanjem.

T. TAVČAR

Ocenjevanje rodovniških psov

Kinološko društvo Žalec je pripravilo za prvomajske praznike na Polzeli ocenjevanje rodovniških psov za srednji in severni del Slovenije. Svoje ljubljence je pripeljalo na ocenjevanje okrog 150 rejcev. Videli smo lahko dobrmane, nemške boksarje, slovaške čuvače, nemške ovčarje, razne športne pasme, za nas pa so bile še posebno zanimive naše avtohtone pasme, kot so kraški ovčar, šarplaninec in dalmatinec. Pasje lepotce so ocenjevali sodniki Bruno Končan iz Žalca, Ivan Božič iz Maribora, Janko Kavčič iz Škofje Loke. Precej psov je dobilo najboljše ocene.

T. TAVČAR

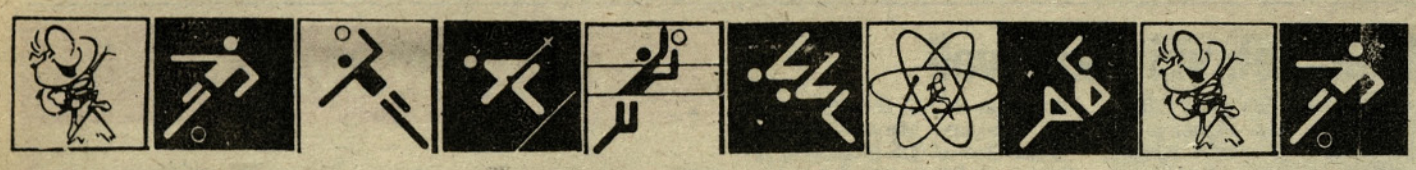

V SVETU TEME IN TIŠINE KOLUMBIJE

Dnevi tečejo vse hitreje. Tudi naše delo na področju načrtovanih elektrarn se približuje koncu. Dan pred odhodom iz San Gila smo zopet pri jami Paramo, kjer naj bi posneli nekaj kadrov za naš filmski zapis dela in življenja odprave v času raziskovalnega dela. Naši »delodajalci« so nam priskrbeli dober bencinski agregat, s katerim bo mogoče dovolj razsvetliti jamo.

S tovornjakom, ki smo ga poleg jepa uporabljali pri našem delu na terenu, smo vso kramo pripeljali v neposredno bližino vhoda v jamo. Gledalcev, zlasti otrok, ne manjka, vsi nas že poznajo in še posebno nas, ki smo tu že četrtič, kličejo kar po imenih in nas prisrčno pozdravljajo. Marsikak kos kruha, konzerve, čokolade so bili deležni v preteklih dneh in tudi tokrat smo jih obdarili. Sam sem se počutil kar neprijetno, saj so kar naprej klicali mene, ki sem morda pokazal do njih največ dobročutnosti. Zahvalnost v njihovih očeh je bila iskrena in pokažejo jo lahko le otroci, ki žive v pomanjkanju takšnih dobrin. Hulijo, Dario, Pepito, Tito pa dekleta Maria, Tereza, Joana in drugi mi bodo prav zaradi tega ostali v nepozabnem spominu.

Cavernas del Paramo je najdaljša jama na področju načrtovanih elektrarn. Gre za zelo zanimivo jamo, katerih rovi potekajo v treh etažah in dosežejo dolžino 1280 m. Najvišji rovi so fosilni, najnižji so stalno, a srednji občasno vodoaktivni. V fosilnih — suhih rovih ne manjka jamskega okrasja, nekaj pa ga je tudi spodaj v vodoaktivnih rovih. Jama je zanimiva tudi po tem, da ima tri vhode, v stranskem pa so si svoje domovanje našli netopirji, ki jih je gotovo na tisoče.

Med jamami, ki smo jih raziskali na področju San Gila, nam jo je najbolj zagodla jama Cueva Alto Grande, ki je dolga več kot kilometer. Med raziskavo nam naenkrat karbidovke niso hotele več goreti, mučili smo se s prižiganjem in še pravi čas spoznali, da nočejo goreti zato, ker nimajo dovolj kisika. Tudi naši organizmi so to že začeli čutiti in še pravi čas smo se vrnili na površje in zadihali s polnimi pljuči. Običajno v jamah ni mnogo primerov slabega zračenja, vendar ker gre tu za ponorniško jamo, ki nosi s seboj raznovrstno vegetacijo, ki v jami trohni, je bil ta pojav razumljiv. Najbliže načrtovani pregradi pa se nahaja jama Cueva de Indio, ki je pravi labirint rovov in se bi v njej človek nekaj časa motovilil, preden bi našel pravi rov, ki bi ga pripeljal na svetlo. Edina jama, ki bo povsem potopljena po izgradnji jezu, bo Raskadera, ki je dolga preko 700 m in ima velike prostore, ki se raztezajo v dveh etažah.

V vseh teh jamah smo imeli dela več kot dovolj. Nič manj pa nismo porabili časa potem v taboru, kjer smo pozno v noč pa tudi do zore zbirali dokumentacijo, izdelovali načrte, opravljali analize vode, kamnin in še vrsto drugih opravil, saj smo želeli ob odhodu dati našim delodajalcem več ali manj končan elaborat vsega opravljenega dela in tudi tako dokazati našo pripravljenost za reševanje problemov, s katerimi se ukvarjajo. Hkrati s tem pa pustiti dober vtis in opozoriti svetovno javnost za naš, jugoslovanski prispevek, ki v tem času po objavi v speleološki reviji Spelunci, že kaže svoj obraz v pismih, ki jih dobivamo na naslov kluba iz najrazličnejših krajev sveta.

Slovo je prišlo. Čas je za odhod na drugo raziskovalno področje, ki smo si ga izbrali po lastni želji. Po glavi nam roji Hermosura, najdaljša kolumbijska jama, ki je raziskana le dobre tri kilometre, najmanj toliko pa je še neraziskanih rovov. Pred zgradbo sedeža kompanije so zbrani vsi, s katerimi smo v tem času postali pravi prijatelji. Tu so naše dobre kuharice, ki so nas prav gotovo zredile za kakšen kilogram, tu je hefe (šef), administratorki Marija-Tereza in Tereza in mnogi drugi. Slovo je težko in tudi solz ne manjka. Še zadnji stisk roke in zamah v zadnji pozdrav. Morda pa tudi ne, kdo ve?

DARKO NARAGLAV

— dalje

Dobili smo republiška prvaka v orientaciji

Ob zaključku redakcije smo prejeli razveseljivo vest, da smo dobili republiškega prvaka v orijentaciji. Tekmovanje je potekalo 18. in 19. maja pri Brežicah. Naslova sta osvojila pri članih Bojan Jevšenak, pri mladincih pa Marko Lorenčak, oba pa sta člana Planinskega društva Zabukovica.

34 ekip v namiznem tenisu

V nadaljevanju sindikalnih športnih iger v naši občini se je v namiznem tenisu pomerilo kar 34 ekip, kar je do sedaj največ.

Rezultati finalnega turnirja pri mlajših članih: DEM Podlog:Minerva 5:0; Sip Šempet:Hmezad 2:5; DEM Podlog : Hmezad 3:5; SIP Šempeter : Minerva 5:2; Hmezad — Minerva 5:2; Vrstni red: 1. Hmezad (30 točk), 2. DEM Podlog (29), 3. SIP Šempeter (28), 4. Minerva (27), 5. OOS delavcev, zaposlenih pri obrtnikih.

Rezultati finalnega turnirja starejših članov: Juteks Žalec:Garant Polzela 5:0; Garant Polzela : Feralit Žalec 0:5; Juteks : Ferralit 5:0. Vrstni red: 1. Juteks Žalec (30 točk), 2. Ferralit Žalec (29), 3. Garant Polzela (28), 4. SIP Šempeter (27), 5. Hmezad Žalec (26 točk) itd. Pri veteranih je v finalu DEM Podlog premagal OOS delavcev, zaposlenih pri obrtnikih s 3:0. Vrstni red: 1. DEM Podlog (30), 2. OOS delavcev, zaposlenih pri obrtnikih (29), 3. SIP Šempeter (28), 4. Juteks Žalec (27), 5. TT Prebold (26 točk) itd. Rezultati finalnega turnirja članic: VIO Žalec : TT Prebold 2:3; Juteks Žalec : VIO Žalec 0:3; TT Prebold : Juteks Žalec 0:3. Vrstni red: 1. TT Prebold (30 točk), 2. VIO Žalec (29), 3. Juteks Žalec (28 točk). Na sliki: S turnirja članic, ki je bilo v telovadnici osnovne šole Vere Šlander na Polzeli.

Tekst in foto: TONE TAVČAR

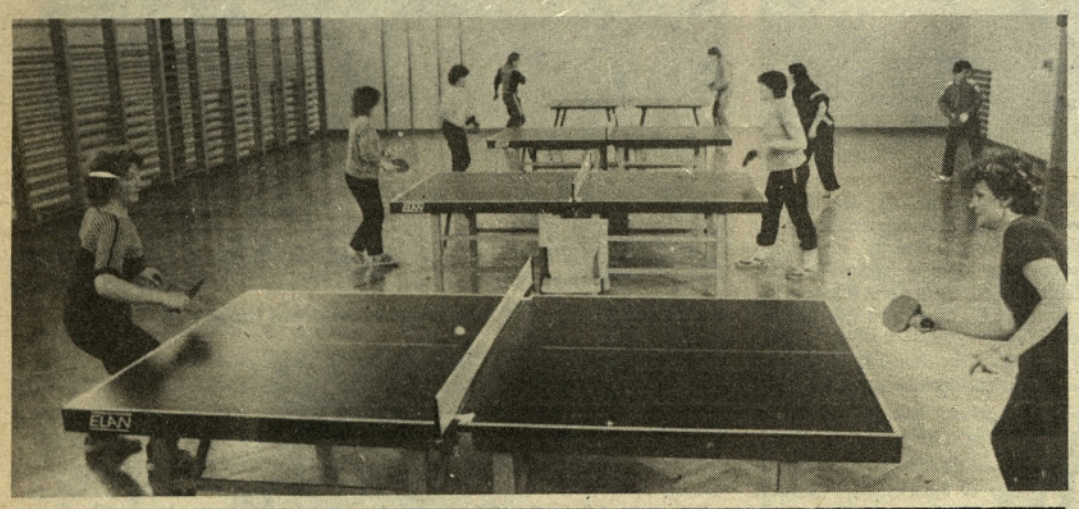

Vsi na kolo za zdravo telo

V počastitev praznikov OF in 1. maja je kolesarska sekcija TVD Partizan Žalec organizirala klubsko prvenstvo na avtopoligonu v Šempetru. Prvenstva se je udeležilo 34 članov; v posameznih kategorijah pa so zmagali Grega Markovič, Boštjan Žličer, Jože Sadnik, Damir Kitak, Martin Silovšek, Ciril Silovšek, Vinko Žagavec, Dolfe Naraks, Lenko Cilenšek in Ivan Božič.

Skupaj z občinsko zvezo za telesno kulturo pa člani kolesarke sekcije vabijo občane na rekreativno kolesarjenje VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO, ki bo 26. maja. jk

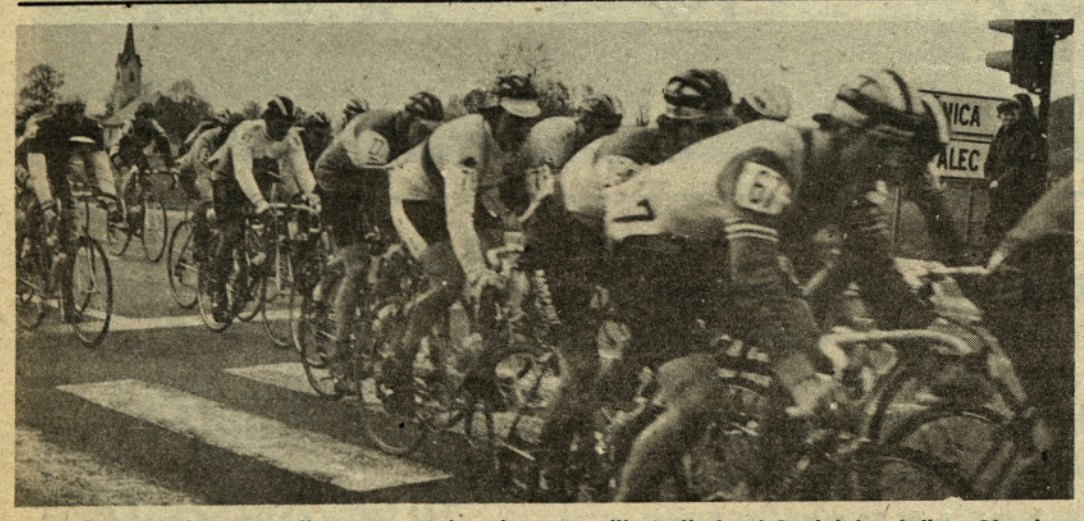

Udeležence kolesarske dirke Alpe-Jadran je pot vodila tudi skozi Savinjsko dolino. Skozi Žalec so vozili v strnjeni koloni, vsi pa so mislili že na vzpon na Roglo.

Športne vesti

V dvorani osnovne šole v Žalcu je bilo regijsko tekmovanje pionirk v odbojki. Rezultati: OŠ Ravne : Beltinci 2:0; OŠ Prežihov Voranc Maribor : Ravne 0:2; OŠ Braslovče : Beltinci 1:2; in OŠ Braslovče : OŠ Ravne 2:1. Vrstni red: 1. OŠ Braslovče, 2. OŠ Ravne, 3. Prežihov Voranc Maribor itd.

***

Ob praznovanju 1. maja je bilo na 300-metrski skakalnici na Gričku v Celju tekmovanje v smučarskih skokih na skakalnici, prevlečeni s plastiko. Skakalci Braslovče-Andraž so ekipno osvojili drugo mesto. Pri starejših pionirjih je zmagal Mogel iz društva Braslovče-Andraž.

***

V malem nogometu KS Žalec po 11. kolu v prvi ligi vodi Menchester, ki je zbral 17 točk, pred TT Juteks (15), Partizanom (15), Borutom (14 točk) itd. Po 9. kolu v drugi ligi pa vodi Lotos (16 točk), sledi Delfin (14) in Rimljan (13 točk) itd.

***

Na hitropoteznem turnirju v šahu v Vrbju pri Žalcu je med osmimi šahisti zmagal Zvonko Škoberne pred Andrejem Pšeničnikom in Jožetom Glušičem.

Zbral: T. TAVČAR

Štiričlanska družina išče majhno podnajemniško stanovanje ali dve sobi z možnostjo pranja in kuhanja za dobo petih let. Gremo tudi v staro opuščeno hišo. Cenjene ponudbe oddajte v uredništvu pod šifro »POLETJE«.

Hmezad
AGRINA
ŽALEC

DSSS Komisija za delovna razmerja

objavlja

prosta dela in naloge **vodenje internega bifeja**

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje: končana gostinska šola IV. stopnje — smer kuhar, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo en mesec.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni po objavi na naslov: Hmezad Agrina Žalec, kadrovska služba, Celjska cesta 7. Žalec.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi moža, atija in starega ata

Stanka Cilenška

iz Prebolda

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, nekdanjim sodelavcem, gasilcem, upokojencem in ostalim za skrb, za izraze sožalja, poklonjeno cvetje in drugo.

Posebno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu pripravili nepozabno slovo in ga pospemili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

ob nenadni izgubi drage hčerke, sestre in vnukinje

Lilijane Jan

se iskreno zahvaljujemo vsem sovaščanom Marije Reke, znancem, prijateljem, sodelavcem Konfekcije in Barvarne nogavic in celotnemu delovnemu kolektivu TTP, ki ste nam stali ob strani v teh težkih trenutkih, nam izrazili sožalje, sočustvovali z nami in našo Lilijano v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala tudi pevskemu zboru, godbi na pihala, govornikom za poslovilne besede, zdravstvenemu osebju in zdravnikom celjske bolnišnice ter gospodu župniku za opravljen cerkveni obred.

Oče Zdravko, stara mama, sestra Valentina in ostalo sorodstvo!

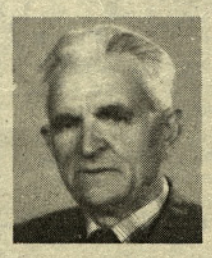

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, dedka, pradedka, strica, tasta in svaka

Franca Gostinčarja ,st.

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sodelavcem, ki so bili z nami v najtežjih trenutkih, nam pomagali, darovali cvetje in vence in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala krajevni skupnosti Griže, DPO KS Griže, Gasilskemu društvu Griže, Društvu upokojencev Griže, Društvu invalidov Žalec in Keramični industriji Liboje za lepo slovo. Enako se zahvaljujemo tudi župniku za opravljen obred. Hvala govornikom za ganljive besede slovesa, Godbi na pihala Zabukovica, pevcem in vsem tistim, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali in izrekli sožalje.

Žena Pepca, sin Franci z družino ter hčere Breda, Danica in Romana z družinami.

Griže, Zabukovica, Titovo Velenje, Žalec, Polzela, Ljubljana

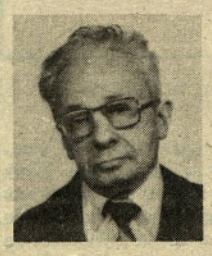

Kar smo mi, ste bili vi,
kar ste vi, bomo tudi mi . . .

V SPOMIN

Ivanu Raku

iz Gotovelj

Enajstega maja je minilo dve leti, ko te je neizprosna smrt nepričakovano iztrgala iz naše družine. Kot si tiho živel in potrpežljivo prenašal težko in zahrbtno bolezen, tako tiho si brez slovesa odšel. Ostala je vrzel in boleča praznina v tvojem domu. Tvojih mirnih in preudarnih besed ni več, kakor ni več tvojih skoraj neslišnih korakov. Pogrešamo te. Bil si srčno dober mož, oče in dedek. Pogrešajo te mnogi krajani, prijatelji in znanci.

Bolečina je trpka, vsi pa vemo, da te nikdar več ne bo nazaj. . . Hvala vsem, ki še postojite ob grobu človeka, ki je tako ljubil družino, rodni kraj Gotovlje, slovensko zemljo, ljubil našo lepo domovino. Dragi Ivan, ostal nam boš v večnem spominu.

Gotovlje, 11. maja 1985

Tvoji dragi, posebno pa žena Olga

DA NE POZABIMO

70 let Rdečega križa

V Žalcu praznuje krajevna organizacija Rdečega križa letos že 70-letnico, v katere počastitev bodo 31. maja pripravili v gasilskem domu v Žalcu svečano proslavo.

Organizacija Rdečega križa je v Žalcu začela delovati razmeroma zelo zgodaj, saj so prvi zapiski že iz leta 1914. Takrat je skupina uglednih Žalčanov, med katerimi so bili Ara Roblek, Josip Širca, zdravniški vodja dr. Rihard Bergman, Franc Pristovšek, Vinko Vabič, Rajko Vrečar in Anton Petriček, organizirala Ozdravilišče za ranjene vojake v prostorih osnovne šole v Žalcu. To je do leta 1915 sprejelo 530 vojakov vseh narodnosti avstroogrske monarhije. Istega leta so ga preimenovali v Zdravilišče Rdečega križa. Do konca prve svetovne vojne je ta organizacija delala zelo aktivno, nato pa je dejavnost popustila. Ponovno je zaživela po letu 1935. Ves čas je bil aktiven podmladek Rdečega križa na osnovni šoli. Organizacija sama pa je ponovno zaživela po končani vojni leta 1946, vanjo pa je bilo vključenih 239 članov, kar je predstavljalo 22 odstotkov takratnih volilcev.

Prvi odbor so sestavljali dr. Adi Ločniškar, predsednik; Ivan Vizovišek, Olga Pivc, Edmund Božiček, Rajko Vrečar, Ernest Šušteršič, Pavla Lorber, Fani Pravdič, Zdenka Petriček, Ana Karčič, Saša Tavžělj, Jelka Srebre, Minka Verderber in Jože Jug pa so bili člani.

Leta 1952 je bila v okviru Rdečega križa organizirana prva krvodajalska akcija, naslednja pa ji je sledila šele čez štiri leta. Danes v organizaciji Rdečega križa v Žalcu daruje svojo kri že okoli 400 rednih krvodajalcev. Ob praznovanju 70-letnice bodo najzaslužnejši za svoje plemenito delo tudi prejeli priznanja.

R. Ambrož

Mladi tehniki tekmovali

Na osnovni šoli Vere Šlander Polzela in v njeni okolici je bilo drugo srečanje mladih tehnikov osnovnih šol občine Žalec. Drugega srečanja se je udeležilo 140 osnovnošolcev, ki so se pomerili v dvanajstih disciplinah. Zaradi slabega vremena niso tekmovali raketarji in modelarji avionov. V posameznih zvrsteh so zmagali: v proizvodnem procesu: Nives Halužan in Evelin Hropot (OŠ Šempeter), spuščanje zmajev Boris Puncer (OŠ Žalec), pri ladijskih modelih Sergej Sevenšek (OŠ Žalec), avtomobilčkih Vojko Černilogar (OŠ Griže), foto dejavnosti Robi Grešak (OŠ Polzela), klip-klapu Marjan Donko in Stojan Bošnak (OŠ Braslovče), pri fiziki Boris Faletič (OŠ Žalec), lovu na lisico (Jure Krašovec (OŠ Žalec), elektroniki Bojan Flis (OŠ Šempeter), pri sestavljanju konstrukcij Fischer Peter Širše (OŠ Prebold) in pri Dobro jutro, elektronika Matej Vošnjak (OŠ Šempeter).

Najboljši z občinskega tekmovanja so se udeležili regijskega tekmovanja, ki je bilo 16. maja v Žalcu na osnovni šoli Peter Šprajc-Jur.

Pester program žalske noči

Delavci Turističnega društva Žalec in gostinci se že pripravljajo na znano in priljubljeno turistično prireditev Žalska noč, ki bo 29. junija. Še posebej bogat bo program športnih prireditev, ki se bodo vrstile v popoldanskem delu, med njimi naj omenimo kolesarski kriterij mesta Žalca, nogometno tekmo med direktorji in umetniki žalske občine in ekipo tednika Kaj iz Maribora, še posebno zanimivi pa bosta prireditvi: tek rekreativcev od Celja do Žalca, ki ga organizirata Smučarska kluba Gozdnik in Toper, ter nastop znanega skakalca v višino veterana Branka Vivoda. V skoku v višino se bodo pomerili najboljši mladi skakalci žalske občine. Organizatorji teka od Celja do Žalca pričakujejo, da se ga bo udeležilo več kot tristo ljubiteljev te zvrsti rekreacije.

Keramična industrija Liboje letos praznuje 170-letnico obstoja, zato bo v telovadnici osnovne šole Peter Šprajc-Jurc pripravila predstavitev proizvodnega programa, ogledali pa si bomo lahko tudi delo lončarjev.

Bogat bo tudi program turistične in gostinske ponudbe, kulturnih in zabavnih prireditev, ki bodo potekale ves teden. Delavci turističnega društva Žalec si želijo samo še lepo vreme, ki v veliki meri vpliva na uspeh prireditve, ki je največje plačilo za trud.

jk

Jozlova mama — devetdesetletnica

Pred kratkim je Hrovatova ali po domače Jozlova mama s Podvina pri Polzeli dopolnila 90 let. Seveda smo ob takih priložnostih zelo radovedni. Slavljencem, še posebno, če štejejo toliko let, zastavljamo vprašanja o lepih in težkih spominih, o otrocih, o vojni, o delu in o receptu za dolgo življenje. Temu se tudi tokrat nismo mogli odreči.

In kot že tolikokrat doslej, se je tudi pri Jozlovi mami izkazalo, da porok za dolgo življenje ni lagodnost, brezdelnost in brezskrbnost. Prej nasprotno. Jožefa Hrovat je doslej živela trdo, dela in skrbi polno življenje. Delo je bilo vedno njen moto. Toda nad njim se ne pritožuje. Dokler je le mogla, je rada in veliko delala. Danes so ji moči seveda pošle, skoraj povsem slepa je, pa vendarle ni malodušna. Še vedno išče stik s svetom. Žal sta ji za to ostala le družina in radio. Hudi spomini pa se vežejo na vojni čas. Posebno, ko ji je v partizanih padel komaj 17-letni Franc. Tako so ji ostali še Nandi, Ani in Julij. Medtem ko sta šla hči Ani in sin

Nandi na svoje, je Julij ostal doma. Jožefa je dobila dobro snaho, ki je kar ne more prehvaliti, in dobre vnuke ima. Tako je jesen njenega življenja lepa, izpolnjena s srečo in ljubeznijo. To pa je tudi vse, kar si želi.

T. TAVČAR

ljubljanska banka

Tudi čas je denar

Pred izplačilnimi mesti v banki so se vrstile kolone ljudi, da jim ni bilo videti ne konca ne kraja — stara in že kar običajna podoba, ki smo ji bili ponovno priča v minulih predpraznično dneh. Na marsikaterem obrazu je dolgotrajno čakanje zarisalo sledove negodovanja in slabe volje. Pa teh sledi niti dolgotrajnega čakanja ne bi bilo treba, če bi se ljudje v samem Žalcu posluževali poleg enote na Šlandrovem trgu tudi enote Ljubljanske banke v Hmezadovi blagovnici.

Delavci Ljubljanske banke so agencijo v Hmezadovi blagovnici v Žalcu, ki je od enote na Šlandrovem trgu oddaljena le nekaj deset metrov in še poleg avtobusne postaje, odprli pred letom dni. Za kupce je bila to lepa in dobrodošla pridobitev, saj imajo ob nakupih v blagovnici denar takoj pri roki, poleg tega pa je agencija dobrodošla tudi za vse občane.

Agencija Ljubljanske banke v Hmezadovi blagovnici v Žalcu je namreč namenjena vsem občanom, v njenih prostorih pa s sodobno računalniško opremo opravljajo prav vse običajne bančne posle. Poleg teh pa v agenciji, ki jo priporočajo zlasti obrtnikom, odobravajo tudi vse vrste kreditov po pravilih banke: kreditirajo kmetijstvo, obrt in občane ter odobravajo vse vrste potrošniških posojil. Posebnost te agencije pa so nakazila z deviznih hranilnih vlog za konsignacijo. Poleg te agencije opravljajo plačila za konsignacijo v žalski občini le še v enoti Ljubljanske banke v Žalcu.

In še eno je značilno za mlado enoto Ljubljanske banke v Hmezadovi blagovnici na Celjski cesti: svoje usluge želijo tamkaj zaposleni ponuditi zlasti upokojencem. Še posebej zanje so prostori v blagovnici zelo primerni, ker se jim ob vsakokratnem vpisovanju pokojnin in dvigovanju denarja oziroma opravljanju bančnih poslov ne bo treba vzpenjati po stopnicah.

Stara ljudska modrost je učila, da je tudi čas denar. Ker rekel naših starih očancev in kmečkih ženic ni za na zapeček dajati, bo najbrž ta ugotovitev kar držala. Kot drži dejstvo, da bodo delavci Ljubljanske banke v obeh agencijah, v Hmezadovi blagovnici in na Šlandrovem trgu, s skupnimi močmi hitreje opravili delo in vam prihranili marsikatero urico časa. Časa, ki pomeni denar.

PRIHRANITE SI ČAS — OBIŠČITE AGENCIJO LJUBLJANSKE BANKE V HMEZADOVI BLAGOVNICI V ŽALCU

Nova skladiščna maloprodaja

Trgovina TT Prebold se je v maju preselila v nove prostore ob tovarni in tako ni več v graščini Prebold. Objekt, ki je grajen kot zaklonišče lepo dopolnjuje videz tovarne, hkrati pa gre za racionalno in smotrno izkoriščanje zaloniščnih prostorov, ki bi ostajali neizrabljeni. Trgovina je lepo urejena in v njej je možno dobiti od hlačnih nogavic, metrskega blaga do končnih proizvodov. Zanimiv pa je zlasti Butik program po katerem trgovina tudi nosi ime. Kupcev je veliko, zato je nova trgovina velika pridobitev za kolektiv Črne mačke kot za vse tiste, ki si želijo oskrbeti proizvode njihove delovne organizacije

—DAR—

TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA **nama** LJUBLJANA n. sol. o.

TOZD Veleblagovnica Žalec

objavlja prosta dela in naloge

— MESARJA za nedoločen čas
  Pogoj: poklicna šola za mesarje, izpit iz higienskega minimuma, poizkusno delo: dva meseca, praksa zaželjena;
— PRODAJALCA ŽIVILSKE IN TEKSTILNE STROKE za določen čas
  Pogoj: šola za prodajalce, praksa zaželjena, poizkusno delo en mesec;
— KUHARJA za nedoločen čas
  Pogoj: gostinska šola za kuharje, 3 do 5 let delovnih izkušenj, izpit iz higienskega minimuma, poizkusno delo: dva meseca;
— NATAKARJA za določen čas
  Pogoj: gostinska šola za natakarje, izpit iz higienskega minimuma, praksa zaželjena, poizkusno delo: en mesec;
— ČISTILKE za nedoločen čas
  Pogoj: dokončana ali nedokončana OŠ, delovne izkušnje zaželjene, poizkusno delo en mesec;
— KOMERCIALNEGA REFERENTA za nedoločen čas
  Pogoj: srednja šola ekonomske ali komercialne smeri, tri leta delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah, poizkusno delo dva meseca;

Za vse, razen za komercialnega referenta, je delo v izmenah.

Pisne vloge s kratkim življenjepisom ter dokazilom o izobrazbi in praksi sprejema NAMA — TOZD Veleblagovnica Žalec, Titov trg 2, osem dni po objavi.

FOTOKRONIKA

Zgodilo se je pred 40 leti

9. maja 1945 je v tej hiši v Topolšici generalpolkovnik Aleksander von Löhr podpisal predajo nemških sil. V sredini s papirjem v roki pa je major Petar S. Brajović, načelnik štaba 4. operativne cone.

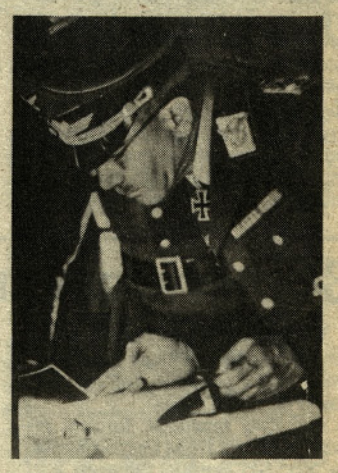

Generalpolkovnik Aleksander von Löhr med podpisom brezpogojne kapitulacije nemške vojske v Jugoslaviji.

Na posnetku so ujeti Nemci na Vranskem maja 1945

13. in 14. maja 1945 je tudi četrta četa prvega bataljona Tomšičeve brigade sodelovala v bitki s sovražnikom na Poljani. V tej bitki se je kot komandir čete odlikoval z izredno hrabrostjo Jože Šalej — na posnetku je v sredini.

Miting v Vrbju konec maja 1945. Pripravili so ga borci partizanske armade in mladinci ZSMS Vrbja.

Hmezad AGRINA blagovnica ·hmezad· ŽALEC

Vaš nakup od vijaka do traktorja

8 let

ŠE PO UGODNIH CENAH!

— traktorji FIAT 502, 504, DEUTZ 45, 48 in 60 KS
— silokombajn SK 80 S
— siloreznice
— samonakladalne prikolice 16 in 25 m3
— cisterne za gnojevko 3200 l

MEŠAMO TUDI AVTOLAKE SIKKENS

VAŠ OSKRBOVALEC

Hmezad

10 let AGRINA